Nezihe Meriç

Gülün İçinde Bülbül Sesi Var

4. baskı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

NEZİHE MERİÇ • Gülün İçinde Bülbül Sesi Var

ÖYKÜ

YKY

GÜLÜN İÇİNDE BÜLBÜL SESİ VAR

Nezihe Meriç (Gemlik, 28 Şubat 1924 – İstanbul, 18 Ağustos 2009) Karayolları mühendisi olan babasının görevi nedeniyle çocukluğu, doğudan batıya Anadolu illerinde geçti. Eskişehir Lisesi'nden (1943) sonra İÜEF Türk Dili ve Edebiyatı ile aynı üniversitenin Felsefe bölümlerine devam etti (1945). Verda Ün'le piyano çalıştı; Heybeliada İlkokulu'nda müzik öğretmenliği yaptı (1946-1954). Ankara'da, eşi Salim Şengil'in kurucusu olduğu Dost Yayınları'nın ve *Dost* dergisinin yönetiminde görev aldı (1957-1973). Bu tarihten sonra İstanbul'da yaşadı.

İlk öyküsü ("Bir Şey") *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinde çıktı. *Korsan Çıkmazı* ile 1962 TDK Roman Ödülü'nü, *Bir Kara Derin Kuyu* ile 1990 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, *Yandırma* ile 1998 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, *Çavlanın İçinde Sessizce* ile 2004 Dünya Kitap - Yılın Telif Kitabı Ödülü'nü, son olarak da 2007 Mersin Kenti Edebiyat Ödülü'nü aldı. *Alacaceren*, *Les Matins de Benguisu* adıyla Fransa'da yayımlandı (L'Inventaire, Paris 2005).

Yapıtları:
Öykü: *Bozbulanık* (1953), *Topal Koşma* (1956), *Menekşeli Bilinç* (1965), *Dumanaltı* (1979), *Bir Kara Derin Kuyu* (1989), *Boşlukta Mavi* (Seçilmiş Öyküler, 1992), *Yandırma* (1998) *Toplu Öyküler I* (1998), *Toplu Öyküler II* (1998); *Gülün İçinde Bülbül Sesi Var* (2008). **Roman**: *Korsan Çıkmazı* (1961), *Alacaceren* (2003); Çisenti (2005). **Anı:** *Çavlanın İçinde Sessizce* (2004). **Oyun**: *Sular Aydınlanıyordu* (1970), *Sevdican* (1992), *Çın Sabahta* (1995), *Toplu Oyunlar* (2003). **Çocuk Kitapları:** *Alagün Çocukları* (1976), *Küçük Bir Kız Tanıyorum Altı Yaşında* (1992), *Küçük Bir Kız Tanıyorum Yedi Yaşında* (1992), *Küçük Bir Kız Tanıyorum Sekiz Yaşında* (1993), *Küçük Bir Kız Tanıyorum Dokuz Yaşında* (1994), *Küçük Bir Kız Tanıyorum On Yaşında* (1996), *Küçük Bir Kız Tanıyorum On Bir Yaşında* (1996), *Küçük Bir Kız Tanıyorum On İki Yaşında* (1998), *Ahmet Adında Bir Çocuk* (1998), *Dur Dünya Çocukları Bekle* (1999).

Nezihe Meriç'in
YKY'deki kitapları:

Edebiyat

Yandırma *(1998)*
Toplu Öyküler I *(1998)*
Toplu Öyküler II *(1998)*
Korsan Çıkmazı *(1999)*
Alacaceren *(2003)*
Toplu Oyunlar *(2003)*
Çavlanın İçinde Sessizce *(2004)*
Çisenti *(2005)*
Gülün İçinde Bülbül Sesi Var *(2007)*
Aix - Londra - İstanbul Mektupları
(Orhan Suda ile birlikte) *(2011)*
Püf Noktası - İlk Öyküleri ve Yazıları *(2011)*
Bozbulanık 60 Yaşında (Özel Baskı) *(2013)*

Doğan Kardeş

Zor Yokuşu - Seçme Öyküler *(2010)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum Altı Yaşında *(2016)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum Yedi Yaşında *(2016)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum Sekiz Yaşında *(2016)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum Dokuz Yaşında *(2017)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum On Yaşında *(2017)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum On Bir Yaşında *(2017)*
Küçük Bir Kız Tanıyorum On İki Yaşında *(2018)*
Dur Dünya Çocukları Bekle *(2018)*
Alagün Çocukları *(2019)*

NEZİHE MERİÇ

Gülün İçinde Bülbül Sesi Var

Öykü

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2631
Edebiyat - 807

Gülün İçinde Bülbül Sesi Var / Nezihe Meriç

Kitap editörü: Filiz Özdem
Düzelti: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Kapak fotoğrafı: Utku Özdem

Baskı: Printcenter
Sultan Selim Mah. Libadiye Sok. No: 3 4. Levent 34415 İstanbul
Telefon: (0 212) 371 03 00 • Faks: (0 212) 280 96 04
Sertifika No: 13779

1. baskı: İstanbul, Ocak 2008
4. baskı: İstanbul, Mart 2019
ISBN 978-975-08-1359-7

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2017
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Yanmışım Dumanım Tüter • 7
Kıpırtı Hanım • 12
"Benim Acım Acıların Beyidir" • 26
"Öyle Yalnızız ki Bu Panayırda / Sevgimiz Durmadan
Bir Taşı Ovar" • 34
Yaşamak Denince • 47
Fotoğraf • 59
Diyorum ki • 63
Bizim Çaylar Bulanık Akar / Döner Döner Bendini Yıkar • 69
Derinlerde, Çok Derinlerde İçini Kıyar da İnsanın,
Gene de Tam Bilinemez Olan • 72
Kapılı Öykü - 1 • 82
Kapılı Öykü - 2 • 86
Kapılı Öykü - 3 • 92
Maşinga • 95
Balkonlu Öykü - 1 • 97
Anne, Baba, Küçük Kız • 103
Bu Öyküyü Bir Şair Okusa da Adını Koysa • 105
O An Hep Vardır • 107
"Uğurlar Olsun, Uğurlar Olsun / Hüzünlü Bulutlar
Yoldaşın Olsun" • 111

Yanmışım Dumanım Tüter

Ölümle tanıştık.

Geldi, aldı.

Uçtu gitti.

(Uzun bir zaman sonra, yeniden yazılır bu tanışıklık; şimdi yürek kaldıramaz fazlasını. Acı özümlenmeli, çökelip kalmasına izin verilmemeli diye düşünüyorum, yapamıyorum.)

Acı duymanın çeşitli yollarından geçtikten sonra...

Şimdi kederliyim.

Sadece kederliyim.

Kederli bir kadın. (Ben kederin böylesini bilmezdim. Zormuş. Çok zormuş.)

Keder.

'R', dilimle damağım arasında, çoğalıp yoğunlaşıp kalıyor.

Kimse anlayamıyor bu kalıntıyı.

"Kederliyim kederli" dediğim zaman da, kendime, usulca, 'i'nin uzayıp gidişini, değişip çığlık oluşunu da.

Çavlanın içinde, tek başıma, eli kolu bomboş kalmış, kendime yumulmuş oturuyorum.

Gece. Gece de kederli.

Karanlık.

Karanlık da kederli.

Işığı yanmayan lambalar da, ufaklı büyüklü lekeler halindeler; orada burada. Keder içindeler. Işıklarını kaybettiler. (Ben de. Ben de sevincimi, yürüyüşümün ahengini, sesimi, sonunda da gözyaşlarımı kaybettim.)

Sadece kederliyim artık.

Gecenin bu vaktinde, bu karanlıkta, kendi kendime, böylece, oturmuşum...

'O' harfi gibi bir şey /mi.

Hayır, yuvarlak değil.

Belki...

Ne?

Karanlığı tanımlayabilsem.

Zaten, buna karanlık denemez.

Renksiz bir koyuluk. (Evet evet, rengi yok, ama koyu. Koyuluk duygusu. Renksiz bir koyuluk.)

Çukur olabilir mi?

Nasıl? Çukur? (Örneğin, baş döndüren, bakılamayan.)

Ya da, derin. Derin denebilir mi? (Derin, çok derin, dipsiz...)

O dipsiz, derin olanın (koyulmuş, çökelmiş, kaybolmuş) renksizliğe düşmüş çukur rengi.

Mi?

Renklendirmek niye?

Yok ki! (Rengi düşünmemek gerek. Titremenin rengi var mıdır? Ağıtın? Özlemin? Kaybetmenin? Kaybolmuş olanın getirdiği duygunun?)

Zamanı yaşayamıyorum. (mu? Böyle denebilir mi?)

Gece olmuş. (Kederin getirdiği ağır, geçmeyen, olduğu yerde koyularak çoğalan şey, zamanı, vakti, geçeni ve geleni nasıl da karıştırıyor. Buna, zamanın algılanmasının yok olması mı demeli?)

Donmak?

Hayır.

Donup kalmak örneğin?

Bunu herkes söyler. (Sıradan bu. Ne olduğunu, nasıl bir şey olduğunu açıklar mı?)

Işıksızlık? (Yok canım! Daha neler. Öyle bile olsa söylenişi böyle olmamalı.)

Gecenin gece karanlığında, yalnızlıkla bir arada sessizlik.

Soluk bile almayan bir sessizlik. (Var.)

Evet. (Evet, ses ve ışık yok.)

Ev?

Yerleşilmiş, uzun zaman oturulmuş, yaşanmış bir evde bomboşluğu yaşamak! (Bunu...)

Zaten...

Evet?

Ev çok büyüdü. Kocaman bir boşluk oldu.

Küçücük bir yere sığınmak istiyorum. Duvarlara yakın olmak.

Ana rahmi gibi mi?

Denebilir.

Musluk damlıyor karanlığın içine.

Düzgün, kendinde, kendinin bilincinde yani.

Bilincinde, ama sakatlanmış.

Çünkü musluklar damlamamalı.

Pencere? (Pencereler belirgin.)

Dışarıya açılan.

Dışarıda gece denen şey.

Olabilir. Dışarıda gece var.

Algılanabilirse gece gecedir.

De

Ah!

Evet!

Dışarısı görünmüyor ki!

Işıklar var.

Işıklar var, ama şehir ışıkları mı, gökyüzündeki yıldızlar mı, karanlık yoğun, ayırt edilemiyor.

Of!

Fark etmez.

Böyle bir sözcük var. Gençlerin ağzında...

Napiym! (Aman n'apiym. Bir bu mu? Dil çok zedelendi, ama... Üf!)

Musluk damlıyor. Tek. Tıp. Tek. Tıp. Tek ...

Üf!

'O', harf olarak değil, bir im, bir biçim...

Ya da şişen bir, 'Ş', 'şenlik'teki 'Ş' değil, 'yüreğim şişti'deki 'Ş' bu.

Eh! Olabilir.

Bilemem. Üf!

Ağlamak ağlamak getirirmiş. Öyle diyorlar. Herkes biliyor bunu. (Ağlama ağlama diyorlar. Hasta olacaksın, ağlama. Allah çoluğunu çocuğunu bağışlasın. Ağlama.)

Ağlanmamalı/ymış. Çoluk çocuk düşünülmeli/ymiş.

Ben 'G' yim. 'Ç' çoluğum çocuğum.

Çünkü...

Ne?

Çünkü 'g' ler sessiz, boğuntulu.

Nasıl yani?

İğde gibi.

'Ç'ler?

Ç'ler de çocukların tasasız, ne olursa olsun bir yerlerden bulup çıkardıkları sevinçleri, oyunları, gülmeleri.

Yaşama sevinci dedikleri bu olacak.

N'ebliym!

Bir de şu laf: "Hayat devam ediyor!"

İstanbul sakızı mübarek. Herkesin ağzında. Mis kokulu sanıyorlar. Değil.

"İllet bi bişey."

Anladık, devam ediyor, da, nasıl devam ediyor, soran, anlayan yok.

Uzaktan bir cankurtaran geçiyor.

Bir cankurtaran!

Ah! (!!!!!!!!!!!!!!!!!!)

Koca bir iğne gibi, sivri uçlu bir bıçak gibi saplanıyor bu ses kalbime. (Daha sıradan, daha kullanılmış bir şey bulunamazdı. Pes!)

Uzaklaştı.

Ne?

Cankurtaran.

(Sivri uçlu bıçak ne oldu?)

Dışarıda, kentte, yollar açık demek ki, sabaha yakın bu vakitte.

Balkona kedi geldi. Onun sevdiği kedi. Gümüş.

Burnunu cama dayadı, onun oturduğu koltuğa bakıyor. Karanlıkta seçemiyor.

Bu saatlere alışıktır. Geceleri gelir, balkondan içeriye bakar. Balkon kapısının önüne kıvrılıp yatar.

Yatmıyor. İçeri bakıyor. O'nun da burada, benim yanımda olduğunu seziyor. Ama göremeyince şaşırıyor. Anlayamıyor.

Beni aranıyor. Beni de tam seçemiyor.

Hafifçe mav dedi.

Beni göremeyişine şaştı.

Burada olduğumu biliyor.

Gene mav dedi.

Neden buradayız?

Neden arka odada, yatakta uyumuyoruz?

Neden birimiz somut birimiz soyut?

Kedi ne bilsin soyutu somutu!

Her tarafı sarmış, her şeye sızmış kederi algılıyor ama.

Kedi de kederli artık.

O da benim gibi, gideni özlüyor şimdi. O coşkulu bas sesini duymak istiyor. Bakışını, kokusunu, öksürmesini, gülüşünü, sevgisini, gazetesini okurken sinirlenip, "Vay ulan be! Bu yobaz herifler iyice azdı. Gel bak, neler oluyor!" demesini.

Kedi burnunu cama dayadı.

Beni göremiyor, ama orada olduğumu biliyor.

Beni göremeyişine şaşıyor.

Tedirgin. Kıvrılıp gönül rahatlığıyla uykuya dalamıyor.

Beni göremiyor, çünkü ben yokum. Ben artık bittim. Yokum.

Bu ne demek şimdi?

Kendimi algılayamıyorum demek; galiba.

Kıpırtı Hanım

Kıpırtı Hanım, ufak tefek, kavruk, kimsenin dikkatini çekmeyen, İstanbul'da yaşamayı, dünyanın en büyük nimeti sayan bir kadın/cağız/dır. Durmadan gezer. Çantasında, bir naylon kutunun içinde, sigara böreği, kuru köfte, poğaça, kurabiye gibi yiyecekleri vardır; eliyle hazırladığı. Fazlaca koyar. Belki ikram edeceği birileri çıkabilir diye düşündüğünden. Çoğu kez, sabah çıkar evinden, gün kararmaya yüz tuttu mu döner.

İstanbul'u gezer.

Aklı nereyi eserse, gönlü hangi semti özlemişse, çeker gider. Sevdiği kırlık yerler vardır. Boğaz'a vurgundur. Denize bakan, ağaçlıklı çay bahçeleri, deniz kenarında olsun, sokak aralarında, çardak altında olsun, üç masalık, salaş, ucuz balık lokantaları, çarşı içinde, çıtır simit çıkaran fırınları... İstanbul yedi tepe üzerine kurulmuşsa, her tepe başka bir dünyadır onun için. Yokuş yukarı alıp başını giden, bayır aşağı inen yollarını, eski zamanlardan kalmış taş duvarlarını, suyu akmayan, ot bürümüş çeşmelerini, eski semtlerin, 'burası İstanbul' diye inleyen sokaklarını, pazar yerlerini, kalabalık çarşılarını, oralarda tanışıp ahbap olduğu insanları, içinin en temiz, en saf, en masum duygularıyla sever. (Bu şehir kalabalık bir şehirdir.)

Boğaz'ı gören bir köşeye yerleşir, dalgın bir gülümseyişle, denizi, ufukları, uzakları, İstanbul'u seyreder. Yanından hiç ayırmadığı, küçük torbasının içinde, hep çantasında gezdirdiği, tentenesini çıkarır, örer ince ince. Düşünür. Hep düşünür.

İşte Kıpırtı Hanım: Oturmuş çimenlere, bahar esintisine karşı; Kanlıca'da, yukarılarda, tepede, evlerin seyrekleşip koruluğun başladığı yerde; büyük yola çıkılmadan bir önce...

Dalıp gitmiş. Yüzünde hep o dingin ifade, dudaklarında hep o belli belirsiz gülümseme. Çocukluğu, öksüzlüğü, Feride Hanım teyzesiyle dolaştığı İstanbul.

Eyüpsultan, Haliç, Kasımpaşa, Feriköy, mum yaktıkları kiliseler, Mahmutpaşa, Kapalıçarşı, terlikçiler, bakırcılar, dokumacılar, Fatih... Gel bu tarafa, Anadolu yakasına, balıkçılar, Üsküdar yokuşları... Kadıköy, Çengelköy, Vaniköy... Ayazmalar, hamamlar, kiliseler, camiler, imaretler...

Sonra, altmış yıldır taşını toprağını, sesini, kokusunu, soluk alışını bildiği evinin sokağı. Evi! Ağaçları, iki adım ötedeki büyük işlek caddesi, sevgisi kanına işlemiş olan yaşadığı semt... Gülümser kendi kendine. Der ki içinden, "Şarkısı bile var. 'Kız sen İstanbul'un neresindensin!' diye."

Eski Göztepe var sonra. Papatyalı, margeritalı, çingeneleriyle, çayırı çimeniyle, unutulmaz. Taş duvarlarından leylaklar, kasımpatılar taşan eski köşkleriyle... Eskiden başka güzeldi ama, şimdi de, zengin mağazaları, şık insanları, yeni moda 'cafe' denilen yerleri, restoran denilen pahalı lokantaları, çiçeklerinin güzelliğine hayran olunan balkonlu apartmanlarıyla Bağdat Caddesi, Kıpırtı Hanım için gene çok güzel. Cıvıl cıvıl, insanlarla dolu...

Zaten, bu gayret boşuna. İstanbul bir masal şehridir, ki yazmalara, tanımlamalara sığmaz. Onu görmek, tanımak, sevmek için bir ömür de yetmez.

Kıpırtı Hanım'ı yazıya dökmek de olacak iş değildir. Zordur. Gelişigüzel olmamalı tanımlaması. Gönüllere yerleşmeli. Yazık olur ona. O İstanbul'u çok seven, İstanbullu bir küçük kadındır, altmışını geçse de.

Diyelim, yaprak sarması yapmayı düşündü. Hiç üşenmez, hemen, başörtüsünü bağladığı gibi, otobüstü, motordu, kalkar, karşıya geçer, soluk soluğa yokuş çıkar, Yeniköy'deki Tokatlı Hacı Süleyman'dan yaprak alır. Yaprak değil ipektir Tokat'ın asma yaprağı. Şişko Hacı Süleyman, Kıpırtı Hanım'ı görünce öyle sevinir ki, 'goh hoh hoh!' diye güler; göbeği oynar.

İnce baklava yufkası için, ver elini, doğru Beykoz'daki yufkacı Hüsamettin Efendi'ye. Asık suratlıdır, kara kuru, çirkin, ne ki, incelikleri olan bir adamdır Hüsamettin Efendi. Çay ısmarlar Kıpırtı Hanım'a. Sohbetinden çok hoşlandığını belli etmemek için, sigara üstüne sigara yakar. Ya, Üsküdar balıkçıları! Ne coşkulu bağırırlar, ne haykırırlar, Kıpırtı Hanım'ı nasıl da şenlikle karşılarlar. Çapkın Turşucu Osman'la, ustaların ustası Börekçi Nuri'yi, bir de (kulakları çınlasın der Kıpırtı Hanım onu her andığında) avaz avaz günün şarkılarını çalan kasetçi Çılgın Yusuf'u unutmamak gerektir.

Ah Kıpırtı Hanım Ah!

Onun düşüncelerini alıp bir ucundan, bakalım şöyle bir; örnek olsun diye.

Ben kendi halinde, kimsesiz, kıt kanaat yaşayan, lakin, bir bakımdan (Mihroş'un dediği gibi) çok zengin bir kadın/ım/mışım. Şöyle: Zamanlardan bir zaman, beni bir adamla evlendirdiler (çok eskidendi, şimdi yüzünü bile gözümün önüne getiremiyorum). Altı aya varmadan adam öldü. Ben öksüzdüm; küçüktüm. Kimsem yoktu. Beni büyüten Feride Hanım teyzem de ölünce, ortada kaldıydım. O yüzden bir acele evlendirdiydiler beni. Bizim sokakta oturan, Mihrişah Sultan derlerdi, bir Mihrişah Sultan vardı; sokağın canıydı o. Mihroş derdi herkes ona. Benim başıma taç olan odur. Beni o kurtardı.

Sonraları, 'kurtulmak ne demektir' diye çok düşündüm...

Pek bilemedim.

Şimdi, artık, çok zaman geçti. Sevdiklerimin hemen hepsi gitti. Şu dünyanın içinde, tek başıma kalakalmışım işte. Bir ben, bir kendim!

Kendi kendime.

Mihrişah Sultan, "Seni aklın kurtardı. Benim ki çaresizliğin yoluydu," derdi her zaman. Şimdi bile anlayamam ne demek istediğini.

Dedim ya, altı aya varmadan öldü adam. Ödüm patladı. Adamın öldüğü o günlerden birinde, Mihrişah Sultan, başını iki yana sallayarak, bana, "Hadi bakalım, aklın var, önce akıl lazım insana. Al işte bir ev, bir de maaş. Bul yolunu, bul tanrını,

yaşa. Hayat devam ediyor. Ağlama artık," demişti. Ne demekse. Tüylerim diken diken olmuştu.

Çok korktum, çok ağladım, çok acı çektim. Acı çekmeden anlaşılmıyor yaşamanın tadı. Acı çekmeyi de, onunla baş etmeyi de Mihrişah Sultan'dan öğrendim ben. Hepimize ana oldu o.

Adam ölünce, doğrudur, bana bu ev, bu bahçe, bir de maaşı kaldı.

Rutubetli bir yerde kalıp bozarmış, sonra da kurumuş bir atkestanesi gibiydi adam. (Tövbe olsun!) Konuşmazdı. Yatıp kalkmaktan da pek bir şey anlamamıştım. Sancılanır, inleye inleye uykuya dalardı, nefesi kokardı, içim bulanırdı. Lakin, akşam oldu muydu, eve gelendi. Zararsızdı. Benim anlattıklarıma, sessiz sessiz gülerdi. Pastırmalı yumurtayla, biber turşusunu çok severdi. (Ne diyeyim, Allah rahmet eylesin işte.)

Bir daha da evlenmedim. Geldim orta yaşa. Geçtim bile. Gençliğimde güzelceydim. Güler yüzlü, kurabiye suratlı, ufak tefek, çilli biriydim. (Öyle derdi o güzel Mihroş.) Yaşayıp duruyorum. İstanbul'u ve bahçemi seviyorum. İkisi bana yetiyor.

Bahçem, evin arkasında, arka bahçelerin ağaçlarının arasında, gözlerden ırak, küçücük bir bahçedir.

Dört bir yanı saran, duvarlardan taşan, ağaçlara tırmanan, bire bin veren çiçeklerim, asmam, dut ağacım, kuş kafesi çardağımla (Siyah gül bile yetiştirdim. Herkes şaştı.) avuç içi kadar da olsa, benim için dünyaların en güzel bahçesidir. Toprağın her kabartısını, susuzluğunu, tohumun çatlamasını, sardunyalarımın şenliğini, hanımelilerinin kokusunu, sarmaşıklarımın, anasına babasına pay verenlerin arsızlığını, şımarıklığını, yediverenlerimin, menekşelerimin, yaseminlerimin gönül titreten güzelliklerini anlatamam... Çapası, sulaması, her biriyle ayrı ayrı konuşup koklaşması olmasa, sabah sabaha benzer mi? Günaydınlar yerini bulur mu? Onlar benim çocuklarım!

(Komşuların, yeni yetişenleri bayılırlar çardakta çay içmeye. Börek, çörek yapıveririm onlara. Her sırlarını bana açarlar; analarından gizli.) Allahımın armağanı bana, bu bahçe, bu çardak, bu çiçekler.

Bir de İstanbul! Güzelim İstanbul. Her köşesini bildiğim, her yokuşunu çıktığım, rüzgârını, esintisini, lodosunu, karaye-

lini yaşadığım, en paralısından en yoksuluna kadar, baktım mı tanıdığım insanıyla. Ne gün doğuşunun, ne ay ışığının... (Ah bu İstanbul!)

Hiç boş duramam. Durmadan tentene örerim. Ismarlamalara pek kulak asmam. Canımın istediğine hediye örerim. Sevinir kızlar. Hepsi bebeydi daha dün. Büyüyüp gelinlik oldular. Oğlanlar da sesleri horozlaşınca delikanlı sayıldılar. Vay geçip giden zaman vay!

Yalnız bir sıkıntım var. Bu şehri nasıl sevdiğimi, onunla yaşamaktan nasıl memnun olduğumu, akıllı, bilgili birine anlatıp rahatlamak istedim hep. Mihrişah Sultan bana, "Sen sevmeyi bilen bir kızsın. Sevmeyi bilen, bir yolunu bulur yaşamanın da," demişti. Onu hep anarım. Daha doğrusu anmadığım an yoktur desem daha doğru olur.

O gidince (nur içinde yatsın) pencerelerinin ışıkları da kararırdı ya, işte o zaman, sokak da bitti, ben de bittim. Tadım tuzum azaldı. Konuşacak kimsem kalmadı.

Ben bu İstanbul'u çok seviyorum. İnsanlar 'bozuldu, rezil oldu, nerde eski İstanbul' dedikçe içim çok fena kararıyor. Ağlasam olmuyor, ağlamasam... Düşünüyorum da bu şehrin (yani demek istiyorum ki) bu şehrin her şeyi benim sevgimde can buluyor. (Öyle derdi Mihroş.)

Kıpırtı Hanım'ın İskeledeki Ahbabı

Ben bu düşündüklerimi, her sabah, bizim iskelede oturup resim yapan o sıska mı sıska, durmadan sigara içen, konyak şişesi arka cebinden hiç eksik olmayan, resim yaparken gözünün birini kısıp dilinin ucunu üst dudağında gezdiren kasketli adama anlattım sonunda. Çünkü bana gülmüştü yan yan bakarak.

Ben de her sabah orada, iskeleye iner, sabah güneşinde, bir bacağı kırık sandalyede oturup tentene örerdim. Kırık bacağın altına, yassı bir taş yerleştirmiştim. Dingilder dururdu.

Çok şenliklidir bizim iskele. Küçük balıkçı lokantaları açıldı son yıllarda peş peşe. Onun için havada hep kızarmış balık,

kıyılmış soğan, maydanoz kokusu vardır; leylakların kokusuna karışan. Vapurlar gelir, yolcular iner, bir kalabalık olur, bir kalabalık... Motorlar gelir gider, balıkçılar kenarda midye ayıklar, koca sesleriyle, şakalaşır, gülüşürler.

Deniz desen mavi ipek çarşaf, martılar, müjdeli haberler... Sanki dünya gül gülistan, sanki savaş yok, kıyım yok, acı yok, açlık yok, insanlar perperişan değil sanki. Oysa ölüm omzumuzun başında. Bu gün varsın yarın, ah!

Televizyona baktıkça, hasta oluyorum. Neye vahlanacağımı şaşırıyorum. Savaş, ölüm, dehşet dünya kurulduğundan beri hep var da, ben bir bebelere kıyamıyorum (içim parçalanıyor, dayanamayıp ağlıyorum) bir de, insanların birbirini sevmemesine, bu güzel dünyayı paylaşamamasına bir türlü akıl erdiremiyorum.

Bu deniz, bu sabahların güzel güneşi aldatıyor biz insanları ah!

Bizim oturduğumuz köşe, sakin bir köşeydi. Bir de koca çınarımız vardı; gölgesinde oturduğumuz. Onun için, Çınarlı İskele denir bizim iskeleye.

Bu dediğim kasketli, yanına yakın oturduğumun ayırdında değil gibiydi önceleri. Sonra, iki üç sefer sonra, bir sabah "N'aber?" deyip göz kırpmıştı bana. O anda seviverdim onu; sevine sevine. Sevdim o adamı (dünya ahret kardeşim olsun) iki gün gitmesem, resmini boyarken, yüzüme bakmadan, yavaşça, "Nerelerdeydin Kıpırtı Hanım?" diye soruyordu. (Sandalyem dingildek ya, ben de, hep, durmadan gelip geçenle, balıkçılarla, komilerle konuşuyorum, gülüyorum, ona hep bir şeyler anlatıyorum ya, onun için adımı Kıpırtı Hanım koymuştu.)

Benim anlattıklarım çok hoşuna gidiyordu biliyorum. Konuşkanımdır ben. Bir gün de bana, "İkimiz de aynı işi yapıyoruz," demişti. "Sen dantel, ben resim."

"Estağfurullah" demiştim de, yüzüme dalgın dalgın bakıp gülümsemişti.

"Sen varsın ya Kıpırtı Hanım, sen benim Erenköy'de geçen çocukluğumsun. İçimi şenlendiriyorsun," demişti. Doğrusu, ben, onun yaptığı resimlerden hiçbir şey anlamıyordum. O da sormazdı zaten.

Sonra o, 'İskeledeki kadın' diye, benim ona anlattıklarımı yazmış. Meğer o kitaplar yazarmış. Beni de, yazdığı kitabın içine koymuş.

Bildiğin kitap. Bana da verdi. Hem de içine "Sevgili, can eriği Kıpırtı Hanım'a" diye yazmış. Çok iftihar ettim doğrusu.

Ağır ağır okudum ben de. Benim anlattıklarıma hem benziyor, hem hiç benzemiyor. Pek anlayamadım, ama çok ağladım.

Balıkçı Rıza, "Sen ayvayı yedin," demişti, kitap iskelede duyulunca. Ne işin var senin o solcu herifle demişti. De, ben pek aldırmadıydım. Ama suratımı eğip içimden, "Sen nesin peki a pezevenk!" demiştim. "İmamın kızını aldım diye adam mı oldum sanıyorsun? Çevirdiğin dolapları bilmeyen mi var! Kaçakçı rezil. Kıç yalayıcı namussuz!"

Umut Doğdu abim de solcuydu. O, Mihroş'un biricik oğluydu; kocamandı. Şişko Umut abim. Kahkahası bir baştan bir başa tutardı sokağı. Çok içerdi, ama hiç sarhoş olmazdı. Beni severdi. Yanımdan geçerken, "Ver kız bir makas der," yanağımı okşardı. Gazetecilerin şahıydı o. Kimseden korkmazdı. Bütün alçaklıkları, canımızı yakanları bir bir yazardı. Yazardı da, o yüzden ikide bir hapse atarlardı onu. O yüzden canına kıydılar zaten. Bir akşam, evinin kapısında vurdular onu. Sussun, boklukları ortaya dökmesin diye.

O güzel günlerde, Umut abim tutuklanınca, Mihroş, küfrü basar, gene dünyasını bildiği gibi döndürürdü. Lakin, Umut ağabeyim vurulunca, eridi kahrından. Sokaklara çıktı büsbütün. Kalabalıkların en önünde yürüdü, haykırdı. Şişmandı, yüreciği dayanmadı. Çekti gitti o da Umut abimin ardından.

Eskiden, akşam inmeye başladı mıydı, hemen evinin ışıklarını yakardı. Onun ışıklı pencereleri sokağımızın şenliğiydi. Mutfağa girer, el çabukluğuyla, bin çeşit meze hazırlardı. O, saltanatlı bir kadındı. Hem güzel, hem bilgiliydi. Avukat gibiydi. Haksızlıklara hiç dayanamaz, açar ağzını, yumar gözünü, karşı çıkardı. Çok darda kalırsa basardı küfrü. Tam oğlunun anasıydı. Polisler bile çekinirlerdi ondan. Bilirlerdi haklı olduğunu.

Umut abim olsun olmasın arkadaşları, gazeteciler her akşam gelirlerdi.

Vay vay vay! Neydi o güzel akşamlar! Ben de karşı sırada,

alt katta, penceremin önünde oturur, çayımı içer, onları seyrederdim. Yaptığım sarmalar, börekler hep onlar içindi. (Afiyet şeker olsun.)

Hep beraber içer, sohbet eder, memleketi kurtarırlardı. Bunu şuradan biliyorum. Mihrişah Sultan, gece geç vakit, onları uğurlarken, derdi ki, "Hadi bu akşamlık da kurtardınız memleketi. Gidip efendi gibi yatın. Azıtmayın. Yarın işiniz zor. Çok rezillik içindesiniz. Hadi bakalım." O da içerdi onlarla beraber. Aslan kadındı Mihroş. Bütün gazetecilerin de anasıydı o. O da solcuydu. Ne demek olduğunu tam bilemiyorum, lakin, iyi bir şey olduğuna kalıbımı basarım. Umut abim de, Mihrişah Sultan da bence dünyanın en namuslu, en iyi, en insanıydılar. Onlar solcuysa, ben de solcuyum. Hadi bakalım.

Mihrişah Sultan derdi ki, "Bu memleketi, adam olanlar kurtaracak, ama onlar da çok az be anam bu çöplükte. Balık baştan kokmuş bir kez. Onun için zor oluyor, eski mayayla, yeni hamuru tutturmak. Kemiklerini sızlattılar Gazi Paşa'nın. Görsenize, (ulan allahsızlar) bu cumhuriyet, bir fidan be kuzum. Bırakmıyorlar boy atsın, gelişsin. Biz, adamsak eğer, bu fidanı korumak zorundayız. Baksanıza, börtü böcü sarmış dallarını, her bir yanını." Aynen böyle derdi. Benim okumam yazmam yok ama, Mihrişah Sultan ne dediyse, ben onu, bir bir aklımda tutmuşumdur inan olsun ki.

Benim iskeledeki arkadaşım, bir köyde yaşıyormuş şimdi. Arkası orman, önü deniz olan bir kulübesi varmış. (Mihrişah Sultan yaşasaydı, sofrasında onun da yeri mutlaka olurdu. Ben ona, Mihrişah Sultan'ı da, her akşam kurduğu rakı sofrasını da anlatmıştım. Onu da yazmış.) Dedim ya, tam anlamadım ama gene çok ağladım.

O benim ahbabımdı. Ben onu seviyordum.

Giderken elini omzuma koyup, uzun uzun yüzüme bakmış, sonra birden eğilip yanağımdan öpüvermişti. Nasıl unuturum onu.

Kıpırtı Hanım'ın İskeledeki Ahbabı Hem Ressam Hem Yazarmış Meğer

Alalım elimize, okuyalım bakalım Kıpırtı Hanım'ı; bir de ondan. Şu iskeledeki ressam, yazar ahbaptan.

(Önce, küçük bir açıklama.

Bir adam, bir de kadın var elimizde.

Kadın, Türk öykücülüğüne Kıpırtı Hanım olarak girmiş bir kadın.

Adam, yaşamını resim yaparak, öykü yazarak anlamlandıran biri. Çocukluğundan beri böyledir bu.

Sehpasını kurduğu iskelelerden birinde bir kadın vardır. Hep tentene ören, arada ona kurabiye, susamlı simit yapıp getiren; hep memnun, hep güleç, konuşkan kadın. Adam, hoşlanır ondan; babaannesini anımsatır ona bu sevecen, yalnız kadın.

Kadın konuşur, anlatır, öykücü dinler; o anlattıkça, bu hep gülümser, resmini boyar. Kadının anlattıklarını biriktirir imgeleminde. Sonra, tutar, değişip ona benzemiş olanı, yaşanmakta olanı, yazar. Bu, küçük bölüm, bir yineleme sayılmamalı. Bu, sözü şöyle bir toparlamadır; yeni bir bölüme başlamak için.

Yazdığı notlara bir bakalım...)

Kıpırtı Hanım (hadi buna Kıpırtı Hanım- 2 diyelim)

Düşünüyorum da, bu şehrin her bir şeyi benim ahbabım. Çok üstü kapalı bir tümce oldu bu. Bunu hohlayıp parlatıp ışıklandıralım önce.

Her şey dediğim, bütün bu şehir demeye geliyor.

Paha biçilmez İstanbul şehri!

Bu, masal şehrinde yaşayan herkes, her canlı, bahçemdeki börtü böcek bile, benimdir. Deniz, Boğaziçi, hatta dağlar, taşlar, çayır çimen hepsi benimdir. Bu şehir, insanlarla ve onların yaşaması için gerekli olan her bir şeyle tıklım tıklım doludur. Caddeleri, sokakları, evleri, insanları, arabaları, asfaltları, dörtyol ağızları, parlak ışıklı mağazaları, minareleri, sandalları, motorları, vapurları, çarşıları, pazarları, çöplükleri, harabeleri,

kaldırımda paytak paytak yürüyen, annesinin elini tutmasına başkaldıran bebeleri, grup halinde dolaşan, patırtıları dünyayı tutan liselileri, delikanlı üniversitelileri, sevgilileriyle (ne derdi Mihrişah Sultan, sokağın sultanı: Aşktır insanı insan yapan efendim. Bırakın sevsin çocuklar birbirlerini!) bakkalları, şoförleri, eczacıları, gökdelenleri, ağaçları, uçan kuşları, manavları, lokantaları, dönercileri, çiçekçileri... Hepsi benim! (Serserileri de, kapkaççıları da, esrarkeşleri, hırsızları da. Tövbe tövbe!)

Hele vapur düdükleri!

Şu şehri kaplayan ışıklı gökyüzü; her an değişen, çoğu zaman insanın hayran hayran bakakaldığı bulutları, gurup vakti, ufukta denize batan güneşi...

Gecelerin, karanlığın, içlerinde gizledikleri büyük sevdayı dışa vuran gizli ışığı, sadece İstanbul'da, Boğaziçi'nde, Boğaziçi'nin denizinde böyle gözlere, gönüllere görkem bir ışıktır. Ay ışığı derler. Bilmezler kimyasını. Bilmezler kara bahtının onulmaz hüznünü.

Kolay mıdır bir kenti söze döküp canlandırmak; söze söz katarak. Ne yapsan dibi bulamazsın.

Hele bu şehir, dünyanın, yüzyılların ünlüsüyse, ünü şanı dillere destansa, O'nda, insanın algılama gücünü aşan, imgelemini, duygularını, masalları, efsaneleri, birbirine katıp insanı soluksuz bırakan o güç, bilinmeyeni, erişilemeyeni, gizi, tılsımı, düşü gerçeği bir arada sunan o güç varsa... Anlatmaya kalkmamalı.

Ebkem kalmalı, O'na layık bir susuşla susmalı.

Bu şehir benim kabuğumdur. Bu şehir benim sığınağımdır; benim yalnız olmayışım, beni koruyanım, beni eğleyenimdir.

Kestirme bir yol bulup şöyle sürdüreyim bu tarihi, eşi menendi bulunmayan şehirle benim öykümü...

Benim, evimin kapısından dışarı çıkmam demek, şehre çıkmam demektir.

Yalnızlığımı, dürer büker. (Kahkahalarıyla ünlü, sultani edalı, sefa pezevengi, aklı kabına sığmayan, dünyayı takmayan, ana kadın diye anılan, kulakları çınlasın Mihrişah Sultan'ın dediği gibi, 'muhkem' bir yere kaldırırım. Kaç yıl oldu öleli, hâlâ kahkahası kulaklarımda.)

Bir şehrin içinde yaşıyoruz; önce şehir, sonra semt, sonra mahalle var. (Mihrişah Sultan'ın hem şehri, hem mahallesi, hem sokağı vardı. Şimdi sadece semtler var.) Otobüs durağı, caddededir. Durakta in, otobüsün gittiği yönde beş on adım yürü, soldan ikinci sokağa sap, burası bizim sokaktır. İşte, benim evim. (Şu kapısının hemen hemen önünde at kestanesi olan apartmanın, giriş katı.)

Herkesin evi kendine saray. Sefasıyla da cefasıyla da. Kapıyı açıp girince, duyulan duygu, yaşamının biçimi ne olursa olsun, 'oh evim' olur. Daha önceki, evin dışındayken, yorulmuşken duyduğun duygunun, 'kendimi bir eve atsam'ın karşılığıdır bu.

"Evin kapısını açıp..." demiştim ya az önce, evimin kapısından sokağa çıktım mıydı bu, şehre adım attım demektir. (Allah kimseyi evsiz koymasın. Hani ne demişler: Çalı idi çırpı idi, evim idi ya. Çok doğru.)

Bizim sokak, denize inen bir sokaktır, yokuş aşağı. Sokağın sonuyla, denizin başladığı yerin arasında o işlek cadde olmasa! En büyük hayalimdir, bu sokaktan doğruca denize inmek.

Deniz!

Şehrin neresinde dursanız durun, deniz sizi sarar sarmalar. Görünmese bile. İstanbul bir deniz şehridir. İstanbul deniz kokar. İstanbul'da denizin esintisi, denizin rüzgârı eser; içinde martı çığlıkları, motor pata patları, vapur düdükleri olan. Eski zamanların, kaybolmuş o güzelim korularında dem çeken bülbüllerinin... Onların aşk dolu nağmeleri de...

Durup dinlemesini bilirse insan eğer, geçmişten bu yana esintiye karışmış, en hafif iç çekmelerden, en can acıtıcı feryatlara, en sessizce içe atılmış çığlıklardan, en başkaldırıcı haykırışlara dek duyar.

Herkesin duyamadığı sesleri duyan o tanrısal, gizemli kişiler, o sesleri, aşkları, acıları, doğanın gizli fısıltılarından, çılgınca göklere varan seslerine dek, hepsini, yürek titreten düzenlemelerle seslendirmişlerdir. Herkes duyamaz. Duyanlar yanlarına Tanrı gelmişçesine kendilerinden geçerler. Boğaziçi çok derinlerine indirdiği başka dünyalardan gelen tılsımlı seslerin üzerine, o valslerin, tangoların, senfonilerin, balatların, konçertoların üzerine, kendi şarkılarını, gazellerini, şıkıdım saz eserlerinden,

gönül titreten taksimlerine, üflenen tanrısal soluklara dek yüzyıllarca birikmiş olanları katmıştır.

Duymayı, düşünmeyi bilenler için, bir başkadır Boğaziçi'nin sesi.

Kolay değildir, esintinin içinde İstanbul'un, Boğaziçi'nin, yedi tepenin sesini algılamak.

Bu tanımlama, üç aşağı beş yukarı, bütün kıyı kentleri için yapılabilirse de, İstanbul'unki başkadır. O İstanbul'dur çünkü. Dünyada bir tane İstanbul vardır. Ölümlü insanoğlunun imgeleminde yaşayan, geçmiş denilen, zaman denilen, hani tarih denilenin içinde, en ışıklı, en özlenen, en merak edilen, uzaklar sözcüğünün çağrışımları içinde, rüya denilen, tılsım denilen, arzu edilen ama erişilmesi çok zor diye düşünülen o 'şey'dir İstanbul.

Gökyüzü bile denizdir sanki. Bulutlanıp, ışıklanıp, kararıp, renklenip, güneşli karanlık, ay ışıklı parlak, hep denize vurgun bir gökyüzüdür. İstanbul'un denize karışmış göğü bile denizdir.

Boğaziçi demek, İstanbul Boğazı demek, bir tılsımdan, bir mucizeden, bir tanrısal oluştan söz etmek demektir. Daha sesi bulunamamış, daha onu anlatan ezgisi yazılamamıştır. Bunca yüzyıldır. Onun gizemine, sesine erecek adam daha yaratılmamıştır çünkü.

(Bazı söze dökmeler yinelenmelidir. Yinelendikçe, yeni sözler de bulunur üstelik.)

Yalılardan, konaklardan, saraylardan, güngörmüş, dünyayı tanımış, paraya pul dememiş, zengin (benim zenginliğim gibi değildir o zenginlik. Çok gündeliktir kanımca. Yaşamanın vızırtısı karışmıştır çoğunun dünyasına. En başta para var elbette. Paralı olmak diye bir şey. Mihrişah Sultan'ın sıçmışım içine dediği para. Yüreğin sesine gelince, onu dillendirmek şairlerin işi. Benim haddim değil. Ben sadece yangınını duyabilirim içimde sızım sızım.) kişilerin yaşamlarına katılan, eski yüzyıllarda, öbür ülkelerde yaşamış adamların duyduğu, düzenlediği sesler gelir; piyanolardan, kemanlardan, üflenen çalgılardan, büyüleyici, anlatılamaz, derin duygulara ses veren.

Ama o ses Boğaziçi'nin sesi değildir. Boğaziçi, kendinin derinlikleri olsun, açıldığı engin denizlerin çok diplerine saklan-

mış olsun, bütün o eski zaman seslerinin üzerine, onlara karışan şarkıların, ezgilerin, göçlerin, seferlerin nağmelerinin, üflenen kavalların, neylerin, yanık gazellerin, yürek titreten taksimlerin sesini yerleştirmiştir, yüzyıllar boyunca. Onlar kaybolmamıştır, ama derinlere, çok derinlere gizlenmişlerdir. Şimdi artık, bazılarınca duyulur. Işığını sezip duygulanan yüreklerde sadece.

Yeni zamanların sesi başkadır. Değişmiştir. Değişen, değişirken karmaşa yaratan, başka biçimlere giren yaşamın gidişatı gibidir.

Bu bizim sokak, ağaçlarının çoğunu koruyabilmiştir. Deniz kokusunu dalgalandırarak uzanırlar yolun iki yanında, yukarılara, altıncı yedinci katlara dek. Eski yıllarda olsak, gökyüzüne doğru demek gerekirdi. Şimdi, o iki, bilemedin üç katlı güzelim evler, apartman oldu. Gökyüzü daraldı, küçüldü.

Bir, yeni açılan büyük lokanta, bir de iki yıldır pastane olan eski mahalle fırınımız var, ama gene de çok değişmiş sayılmaz sokağımız. Ters yönde, yokuş yukarı yürüyünce, üç beş adım sonra, insan kendini hemen çılgın kalabalığı, çılgın trafiği ve çılgın gürültüsüyle çılgın bir caddede bulur. Bu cadde, deniz kenarındaki caddeye, ta yukarıdan paralel, büyük caddedir. İstanbul'un en kalabalık, en işlek caddelerinden biri. Evimin, benim koruyucumdur bu cadde; sırtımı dayadığım. Bütün esnafını tanırım. Hepsini, içimden, gizlice komşum sayarım.

Evim, kentin bir yerinde durur. Benim serseri ruhumu en iyi o bilir. Yavaş sesle söylediğim türkülere, seyrettiğim televizyon programlarına, gözyaşlarıma, hiç sevgilisi (bir erkek; aklıma geldiğinde bazı zamanlar, içim sızlar) olmamış yalnızlığıma en iyi tanık odur. Benim sadık dostumdur. (Kapısında kedisi, ağacında kuşları...)

Arka tarafta küçücük bir bahçem vardır. Yaşamımın bütün ince kahırlarını, gizli sevinçlerini bilen. Bir, ömrümün en dingin günlerini yaşadığım bahçem. Bir de Allahımı en çok yanımda hissettiğim çardağım.

Benim bahçem bir mahzen kapağı rengidir. Küf renginin egemen olduğu büyük bir lekenin içinde, Tanrı'nın bin bir renkte yarattığı çiçeklerin menevişlendiği, cümbüşlü bir leke.

Evimden çıkıp kapımı kilitledim miydi, dönüp bir bakarım ona. Kapısına, önündeki atkestanesine, kapının üzerine kurulup oturmuş, hava kararda mıydı kendiliğinden yanan küçük fenerine, söylesem pencerelerindeki ucu tenteneli perdelerine. Gülümserim ona. (Kimseler inanmaz, ben gülümseyince, kestanenin arasında bir esinti çıkar, bütün yapraklar kıpır kıpır gülümsememe karşılık verip el sallarlar. Söylemem. Kimselere söylemem.)

Büyük iskeledeki sıralardan birine oturmuş, çingene çiçekçilerle, neşeli, şakalaşmalı bir konuşmaya dalmış, ufak tefek bir kadın görürseniz, bilin ki o benim.

Şehir otobüsleri, bu, bir semti öbür semtine benzemeyen, her semtin, (bozulsa da, evleri sokakları değiştirilmiş olsa da, eski iki üç katlı evlerin yerine, çok katlı apartmanlar yapılıp gökyüzünün, ışıklı bir mavi şemsiye gibi görünüşü, teller, direkler, irili ufaklı madeni aletlerle, küçülüp bir avuç kalmış olsa da,) kendine has bir gizi, ele geçirilemeyen büyülü bir görünümü olan bu büyük şehri (Umut abim metropol derdi, Bizans derdi) bir ucundan, öbür ucuna, semtleri bir bir arkasında bırakarak gider gelir. Orada, cam kenarına oturmuş, kimsenin dikkatini çekmeyen, ufak tefek bir kadın görürseniz, bilin ki o benim.

Bizim iskelede, sehpasını kurmuş bir ressam görürseniz, bilin ki, o, bakınmasa da, beni bekliyordur. Benim onu sevdiğimi bilir. Benim onu düşündüğümü, ona portakal kokulu kurabiyeler, yufkası ince açılmış börekler yaptığımı bilir. Bilmediği, onun bir aşk kırgını olduğunu, bir kızın ona vefasızlık edip onu paramparça ettiğini, onun da benim gibi kimsesiz olduğunu bildiğimdir. Kimseden duymadım bunları, ama gözlerinden bildim; o kısık, kipişik gözlerinden. Ah!

Bir 'ah' da bizden olsun. Yazandan ve okuyup sevenlerden. Ah Kıpırtı Hanım, ah!

*"Benim Acım Acıların Beyidir"**

Güzel olan akşamdır; gündüzün, güneşin, beyaz ışıklı, göz alan çılgın sıcağından sonra gelen, esintili, esmer akşam.

Böyle, akşam inip de sular kararda mıydı, buradan, bu tepe üstünden bakınca, aşağıda, deniz kıyısında kalan kent, yanar söner ışıklarıyla benek benek, bir masal kenti gibi görünür.

Gecenin karanlığı usulca örtmüştür buraların yoksul/luğunun görüntülerini.

Sulanan kapı önlerinde buharlaşan suyun getirdiği ferahlık veren kokuyla, güzelleşir gibi olur gündüzün fakir fukara görüntüsü.

Serince akşam.

Cırcırböcekleriyle ateşböcekleri de yazın neşesi zaten.. (Gecekondu mece kondu. İşsizlik, yoksulluk, açlık falan var ama, olsun. Bir yol bulunur. Bulunur mu? Yaşamdan umut kesilmez. Bulunmalı.) Çünkü...

Çay demlenir ya! Patates var, bulgur var, yeşillik gani... Olsun. Tanrı bir gün ansızın inecek yukarıdan nasıl olsa. Akşam oturmasına gelecek. Kızlara çeyiz parası getirecek. "Evden kaçmayın haa!" diye nasihat edecek. Çocuklara, taş bebek, dondurma, uçurtma verecek, kızlara dudak boyası, fırfırlı etek dağıtacak. İhtiyarlar? Onlara da ilaç. Çeşit çeşit ilaç! Şişelerin içinde parlak, kırmızı, yeşil, sarı bayram şekeri ilaçlar. SSK kim ola bu umudun karşısında! He heey!

* "Bir Güneydoğu Ağıdı" şiirinden, Gülten Akın.

Kadınlar, başlarını hafifçe iki yana sallayarak, içlerinden gizlice seslenecekler ona: "Ah Allahım, sen bilirsin ya Rabbi! Büyük Allahım, sen bizi koru, sen çoluğumuzu çocuğumuzu koru. Savaş mavaş olmasın, sen askerdeki evlatlarımızı düşman kurşunundan koru, oy oy oy ooooooooy! Çok darda kaldık ya Rabbim. İş yok, ekmek yok, sen bizi koru, sen bize çare göster Allahım!"

Havada ne sesi var?

Aşağı bahçelerden gelen gül kokusunun sesi var; kentin uğultusu içinde kaybolup gitmiş olan (hiç kaybolmaz oysa) anıların sesi var; ağaçların belli belirsiz, esintimsi kımıltılarının arasında bülbül sesi var.

(Oyyyyyyy! Kurşun sesi var; bıçaklanmış kan sesi var; çocukların ağlayışlarında korkunun, kentte, varoşlarda gezinen dehşetin sesi var. Terörün, bağnazlığa dolanmış, sevgisizliğe, açlığa, gözü dönmüşlüğe bulanmış sesi var. Can sesi var; giden canların feryatlara karışmış sesi var. Ölüm, kara ölüm kol geziyor, yaşam tıslıyor. Tıııııs!)

Sefasına doyum olmaz bu akşam oturmalarının; bahçe yerine, kapı önü, kırlık, ağaç altı... Konu komşu toplaşır otururlar akşamları. Kadınlar, ya şişmandır ya kuru. Güzel olan, canlı olan kızlardır. Oğlan çocukları babalarına benzerler. En yumuşak başlıları bile, egemen sözcüğünün çeşitli durumlarını kullanarak kurumlanırlar; ayırdına varmadan.

"Anaaaa!" derler. "Ana gıız" diye babalanırlar; babalarından gördükleri gibi. Örneğin, bir şeye bozuldukları zaman, parmaklarını açarak, eli içeriden dışarı bir çevirişleri vardır; omzu hafifçe öne verip boynu kısarak.

Diyelim, kız kardeşinin eteğini kısa buldu ya da kızlar yoldan geçen komşu oğullarına gülüyorlar, kikirdeşiyorlar. Bu küçük oğlanların, (bacak kadar) boylarına bakmadan gözlerini bir belertişleri vardır! Kadınlar, en başta anaları, gülerler. "Pek beter bu oğlan canım," derler; sevgiden, hoşlanmaktan gözlerini bayarak, ağızları kulaklarında.

Hırslanan, bağıran, Nazlı'dır; "La gelirsem yanına! Yürü şur-

dan! Boklu. Valla gebertirim!" Kadınlar gülüşürler. "Vvvvyyyy! Nazlı dellendi gene," derler.

Onlar için, yaşamak zordur; bilirler. Onlar, kahır sözcüğünü, yaşamak sözcüğünün içinde eritmeyi becerebilmiş bilge kadınlardır. Sabırlı.

Bu akşam oturmalarında, nedense, seslerini indirerek konuşup, gülerler. 'Aman gündüz perisi duyup hırslanmasın, kıskanıp da gündüzün beyaz ışığını salmasın ortaya' diye mi, yoksa bu sessizlik bozulmasın, uzak mırıltılar içeren, serinliği, esintisi, cana can katan büyü bozulmasın diye mi? Bilinmez ki.

Ne sıcaktı gün, ne sıcak! Ölüm gibi. (Eh! Ağustosun ortası. Olacak o kadar.) Oh birazcık akşam esintisi çıktı da kendine geldi cümle yaratık, diye düşünülüyordu; gün solup da akşam ışıkları yanınca.

Sonra, kilimler serilip oturulduğunda, "Oh! Oh esti biraz oh..." dendiğinde...

Üstelik o sihirli sesleniş, sevinç sözcüğüyle bir arada gelip ferahlatır gönülleri:

"Kızlaaar! Çay demlenmedi mi daha..."

Şu çay da olmasa! .

Esintisi eksik olmayan bu kırlık, tepe üstü semtinin, bu akşam alacasında, bir arada oturan herkes için, taze taze demlenen çay, Allahın bir nimetidir ki, üstüne türkü bile yakılır.

Oy çayıma çayıma / İnce limon katayım / Ay doğunca çayıma da / Ben şu kahpe feleğin / anasını satayım.

Gülüşülür buna her zaman. Feleğin anasını satmak fikri şenlendirir yürekleri.

Gülmeyen Nazlı'dır. Huysuz Nazlı. O, tepe üstündeki bu konu komşu havası içinde, katılıp kalmış bir kederdir. Bir de, ne istediğini bilemeyenin tedirginliği içinde donup kalmıştır sanki. Hep ayaktadır, dolaşır; öylece uzak uzak bakar. Ağır ağır, yudum yudum çayını içer; hep sinir içinde, hep asık suratlı. Kimse üzerinde durmaz, neyin var demez. Onu öylece severler. Nazlı'dır o. Ona laf edilmez. Kanun sanki! Evet! Kanundur buralarda. Ne? Şu: Nazlı'ya bir şey denemez. Karışılmaz. Karışılamaz!

Çayın kokusu geldiğinde evlerin o yandan, "Nincik nerede? Görünmedi bugün?" diye sorulur. Hemen gidilip bakılsın, koluna girilip getirilsin. O, bu semtin kamberidir. Güler yüzüdür.

Her semtte içinde ışık yanan biri vardır ille. Bu öyküdeki kim? Nincik! (Akıllı ışık Nazlı'daysa, sevgili ışık ondadır.)

Nincik'tir o... Semtin bebelerinden biri, konuşmayı öğrenirken, ninecik diyememiş, onun da adı o zaman bu zaman, Nincik olup yerleşmiştir gönüllere.

Çok masumdur. Çok yaşlıdır. Çok onurludur.

Sessiz sessiz güler. Usul usul konuşur. Minicik bir yaşlı kadındır o, ama yüreğinde taşıdığı kocaman bir sevgi, sevinç, ateş, ışık vardır ki tanımlamalara sığmaz.

Evi, köşedeki bostanın hemen yanındaki küçük ev. Bu gecekondu semtinin tek tapulu evi. İnhisarlarda kâtip olan dedesinden kalma. Tapu, ona bir üstünlük verir. Onun varlığı yaşamayı kolaylaştırır. Neden mi? Bilinmez. Sadece güvenilir, korunur, hatta üstüne titrenir.

O, akşam olup sular kararınca, "Karanlık değil ki," diye düşünür. Işığı yakmaz. Belediyenin diktiği sokak lambası, içeriyi gündüz gibi aydınlatır. Öyle aydınlatır ki, o yaşına başına bakmadan, ekmeğin arasına koyduğu kızarmış istavritle taze soğanı yerken ya da neredeyse sade suya çorbasına, ekmek doğrayıp kaşıklarken, dışarıdan görünmesin diye perdeyi bile biraz çeker. Balıkları çoğu zaman, suskun, sağır Hüsmen getirir. Ninecik, kızarmış istavriti çok sever. Neredeyse bir hafta yer aynı şeyi. "Olsun," der. Hiç yakınmaz.

"Balık çok faydalıdır. Geç yatıyorum nasıl olsa. Hazmeder gider," diye düşünür. Ah bir de çay olsa! Ay başına daha kaç gün vardır... Alacak. Alacak da, bir sabah, kutunun dibinde kalan demlendi miydi, çay biter. Ah, şöyle, tavşan kanı, demli bir çay olsa! Tek şekerli. (Balık yakar içini.)

İşte tam o sırada, o ne?

Kapı!

Kızlardır. Ah kızlardır kızlar!

Güzel kızlar kapıyı çalınca akşam vakti, dişsiz ağzını yıkamış, ellerini kurularken, çarşaftan bozma elbeziyle, sevinçlere

gark olur. Yüreğinde bir kuş kanat çırpar sanki. Uçar sevincinden. Kızlar seslenirler:

"Nincik Nene, nerdesin be! Gız çay demleneli yıl oldu. Annemgil seni bekliyo. Hadi!" Kapıyı açar; kapının gıcırtısı şenlik borazanı gibidir. Güler kızlara.

"Ben yaptım o işi, içtim çayımı, ama hadi bir bardak da elinizden içeyim," der. Bu, noktası virgülü değişmeden böyle yinelenir gider, hemen her akşam... (Kızlar başlarını sallayıp gülerler. Birbirlerine göz kırparlar.)

Onların kollarına girmiş, bayır aşağı yürürken, kızlar onu hoppala yapıp güldürürler. Kuş gibidir. Küçücük bir yaşlı kadındır o, kimsesiz. Çoluksuz çocuksuz.

Oooo! Diye karşılar onu oturan kadınlar. Yer açarlar ona kilimin üzerinde, başlanmış laflamaları, dedikoduları, aşağı çarşıdaki günün olaylarını, televizyon haberlerini konuşmayı sürdürürler; o da gelince keyifler tamam olmuştur. Çünkü o çok güzel güler, sevinir anlatılanlara. Yaptığı yorumlar, 1900'lerden, hatta çok daha öncesinden gelen gülüşmeleri toplayarak, çıngır çıngır yayar havaya. "Oy oy oy" denir. "O senin dediğin eskidenmiş, şimdi değişti devirler." Aşağı yoldan, mahallenin çocuğu üç delikanlı geçiyorsa, onlar da gülerler. Bilirler Nincik Nene oradadır.

O hep güler.

Gülmeyen Nazlı'dır. Oralarda olan, ama onlara katılmayan. "Bir tane diye şımarttılar şımarttılar, o da böyle deli dana oldu," denirse de, değildir. O, bir şeylere kızmaktadır. Hiç memnun olamaz. Mutsuzdur. O yüzden hep suratını asar. (Güzel bakışlıdır; göz göze geldiklerini tuhaf bir biçimde etkileyen durgun, düşünceli yüzü olmasa, hiç çekilmez ya!)

Neden? Bir bilse, sıkıntılarının tümü, düğümlerinden açılıp sökülüp gidecek.

Nincik Nenecik de güler dendi ya, o da tam tersi, çok memnundur yaşamından. Hiç kızmaz, hep güler. Çocukluğunu da, genç kızlığını da mutlu yaşamıştır. Hele rahmetlisiyle geçen, aşk dolu, sevgi dolu, neşe dolu yıllar. "Çok muzipti o," der. Anlatır anlatır bitiremez. Kadınlar, kızlar onu dinlemeye bayılırlar. O

anlatırken, o orta boylu, sarı bıyıklı, maviş adam, şakalarıyla, kahkahalı gülüşüyle, elinde rakısı gelmiş oturuyordur onlarla. Şakanın, kahkahanın bini bir para.

Ah Nincik Nenecik! Gözlerinden inen yaşları siler gülerekten. Yanakları kızarıverir...

Hele bu yaz akşamları, hep beraber bu kırlık bayırda oturmak, aşağıdaki kentin, çok ışıklı, ta bu yukarılara dek gelen çalgılı eğlence yerlerinden yükselen havai fişekleri seyretmek! Gökyüzünde peş peşe patlayan bu renk cümbüşü, kızların neşeli ünlemlerine, küçük çocukların bağırışan çıngırtılı kahkahalarına karışmaz mı!

Keyfinden uçar Nincik Nene.

Tek eğlencesi. Hatta sevinci bu. İçinde çocukluğu, köşkteki bayramlar, balonlar, kır sefaları (haşlanmış yumurta, taze soğan, ince sarılmış sigara böreği, ince sarılmış zeytinyağlı yaprak sarması, kuru köfte parmak kalınlığında, demli, harmanlanmış çay...) bayramlık giysilerin ipek parlaklığı, rugan ayakkabılarınkine karışarak ("karışaraktan" derdi anneannesi) olan bir sevinç.

Herkesin yüzüne ayrı ayrı bakıp güler. Herkes de, komşuları, bu yoksul kadınlar, bu ne olduğunu bilmedikleri, ateş parçası özlemlerinin içinde dipdiri duran şu kızlar, şu donsuz küçük oğlanlar, şu tırnaklarına kırmızı oje sürüldüğü için zıplayan, itişip kakışan, nedensiz bağırışlarla neşelenen küçük kızlar da ona gülerler.

Büyük şenliktir havai fişekler. Bir büyüdür. Anlatılması da anlaşılması da kolay olamayan, (hatta olanaksız bile denilebilir) bir bilinmeyen sevinçtir. Neşelendirir insanı.

Peki, ne oldu da, (o akşam, öykünün kabuğunu çatlatıp, ortalara çıkmaya çalıştığı o akşam) o güzel, serin, esmer yaz akşamında büyü bozuldu. Nincik'in gözleri dolu dolu oldu, herkes suspus kalakaldı? Sonuç: Katlanılan, güzellemeye çalışılan bütün yarım yamalak sevinçler, gülmeler, umutlar parçalandı, sıcak, bunaltıcı yaz akşamı geri geldi. (Gene yinelensin.) Anlatılması da anlaşılması da zor; duygular, ucu çok eski zamanlara giden, o ne olduğunu bilmedikleri için başlarına gelen-

leri de hiçbir zaman anlayamayacakları karışıklıklar, yukarıdaki mezarlıktan gelen fısıltılar, ölüler, umarsız hastalıklar, ruhlar, yaşanıp gidilmekte olanın korkulu karanlığı içinde tuzla buz olacaktır, herkes için. Oyunu bırakıp toplaşan, şaşkınlıkla bakan çocuklar için bile.

Yayılan sessizlik, ürpertecektir gönülleri. Nincik Nene'nin gözlerinden yanaklarına inen yaşların pırıltısı bile...

Onun bir havai fişek şenliği vardı. Onu da alıyorlar elinden.

Yasaklanmış.

Yalılarda oturanlar (beyler, hanımlar, zenginler...) rahatsız oluyorlarmış.

Şuydu olan: 'Yasak' sözcüğü ortaya çıktığı an, deli duman etti Nazlı'yı. Hırsı, birden patlayıp boşalan, nefrete benzeyen sinirliliği, aşağıdaki, denizin kıyısında, pırıl pırıl, rengârenk ışıklarıyla duran kente doğru, kara küfür bulutları olup yayıldı. Öyle ki, kent bir aysa (gürültüsünden, şamatasından soyunup) bir algılayabilse kendini, bir bilse kendini, görürdü bir kentin, değersizleşmenin, açlığın, pisliğin, onursuzluğun, ahlak karmaşasının bulanık yaşamların içinde nasıl pis koktuğunu.

Nazlı, tıslaya tıslaya boşalttı hırsını. Akılda kalan, akşamın bir gıdımlık keyfini bozan, bağırırcasına söyledikleri, şöyle bir şeylerdi, özetlenirse: "Zenginlermiş, onlar beymiş, onlar başkaymış. Ne be! Onlar da bizim gibi insan be! Analarının karnından başka mı çıkmışlar? Hadi be! Ama onların çoğu ahlaksız. Bak savaş var savaş. Savaş be! Siz burada böyle çay içip oturuyorsunuz, ama savaşta herkes ölüyor. İnsanlar ölüyor, bebeler ölüyor. Bomba atıyorlar, evler ölüyor, ağaçlar ölüyor. Onlar beymiş! Yuh olsun öyle beyliğe! Biz burada aç yaşıyoruz, onlar bal kaymak yiyorlar, bizim kardeşlerimiz askere gidiyor, onlar göbek atıyorlar. O havai fişeklerden bir tanesiyle bile kaç kilo kıyma alınır biliyor musunuz? Utanmıyorlar. Biri çıkıp da, yapmayın, bunların parasını fakirlere dağıtalım diyor mu, ha, diyor mu..." Özetle böyle olan sözler, Nazlı'nın hırsında, sinirinde, küfür olup kurşun olup yağıyordu ışıkların üstüne. Örtüp bastırılmış bütün sıkıntıları, bütün acıları, hayalleri, düşleri altüst ediyordu. Bir

tanımlama gerekirse, kara bulutlardan, şimşeklerden boşanan, bereket getirmeyen sel, ölüm, felaket getiren bereketsiz yağmur gibiydi.

Çay soğudu; soğuması bir yana, kimsede yenilenmesi için istek kalmadı.

Sus pus oldu ortalık. Tüm sevinç uçtu. Sanki için için ağlıyordu her şey.

Çekip giderken eve doğru, hırsından hüngür hüngür ağlayan Nazlı'ydı.

Onu ağlatan, bilemediği, anlayamadığı, kafasını karıştıran duygularını çıkmaza sokan, onu hırs içinde bırakan bir şeydi. Şeydi işte. Şey...

Neydi?

Bir bilse!

Bilse öyle aksilenmez zaten.

Buraya bir üç nokta konup denilsin ki: Bu öyküyü, yukarıda, havai fişeklerin şenliğinde, Nincik Nine'nin sevincinde, bir yoksul akşamı olarak, neşesini bozmadan noktalayıp, asık suratlı Nazlıyı da, baştan alıp yazmalı. O, sonra, kendiliğinden eklenir zaten bu öyküye.

Yalnız şu da var: Bu öyküde bir eksiklik duygusu hissediliyor. Nazlı'nın hırstan kısılmış sesine karışan öbür sesler yok (mu?). Susturmaya çalışanların, karşı çıkanların, telaşlananların, ortada yuvarlanan karışık, uğultumsu sesi yok. Çocukların bağrışmaları bile gölgelendi.

Ama, şunu da hesaba katmak gerekir, bu öyküyü, öykünün sesini duyarak okuyanlar, zaten o eksik gibi görünenin sesini de algılayıp katacaklardır öyküye.

*"Öyle Yalnızız ki Bu Panayırda Sevgimiz Durmadan Bir Taşı Ovar"**

Dağ

Bu dağ, bu, aynası açık ferah ovanın, sol ucunda yükselip ortalara doğru yayılarak oturan dağ, durmuş oturmuş, gün görmüş bir dağdır. Eteklerindeki ova, ufuktan ona doğru, süzülür gelir; kestane rengi toprağını dalgalandıra dalgalandıra. Yayılırken, orada burada birazcık yeşil geçmişse eline, onun bütün cilvesini, çevreye yayılmasını öyle bir sergiler ki, çalılıklar, makiler gülmekten bayılır. Dağ dazlaktır, ama üzerindeki renk cümbüşü, anlatılır gibi değildir; bakanı şaşırtır, büyüler, bilinmezin ürperten duygularına uçurur. Öbek öbek katırtırnaklarının parlak sarısı, topraktan fışkırırcasına çıkıp dört bir yanda kümelenmiş dağ menekşelerinin mavisi, moru, renginin koyuluklarını katırtırnaklarına vermiş uçuk sarı velveleler, kayalıkların arasından bile başını uzatmış, mavisi uçmuş mineler, adı bilinmedik dağ çiçekleriyle öylesine donanmıştır ki, genç, neşeli, göze görkem bir dağ olmuştur. Esintinin, dağdan bayırdan, köyden kentten, acılardan sefalardan getirdiği bütün sesleri, sözleri dinlemiş, özümleyip sindirmiş, sabrına denecek söz bulunamayan bir dağdır.

* "Aşk da Çevreye Uyar" şiirinden, Metin Altıok.

Su

Dağın bu yanında, kaya parçacıklarında köpürerek, küçük çocukların, atlayıp zıplamasındaki nedensiz sevinçle akan bir su bu. Bir yakası dağ, bir yakası kayalık. Kayalığı, öbür yanından indin miydi, köy. Yeşili bol, damları kiremitli, kızları güzel, delikanlıları levent, bağları bahçeleri dillere destan, düğünü derneği bol, zengin bir köy. Ormanın içinde. Su onun canı. (2007 Türkiyesi'nde sanki bir masal köyü. Hayal etmesi bile, cana can katar.)

Dağdan, hemen karşısındaki kayalığa, iki üç metrelik küçücük bir köprü olsa tahtadan, parmaklıklı, kolayca geçilecek, ama yok. Su, kaya parçalarıyla dolu olduğu için geçit vermiyor.

Bu su kaçak, haylaz bir sudur. Şöyle: Çok uzaklardaki, kentten kente dolaşan, dillere destan bir büyük nehir vardır ki, koca ormanlar, yüce dağlar bile çekinir onun haşmetinden. O, göklere varıp çılgın yağmurlar halinde yeryüzüne boşalan, seller yaratıp evler yıkan, boğulup ölenleri topraksız bırakarak, sürükleyip götürendir. Coşkun akışı, çağlayanlarıyla ormanları dağları aşıp kentten kente bereket taşır. Tarlaların şifası, güneşin sevgilisi olsa da derinliği, büyüklüğü, yükseklerden şelaleler yapıp gümbür gümbür inişi, o önünde durulamaz çılgın gücü, hep iç ürperten bir korkuyu içerir.

Bu küçük su, onunla birlikte akıyordu, ama ondan korkuyordu. O, başka dünyaların, küçük sevinçlerin, renklerin, çiçeklerin, esintilerin, şarkıların, türkülerin, çobanların, kuzuların, küçük çocukların, yeni doğmuş bebelerin, yeşilliklerin, çiçeklerin, yağmurların, sevgililerin suyu olmak istiyordu. Küçük, sade, dingin, neşeli, coşkulu bir su. İşte buydu istediği. O, bu aşkı arıyordu. Onun için kaçtı bir gün. O büyük nehir, çok yükseklerden, neredeyse gökyüzünden, kükreyerek inerken bir dağ yamacına vardığında, su, bir yolunu bulup bayır aşağı inen patikaya sapıverdi. Nehir, çılgınlığa varan coşkusu içinde köpürerek, kayalıkları titreten, dudak ısırtan bir görkemle, dağların esintilere karışan, dingin seslerini bastırarak gümbürderken, suyun, küçük bir suyun, kendinden ayrılıp gittiğini fark etmedi. Su aşağıya, ovaya varınca, önce korka korka çevreye yayıldı.

Sonra, tepeciklerin arasında akıp dururken, bir gün gördü ki, artık kendisi de, yatağını bulmuş bir küçük nehirdir. Hayır hayır, dere değil, bir nehir. Dağa âşık; ona can suyu veren, onun çiçeklerini, yeşillerini besleyen...

Dağın hemen karşısındaki kayalığı da çok seviyordu. İkisinin arasında, ikisinin de mutluluğu, keyfi, yaşam suyu olarak akıp duruyordu; kaya parçalarını aşarken bembeyaz köpürüp kahkahalar atan bir oyunbaz.

Su, bir şarkı söyler bıkmadan usanmadan. Gökyüzünün, bulutların, çiçeklerin ona verdiği huzuru, kayaların arasından köpürerek akmanın zevkini anlatır, Tanrı'ya şükreder. Dingin, telaşsız, sevinçli bir şarkı; gönle ferahlık veren, ruhu dinlendiren bir şarkı. O kendini bilen bir sudur çünkü.

Suyun bir yanında yükselen dağ, güneşin parıltısı içinde, bu şarkıyı, ona katılan kuşların, böceklerin, esintinin sesini dinler, sonra bilge bir derviş gibi, hemen üç adım karşısındaki kayalığı seyreder gün boyu.

Kayalığın Üzerinde Bir Ev

Kayalığın üzerinde bir ev vardı. Hem ev, hem değil. Şöyle: Bu, tek katlı bir yapı. Ön tarafında, bir oturma bölümü var. Yan tarafta yükselen kayanın gölgesinde, ferah, aydınlık bir giriştir bu. Çardak desen değil, hayat desen değil. Sediri bile var.

Arkada küçük bir odunluk.

Ahşap bir ev bu ev. Ahşap mı? Hayır. Kerpiç? Denilemez. Çünkü bazı yerleri yığma taş, bazı yerleri tahta, bazı yerleri kerpicimsi bir malzemeden.

Dağ bu ev yapılırken çok eğlenmiş, çok şaşmış, ne düşüneceğini bilememişti.

Evi yapan yapılı bir adamdı. Altmışını geçmişti. Sağlıklıydı. Delikanlı bir havası vardı. Kot pantolonu, köylü mintanına benzeyen yakasız dokuma gömleği, ayağındaki keten ayakkabıları onu genç gösteriyordu.

Çok mazbut, çok serseri, çok disiplinli, çok dalgacı bir adam!

Dağ bir türlü karar veremiyordu onun hakkında. Sıkıntısı

vardı adamın. Bu kesin. Çok sigara içiyordu. Cep telefonuyla konuşmuyordu. Boş vakit bulur bulmaz, hemen eline, bavulundan çıkarıp yaptığı rafa dizdiği kitaplardan birini alıyordu.

Suratı hep asıktı nedense. Sonradan, ev bittikten bu yana, gece ortalık simsiyah kararınca da, gaz lambasını söndürüp kendi içinin sesine benzeyen bir müzik çalıyordu. Gece, 'uzun ince bir yol'dan geçiyordu o zaman.

Çoğu zaman, sekide uyuyakalıyordu.

Ev?

Evi o yaptı, kendi başına. Bir iki yardımcı gelmedi değil köyden, ama sayılmaz. Koca koca kalasları sırtlayıp kayalıktan aşırıp getirmesi bir yana, köyden aldığı kap kacak, ocak gibi gerekli şeyleri de, bir çuvala doldurup sırtına vurup taşımıştı gık demeden. Şansına, yan tarafta yükselen kayadan, parmak kalınlığında şeker şerbet bir su akıyordu şırıl şırıl. Zaten önceleri, gelip gidip dolandığı vakitler, belli ki ince ince hesaplamıştı her şeyi.

Gece olup da üzerine bir yorgunluk ya da sıkıntıya benzeyen bir hal geldi miydi, oracıkta, sedirde uyuyakaldı mıydı, dağ hemen işe koyulur, bütün çiçeklerini, bütün renklerini parlatır, suyun şarkısını, esintinin serinini coşturuverirdi.

Adam, sabah her tarafı tutulmuş olarak uyandığında, suratı daha da asık, sigarası daha da acı, dumanı daha bol, kalkar oturur, suratı ekşir, yüzü gözü karışırdı; yarı kapalı gözkapaklarının altından sağa sola bakınır, esnerdi. Dağ bakardı ki, ayılacağı yok bu adamın, gökyüzünün en mavi yerinden, bir kuş sürüsünü kendine doğru kışlayıverirdi. Adam kuşlara bakayım derken dağı görünce, o neşe, o şamata, birden ona da geçer, yüzü aydınlanır, kalkar, çatır çatır gerinir, bir ıslık tutturur, yüzüne çalardı suyu. Sonra, daha bir keyifli koyulurdu işe. Yüreğinden bir ses yükselirdi, kuşların kanat çırpışlarına denk: 'Aradığım işte bu, aradığım işte bu. Bu mu? Bu mu? Bu mu?' Gülümser gibi olurdu. Oturur, uzun uzun dağa bakar, düşünürdü. Suyun sesi onu dinlendiriyordu. Yüreğindeki ses de zaman zaman derdi ki,

'Şu suya benzeyen bir oğlun olsaydı. Bu su gibi bir oğlan, akıllı, neşeli, serseri, çalışkan, dalgacı, sorumluluk sahibi, uygar...' Gülümsemesi yayılır, bir zaman kalırdı yüzünde.

Çalışırken, durmadan kahve içerdi. Yüzü zevkten bayardı. Bir de sabahları, demli çay içerken. Keçi peynirini çok seviyordu. Dişlerinin arasında ezer, üzerine çayını yudumlardı. Artık kaç bardak olursa! Rakı? Rakı, akşamın; akşamın, olmazsa olmazı.

Sanırsın yapı ustası. Bu evi o yaptı çıkardı ortaya.

Dağ bu işe şaşmadı değil. Çünkü adam, her haliyle şehirli bir adamdı. Rakı içişi, salatalık soyuşu, bacaklarını, kendi yaptığı küçük tahta masaya uzatıp oturuşu...

Eeee?

'E'si, hani ne demişler, bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim. Uzun söze hacet yok. Koyalım şuraya bir konuşma, çıksın adamın hali, üç aşağı beş yukarı ortaya. Bakalım dumanı ne yana, ne biçim tüter.

"Ercüment, akşama, biliyorsun, Ahmet Mahir Beylerin daveti var. Geç kalma."

"Benim akşama işim var. Siz gidin."

"Allah Allah! Allahını seversen yapma bana bunu, yapma! Deli ediyorsun beni yahu. Saçmalama. Ben tek başıma mı gideceğim?"

"Al kızı git efendim. Ben gelemem"

"Allah kahretsin. Dul kadın gibi, her yerde ben, hep tek başıma. Kime ne yalan uyduracağımı şaşırıyorum."

"Uydurma efendim. Doğruyu söyle."

"Neymiş doğrusu?"

"Bilmiyor musun? Bu heriflerden, bu ortamlardan sıkıldığımı kaç yüz bin kere söylemedim mi? Onlarla konuşacak bir sözüm yok benim. Dünyalarımız ayrı."

"Allah Allah! Neymiş senin dünyan acaba! Bir solculuktur tutturmuşsunuz, meseleler hep meyhanelerde halloluyor."

"Hadi be! Bana dayının ağzını satma. Ne anlarsın sen? Şu sıradanlığına, şu ahkâm kesmelerine dayanamıyorum. Sıkılıyorum ben sıkılıyorum."

"Ben de senin o adi meyhanelerinden, kulüplerinden, o sarhoş şair bozuntularından sıkılıyorum. Sıkılmak ne kelime nefret ediyorum, ne haber, nefret!"

"Ne anlarsın sen onlardan! Saçma sapan konuşma. Kızı da benzettin kendine. O da oldu senin gibi bir kuş sonunda işte. Elifi görse mertek sanıyor."

"Yok canım! Senin o meyhanelerde içtiğin karılar, yazarmış da, bilmem neymiş de, onlar çok mu matah?"

"Terbiyesizlik etme. Ağzını bozma. Ben de bozarsam sonu çok kötü olur."

"Aman! Çok korktum! Bundan kötüsü mü varmış? Yıllardır tek başıma yaşıyorum neredeyse. Beyimizin ne yaptığı belli değil. Burası da onun için, ev değil, otel mübarek. Bir de kalkar ahlak mahlak üzerine konferanslar verir."

"Aptallıklarını sergileme! Sen ne anlarsın, insandan, ahlaktan?"

"Ne anlayacağım canım, onları ancak, o karılar bilir."

"Allah belanı versin! Konuşma! Konuştukça batıyorsun."

"Hadi bakalım, akşama bir gelme de göreyim seni! Sen çok oldun artık. İşte o kadar."

"Bela da bir kere okunur birader. Durmadan yinelenmez ki!"

"Görüşürüz bakalım. Sen çok oldun artık. Durmadan hakaret, aşağılama. Duyan da beni okuması yazması olmayan, cahil kadının biri sanacak. Nereye gidiyorsun? Sana söylüyorum. Bak nasıl çarpar kapıyı. Ruh hastası. Ruh hastası n'olucak. Asıl, Allah senin belanı versin..."

Uzun söze gerek var mı? Yok! Üstelik buraya, bu atışmaların en temiz pak olanlarından biri seçildi.

Sonra, bir gün duyuldu ki, Ercüment Karlıdağ yok olmuş.

Nasıl Yani?

Hiç kimseye bir şey söylemeden, olduğu gibi, küçük bir çantaya çok değer verdiği bir iki parça hatıra şey koyup o sırada evde olan kızını öperek çekmiş gitmiş.

Dedikodunun bini bir paraya. Hadi olsun üç para, üç de benden, sen de koy bir beş, kaç oldu? Neyse! Yani öylesine kaynadı ortalık. Olay bedavaya gitti sayılır. Çabucak unutuldu çünkü. Sonradan duyanların, gülmeli, şaşmalı, düşünüp kalmalı ünlemlerini de saymıyoruz bu hengâmede. Dedikodunun mantığı yoktur, ışık hızından daha çabuk ürer denir. Depresyon dendi, tutmadı; yakından tanıyanlar bunu çürüttüler. Bir aşk hikâyesi? Değil. Vardı öyle bir şey, ama hüsranla bitti. Çok zaman geçti aradan. Para meselesi? Sözü bile edilemez. Ne olabilir? Amaçsızlık? Bu düşünülebilir.

Ev, işte bu anlatılan ev. Terk edilmişliği ise, üç beş satırla ifade edilemez. Adam adam dediğimiz Ercüment Karlıdağ, tam bir buçuk yıl yaşadı, bu kayalık üzerine yaptığı evde. Dağa sorarsan, dağ onu, kendisine âşık sanıyordu. Onun için öyle, gün günden güzelleşen bir dağ oldu. Çiçekler şaşırttı görenleri. Küçük akarsu desen, o da kendine âşık sanıyordu, onun için öyle berrak, öyle gürül gürül aktı kayalardan aşarak. Ama bizim bu Ercüment Karlıdağ, sonra, bir gün, tahtadan oyduğu heykelcikleri, kitaplarını, küçük çantasına koyduğu gibi sırroldu ortadan.

Şimdi o, aşk dolu, isyan dolu, kafa tutmalı, hesaplaşmalı bir serüven olarak, dünyanın bir yerinde yaşamakta. Yaşamaya devam edebilmesi için hâlâ bir yol aramakta.

Sonra...

Sıra geldi 'Sonra'ya. Bir de yanıt bekleyen '?' var önünde. Bu bölüm çok ustalıkla yazılmalı. Yoksa eskilerin 'kel alaka?' yenilerin 'ne alaka?' dedikleri durum çıkar ortaya.

Dağ, her zamanki derviş haliyle yerinde. Su da kayalıklar-

dan akıp duruyor. Eh, hayat devam ediyor. İncelikler yok olmuş, kırgınlıklar, içe atılmış acılar, yalnızlıklar, hüzünler derinlerde. Kimse ayırdında değil.

Şimdi, merak öğesinden başlayalım.

Ercüment Karlıdağ çekip gittikten bir zaman sonra, evin sessizliği, kederi, boynunu büküp, kararıp, kuruyup kalışı anlatılır gibi değil. Yürek dayanmaz bu hasrete. Bu acıya, hüzne, özleme...

Bir gün dağa gelen Çoban Âdem, kankası Kürt Ali'yi bulamadı. Tuttu, yukarıdan, akarsuya doğru indi. Öylesine. Belki coşkusu yeşillenmiş bir ağaç arıyordu, gölgesine uzansın diye. Sonra birden, karşıda, kayalıkta evi gördü. Sanırsın şimşek çaktı, sanırsın yıldırım düştü. Gönlü öyle bir merakla doldu, öyle bir şenlendi ki, yaz önü gelivermiş de, her yer yedi deli kasımpatılarıyla donanmış gibi oldu.

"La, la bu ne bu? Dama bak, dama bak la. Kayalıkta. Köyün tepesi burası. Arkadan dolanıp indin miydi, mezar başı, oradan da çarşı meydanı, kestirmeden. Vay la!"

Âdem bu işi öyle bir merak etti ki, ne edeceğini bilemedi. Ağzı açık, dineldi kaldı.

Sonra, ilk şaşkınlığı geçince içi sevinçle doldu.

Gülnaz'a anlatırken, "Gız valla, göbek atasım geldi. Tut ki halayın başısın, öyle sevindim," diyordu. Karnında, dokuz ayını doldurmuş bebesi olan Gülnaz, leke basmış suratını kırıştıra kırıştıra, mavi gözlerinden yaş gelmecesine gülüyordu. Sonunda sordu; "Neye sevindin la Âdem? Ne var ki bunda bu kadar sevinecek?" Âdem ne diyeceğini bilemedi. Öyle ya, neye sevindi ki bu kadar? Anlatamazdı. Dağı anlatamazdı. Çiçekleri, akarsuyu, kayalığı, evi anlatamazdı. Peki ne olacak?

"Gız Gülnaz, gülme bana öyle. Gel gözünlen gör. Yürü!" dedi. Gülnaz Gülnaz denilen de, on altısında bir küçük gelin. Hamilelikti, doğumdu, dokuz ay on gündü bildiği mi var? Bebek karnında tekmeyi bastıkça kıkır kıkır gülen bir küçük kız. Âdem de daha yirmisine basmadı ya, su kabağı gibi gelişti boyu bosu.

Onun aklı da daha tam erkek adam aklı değil hani. El ele verdikleri gibi tuttular dağın yolunu, tuttular da, Âdem'in gücü ikisine de yettiğinden, suyun içindeki yosun tutmuş kaygan

kaya parçacıklarının yol vermezliğini hiçe sayıp neşe kıyamet suyu geçerek kayalığa çıkıp eve vardılar.

Bir de Köyün Genç Öğretmeniyle, Geçen Yıl Evlendiği Sevgili Gülnur'u Var.

Bu bölümü yazmanın pek kolay olmadığı önceden belirtilmişti.

Evet, köye yeni atanan genç öğretmenle karısı da sabah yürüyüşüne çıkmışlardı o saatlerde. Ağır ağır çıkıyorlardı kayalığa, çünkü öğretmenin karısı da altı aylık bir bebek taşıyordu karnında. Soluk soluğa kalmıştı. Güzel bir kadın denilemezdi belki, ama zayıf, esmer, aydınlık yüzlüydü. Tatar yüzlü, iri yapılı, güleç öğretmen, öyle bir şefkatle tutuyordu ki onu belinden, bu onu güzelleştiriyordu. Yokuşun farkına varmasın diye, ha bire konuşup bir şeyler anlatıyordu. İşte bu laf kalabalığının arasında birden durdu karısı,

"Dur bi dakka, ay dur. Bir ses duydun mu?" dedi. "Sanki biri çığlık attı!" Öğretmen "Yok canım! Sana öyle geldi. İn cin yoktur buralarda," diyecekti ki, lafının yarısı ağzında kaldı, çünkü ikinci bir çığlık çınlattı ortalığı. Öğretmenin, karnında altı aylık bebeği olan karısı, birden, "Aman Allahım! Bu ne?" diye bağırdı, bağırmasıyla umulmadık bir hızla fırladı, dağların ceylanı kesildi dense yakışır; bayır yukarı soluk soluğa koşmaya başladı. Öğretmen zor yetişti arkasından.

Kayalığın tepesindeki eve vardıklarında, Gülnaz doğuruyordu. Tek başına. Âdem, sancı başlayınca, deli gibi suyu geçip kankası Çoban Ali'ye haber vermeye uçmuştu. Ödü patlamıştı. Gülnaz çığlıklar içindeydi.

Öğretmenin genç karısı, karnını tutup oracığa çömeldi, çaresizlikten ne yapacağını şaşırınca hüngür hüngür ağlamaya başladı. Öğretmen, fırladığı gibi, yokuş aşağı, köye doğru bir koşu tutturdu. Ebe, sağlık ocağı, yardımcı ne bulursa...

Bu Öykü Aldı Başını Gitti. Toparlamak Gerek.

Gülnaz, çocuğu doğurdu. Öğretmenin karısı onu hırkasına sardı. Hem ağlıyor hem gülüyordu. Öyle heyecanlanmıştı ki, bir düş görüyordu sanki; Gülnaz anasından gördüğü gibi, bebeğin göbeğini keserken kayanın keskin ucuyla, onu izlediği halde, görmemişti bile. Bebeği nasıl tutacağını bilemiyordu. Eli ayağı titriyor, çeneleri birbirine çarpıyordu. Bebek çığlık çığlığa ağlıyordu.

Bu çığlıkların birbirine karışması hemen peş peşe geldi. Tam o sırada, suyu geçen Âdem, "Gülnaz" diye bağırıyordu telaş içinde.

Gülnaz, Âdem'in sesini duyunca, aklını şaştı. Çoban Ali, Âdem'in kankası,

"Âdeeeeeeem! Dikkat et Âdeeeeeeem!" diye haykırıyordu. Gülnaz fırlayıp, kayalığın başına geldiğinde, o da çırpınmaya başladı. Bir harlı ateş düşmüştü yüreğine, çığlık çığlığa haykırıyordu,

"Âdeeeeeeeem!" Âdem, Gülnaz'a baktı, ağzı kulaklarında, ama ah keşke bakmasaydı, ayağı kaydığı gibi, suyun çukur yeri alıverdi onu içine. Öğretmenin karısının çığlıkları, Çoban Ali'ninkilere karışırken, Gülnaz da "Âdeeeeeem!" diye haykırışıyla dağı taşı çınlatıp şaşılır nasıl inmiş kayalıktan, nasıl kendini atmıştı Âdem'e doğru suyun içine.

Öğretmenin karısı, aradan yıllar geçse de, anlatırken bu olayı, tüyleri hep diken diken olur, gözleri yaşarır.

Gözünün önünden hiç gitmemişti, Âdem'in suyun içinde, başı kaybolmadan bir önceki haykırışı: "Bebemiz senin olsun örtmenim!"

Vay! Vay ki Vay...

Bu yüzden o, öğretmenin karısı, hiç uzun hava dinleyemez ağlamadan.

İki çocuk büyüttü. Onları hep ikiz sandılar.

Bu bebelerden Ceyhan, aynen babası Âdem'e benzedi. Uzun boylu olmasına uzun boylu da, yürürken kollarını sallayarak yürüyor. Bu ona hoş, neşeli bir hava veriyor. Dalgalı kumral saçlarını, omuzlarına dek uzat, ver eline bir gitar, al sana yirmi birinci yüzyılda örneği çokça görülen, yakışıklı bir star! Bu gerçekten olacak olsa, hani, çok da sevilir, çünkü Âdem'in yüzündeki masum güleçlik, sevinç bunda da var.

İşte bu Ceyhan, bir akşamüstü kalabalığında, üniversiteden çıkmış, cadde boyunca, büyük çarşıya doğru yürüyor.

Bir de Kız Var

Evet, o sırada çarşıda bir kız var. Çok genç. Yirmisine bile gelmemiş. Üflesen uçacak, solgun, uçuk kelebek renkleri içinde bir kız. Çok sevimli. Yalnız tanımlanışına aldanmamak gerek. İnatçı, dediğim dedik, ne istediğini bilen, çok düşünen, yaşam üzerine çok soruları olan, kavi, berk bir kız.

Ceyhan, çarşıya doğru yürürken, kız da çarşının girişindeki balıkçının içerlek kapısının yanını mesken tutmuş çiçekçiden çiçek alıyordu. Tam parayı vermek üzere uzanmıştı ki, yerdeki muz kabuğuna basmasıyla, ayağı bir kaydı, 'Ayyyh' demeye kalmadan, biri kolundan yakaladığı gibi kurtardı onu. Kız bir baktı, ona gülerek bakan bir delikanlı. Bütün yüzü, bütün dişleriyle gülüyor. Kız ona bakınca çatılmış kaşlarıyla, delikanlı daha çok gülerek, "Eee, düşene gülünür. Hiç çatma kaşlarını," dedi. Kız önce, kaşlarını çatmayı sürdürerek dudaklarını büzdü, sonra dayanamayıp bu güleç yüze, o da gülmeye başladı. Bir sevinç, bir gülme. Çiçekleri uzatan Çingene çiçekçi de gülüyordu. Bütün dişleri bembeyaz, o kara gözleri ışıl ışıl. Çiçekleri uzatırken, "Vay anam!" dedi. "Bak şu çiçeklerimin uğuruna. Sevdican! Vay! Hadi, daim olur inşallah, birsin Allahçım, tüh maşallah!" Aşkla doldu bütün hava, bütün çiçekler, bütün Çingeneler, delikanlılar, kızlar...

Bundan sonrası hızla geçilebilir. Hani işte, anneler babalar, hısım akraba, nişan düğün... Birbirine âşık, genç bir çift.

Bu Öykü Neden Yazıldı Böyle Uzun Uzun

Şundan: Bir gün, vapurda iki genç kadın konuşuyorlardı; güvertede, saçları uçuşarak, Beyaz Fırın'dan aldıkları sıcak simitlerini yiyerek. Genceciktiler. Yüzlerindeki dalgın, düşünceler içindeki ifade insanı şaştırtıyordu. Biri, aynen şöyle diyordu:

"Desene, inat bir oğlan bu senin Erhan. Zor. İnatçıyla baş etmek çok zor. Benim Ceyhan tam tersidir. Çok uyumludur. Uyumludur da, ben onu bir türlü tam anlayamıyorum. Valla anlayamıyorum. Açıklanamayan bir acı, bir hüzün var sanki yüreğinde. Bunu hep konuşuyoruz. O da tam bilemiyor. Zaman zaman dalıp gider. Sanki uzaklardan gelen bir sesi dinliyormuş gibi. Doktora gitmiş, doktor, kulakların çok iyi. Sinirsel demiş. Her şeye sinirsel deyip çıkıyorlar işin içinden."

"Bir ara, hani Erhan'ın annesi bizimle birlikte yaşarken, benim de olmuştu. Doğru. Bana da sinirsel demişti doktor. Hep kulaklarım çınlardı."

"Sonra ne oldu?"

"Hiç. Kadın gidince, geçti."

"Bizim ki daha değişik. Çınlama değil de, hep çığlıklar duyuyormuş. Bu ona dokunuyor. Ne olduğunu bilmediği bu çığlıklar, onu dalgın, kederli biri yapıyor sanki. Tam böyle değil de, anlatamıyorum işte."

Tam Buraya Bir Not

Yazar, vapurda, bu iki genç kadının arkasındaki sırada oturuyordu. Konuşmaların arasındaki şu, 'zaman zaman, uzak uzak çığlıklar duymak' bölümü imgelemindeki birikimi altüst ederek, onu çok heyecanlandırmıştı. O kadar. Bazen, aklına geldikçe düşünür kalırdı. Aradan yıllar geçti. Derken bir gün, yazar, birden oturup bu öyküyü yazdı. Çığlık üzerine, yarım sayfalık, küçük, yoğun bir öykü olsun istemişti. Dilinde de hep o iki mısra vardı günlerdir: "Öyle yalnızız ki Bu Panayırda / Sevgimiz durmadan bir taşı ovar." Olmadı. İstediği küçük yoğun öyküyü

yazamadı. Bazen olmuyor işte. Hani, şu, öykü kendini yazdı dedikleri, bu olsa gerek.

Bir not daha: Yazar, "Ben bunları nereden biliyorum, kim bu insanlar, bu olaylar?" diye şaşıp şaşıp kalıyor öyküyü okudukça.

Yaşamak Denince

Yaşamak denince, şu 'Ş' harfi, şenlikli bir hava estiriyorsa da, bazen çok zorlanıyor insan. Nerede, hangi sözün yanında, nasıl duracağını bilemiyor. Yaşayıp gidiyoruz işte; bize verilmiş olan bu yaşamı güzellemek bizim elimizde diye düşünerek; hep böyle düşünerek. Bir de şu var: Artemis'in oku herkese değmez ki!

Yazarın sıkıntısı vardı. Şu: Öyküsünü yazmak istediği öykü kişisini, kaçıncı kişi olarak dillendirmek istediğine karar verememek. Sonunda birinci kişide karar kıldı, ama kurmayı düşündüğü biçimin ayrıntılarının sesini duyamıyordu. Çaresiz, sıkıntıyı sürdürerek, ikircimli bir havayla aldı kalemi eline, başladı yazmaya.

Korku, bulantıyla karışık, şakaklarımda vurmaya başladı. Siyah karanlık, çevreyi sarınca anladım bunu. Kara karanlık değil; az sonra dağların arkasından ay çıkacak, belli; ışığı asfaltı aydınlatıyor hafiften. Kara olan korku. Bir de...

Bir de, yolun karşısında, karanlığın içinde, göğe doğru yükselen şu heybetli dağın, asfaltın gizli ışığının, aşağıdaki ışıksız vadinin, gizemli sesini algılayamıyorum. Bir, kalbimin çarpıntısı önlüyor bunu, bir de Allahın bu dağının başında, floresan ışıklarıyla iyice aydınlatılmış olan lokantanın, birbirine çarpan sesleri; çalınan türküyle karışık. Yalnızlığımın sesi de yok oldu. Tek başınayım ve korkuyorum (galiba iyice korkuyorum).

Otobüs beni beklemeden, çekip gitmiş miydi?

Evet.

Böyle bir şey olabilir miydi?

İnanılacak gibi değil, ama olmuştu.

Böyle bir şey nasıl yapılır; gece yarısı, dağ başında, bir yolcuyu, bir kadını bırakıp gitmek!

Demek ki oluyormuş. (N'oldu bizim insanımıza? İnanmak istemiyorum. Ne yapacağım şimdi ben?)

Karanlıkta, aydınlıkmış gibi görünen, kıvrılıp giden asfaltın başında dikilip kaldım.

Tek başınayım. Omzuma astığım çantamla ben. Neyse ki paralarım çantamda. Çantamla ben; ikimiz.

Bu arada, park yeri de boşaldı. Bomboş bir alan oldu. Zaten bir otobüs vardı, (yolcuların hemen hepsi uyuyordu) o da gitti. Lokanta da boşalıyor. Birer ikişer gidiyorlar. Sabaha kadar, başka otobüs yok, dedi küçük garson çocuk. Lokanta büyüdü boşalınca. Hangar gibi bir yer zaten. Masalardan birinde birkaç kişi, konuşup gülüşüyorlar.

Hava da hafiften ayazlamaya başladı. Yaz ama, burası dağ başı ne olsa.

Bavulum! (Aman Tanrım! Akla gelebilecek, kaybolması benim için felaket olabilecek her şeyi bir bulantı halinde, karmakarışık anımsıyorum; sancı mideme mideme vururken, içtiğim çorba, ekşimiş bir halde, genzimi yakarak ağzıma dolarken... Bavulumun içinde, önemli şeyler olduğunu çok iyi biliyorum da tek tek anımsayamıyorum.)

Ne yapmalıyım? Ben şimdi, burada, tek başına.

Korktuğumdan mı içim titriyor? (Dizlerim de.)

O iyi bakışlı adam nerede? Evet evet, ben çorbamı içerken, ta dipteki, pencere önündeki masada bir adam vardı. Gençti, ama pos bıyıklıydı. Kumral. Şaşmıştım, neden öyle pos bıyıkları var, diye. Buralardan değildi. Kazağı, pantolonu, kadife ceketi ve purosuyla, kentli, aydın bir kişi izlenimi veren biri. Ama çok iyi bakışlıydı. İnsan hiç düşünmeden gidip yanına oturur, yanağını koluna dayar, sakinleşir. Baba gibi, ağabey gibi, sevgili gibi. Bir ara, bir ara, evet bir ara, (nerede o acaba şimdi, garson çocuğa sorabilirim) bir ara, öylece bana doğru bakmıştı. Çok iyi bakışlıydı.

Ah! Ay çıktı, dağın arkasından. Asfalt iyice aydınlandı. Ne güzel bir görüntü! Ama...

Ama endişe, tedirginlik, korku (acaba mı?) ne yapmak gerektiğini bilememek, birini bulup (kimi?) konuşamamak, güvensizlikten gelen, panik gibi bir duygu; durup bakmamı, bakıp güzel, heyecanlandırıcı, zamanı mekânı belli olmayan, ama baktıkça sevince benzeyen heyecanlar getiren düşünceler üretmemi engelliyor.

Birden susuşum, birden, yolun kenarında böyle dikilip kalışım, şu üç beş adamı biraz şaşırttı. Dik bir sesle, hırstan çatallaşmış, kalın, buyurgan bir sesle, bağırmadan, avazı çıktığı kadar haykıran, onları yerden yere çalan, bela okuyan bir kadındım az önce. Karşımda ne diyeceklerini bilemeden, olmazın olmuş bulunmasına şaşarak, yutkunarak, belli etmeden, geri geri giderek, birer ikişer kaybolup sonra en uzak köşedeki masada toplaşıp oturmuşlardı.

Küçük garson çocuğu solmuş, buruşmuş bir sesle çağırıyorum. Ona iyi bakışlı adamın nerede olduğunu soruyorum. Çocuk, beklemediği bu sakin, yumuşak sesten rahatlayarak, tam, "Şeyy, eee..." demişti ki, iyi bakışlı adamla, lokantanın sahibi sandığım uzun kuru adam, kapıdan çıkıp konuşarak, benim durduğum yerin tam tersine, arka tarafa, çardağa doğru ağır ağır yürümeye başladılar. Garson çocuk, o çıldırmış, sinirli kadının sakin, sıcak sesinden çok etkilenmiş olarak onlara doğru seğirtiyor. Aydınlık, adeta çınlayan bir sesle, "Kâmil Usta, Kâmil Usta!" diye ünlüyor. "Şu var ya, şey yani, kadın, hani şu abla var ya, hani işte şu yolcu. İyi bakışlı adamı soruyor."

"Kimi?" diyor, uzun kavruk adam, kara kaşlarını çatarak, söyleneni birden kavrayamayarak, o yüzden 'i'yi uzatarak...

"Valla öyle dedi, lokantada, dedi, iyi bakışlı adamı gördün mü, dedi?"

Öyle mi dedim? Olacak iş mi! Küçük garson çocuk ne anlasın iyi bakışlı adamın ne demek olduğunu! Ama söylemişim demek.

Tuhaf, sessiz bir duraklama oluyor onlarla benim aramda, uzaktan bir bakışma. Yanılmamışım. İyi bakışlı o adam. Bana doğru yürümeye başladıkları zaman dizlerimin içten içe, ince

ince titremesi geçmediyse de rahatlamaya, umut etmeye benzeyen bir duygu geldi içime. Sanki aşağıdaki o kapkaranlık, ışıksız vadinin, korku veren vadinin bir yerlerinde, birkaç pencere ışıklanmış gibi ya da çok uzaklarda bilemediğim bir yerlerde, çok sevdiğim, anneannemin söylediği bir alaturka şarkı başlamış gibi. Nazlı bir sesi vardı. Gözleri dolu dolu, dert yanan, içini çeken o şarkıyı söylerdi hep. Çok uzaklarda, ama tanıdık, bildiğim, yakınım bir duygu bu. Ben anneannemi çok sevdim. (Nur içinde yatsın.)

Aldanmamışım.

Yanıma yaklaştıkları zaman, büyük sokak fenerinin ışığında iyice görüyorum o adamın yüzünü. Balrengi gözleri, sarı ela denilen. Evet, nedense pos bıyıklı. Kumral bir adam. Güzel biri değil belki. Değil de, kalıbının içinde bir duruşu var ki, insanı çok rahatlatıyor.

Bir an bir suskunluk oldu. (Kız doğdu.) O iki adam bana, ben de çabucak o ikisine bakıyorum. Ben, doğal olarak (her zaman yaptığım gibi) kendinden emin, korkusuz bir sesle elimi uzatarak adımı söyleyerek kendimi tanıtıp bana nasıl yardım edebileceklerini soracaktım; oldukça dik, kalın, avukat sesimle. Hayır, tam tersi oluyor (Ya n'oldu bu böyle şimdi?) Fazıl'ın beni kızdırmak için yaptığı tanımlamadaki, sarı tüylerini kabartmış mırnav kedi olarak titrememeye çalışan, çatallaşmış bir sesle, o balrengi gözlere bakarak, "Korkuyorum!" diyorum. (Ben, elin adamına!)

Sessizlik. Aramızdaki yabancı, renksiz kokusuz durum bir anda değişti. Şimdi gene üç kişiyiz, ama biri korunmaya muhtaç bir genç kadın, öbür ikisi, onu korumayı hemen üstlenmiş iki sorumlu adam. İyi bakışlı adam, bana yumuşacık, sıcacık, içinde koruyucu ışıklar yanan (çok ciddiyim, aynen böyleydi) bakışlarıyla kısa bir an, uzun uzun bakıp öbür kavruk adama dönüyor.

"Nedir durum hocam?" Demek, öbür adam öğretmenmiş. Alıcı gözle bakıyorum. Olabilir. Çatık kaşlarını anlamak kolay o zaman. Emeklidir. Şimdi artık buraların, lokantanın, aşçının, hizmet edenlerin, beşi gelip beşi giden otobüslerin, yolcuların, uykuların, şu uzanıp giden asfaltın, bu heybetli dağın öğretmenidir. İşi zor. O yüzden çatıyor kaşlarını. Ben, durumumu daha

önceki konuşmalardan az çok öğrendimdi. O, çok insani değerler içinde anlatıyor. Çabuk çabuk, kalın öğretmen sesiyle. Basık, açıklayıcı, sıkıntılı bir ses.

Şoför şu vadideki köyden Kavalcı Hüsamettin'in torunu. Ali, (Ali'yi bilirsin, hani şu bizim eğlenceli altın oğlan) seferdeyken evinde yangın çıkmış, karısıyla dokuz aylık bebeği, (maalesef yahu) kurtarılamamış, yanarak ölmüşler. Bunu duyunca, doksanlık kavalcıya da felç gelmiş. (Tövbe estağfurullah be canım!) Oğlanın aklı uçmuştu. (Ne diyeceksin?) Yanına da katmışlar bir tecrübesiz çocuk. Sonuç bu işte: Bu, hanım kızımızı bıraktıkları gibi çekip gitmişler.

İyi bakışlı, bana dönüyor. Elini uzatıyor:

"Ben Haldun."

"Günsel." Böyle, insanın elini kavrayarak sıkanlar çok hoşuma gider.

"Korkacak bir şey yok. Hallederiz. Mahmut Hoca, hocam, muhtarımız aynı zamanda."

Muhtar, elimi sıkmıyor. Bozulmalı mıyım?

"Nereye gidiyordunuz?"

"Ankara."

"Ankara? Ankara mı? Bak bu iyi..." diyor uzun adam. Bir şey daha söyleyecekken hemen susuyor. Bu, birden sususuştan tedirgin oluyorum. Öbürü bunu hemen anlıyor. Hocaya bakarak:

"Evet, hocam olabilir," diyor. Sonra bana dönüp yineliyor.

"Korkacak bir şey yok. Buralar emniyetlidir. Hele hocam varken." Yüzünden sıkıntılı, düşünceli, gölge gibi bir şey geçiyor. Bana yeniden bakıp:

"Haklısınız," diyor. İçini çekiyor.

"Olmayacak bir terslik olmuş. Korkacak... Korkmayın. Şimdi içeri girelim, oturup birer çay içelim, bakalım durum vaziyetimiz nedir?" Gülümsüyor. Bu nasıl gülümseme. Ona yakıştı mı, yakışmadı mı? Asıl şu: Bu, şimdi neye gülümsedi? Omuzlarım öyle tutuldu ki... Dişlerimi de fena sıkmışım, çene kemiklerim sızlıyor... Yeniden içim titremeye başladı işte. Korkuyorum. Bu iki adama güvenmeli miyim? Gazetelerde neler okuyoruz! Ay ne yapmalıyım! Tanımadığım iki adam. Bir de şu karşı masadakiler. Tek başınayım.

Çaylar geldi. Tavşankanı. Ben aç karnına bu çayı içersem, kusarım. Onlara, yanında bir şey yemeden, (ekmek kabuğu falan) içemem diyemem. O anladı mı ne (Aa!) diyor ki:

"Yanında bir şeyler yemelisiniz. Aç açına dokunabilir." Ben yanıtlamadan garson çocuğa peynir ekmek getirmesi söyleniyor. Peşinden bir soru:

"Evli misiniz?"

"Evet." Diyorum hemen. Adeta telaşla. (Neden soruyor. Ona ne? Demeden, ikinci soru.)

"Çocuk var mı?"

"Kız. Adı, Gülüm." Hemen üçüncü soru:

"Mutlu musunuz?" (Hayda!) Ne söylemem gerektiğini düşünmeme vakit kalmadan, uzun adam da konuşuyor:

"Haldun ressamdır. Portre ressamı." Yoksa bu Haldun Soylu mu?

"Sizin mesleğiniz nedir?" diyor uzun adam.

"Ben avukatım."

"Olsun. Duymuşsunuzdur Haldun'u. Haldun Soylu."

"Evet, tahmin ettim. Benim eşim de biraz resim yapıyor. Sizi çok beğenir." Şu, 'olsun' ne demek? Uzun adam garsonlara doğru baktığı, eliyle bir şeyler işaret ettiği için duymadı, ama öbürü gülüyor. Açıkça gülüyor. Gülmek ona yakışıyor. Ressam olduğunu duyduğum için yakıştırıyorum belki de. Yoksa gülümsemesini anlayamamıştım az önce.

"Hani bizim doktorlar, mühendisler, avukatlar falanlar resimle pek ilgilenmezler ya, hocam onu ima etti sanırım." Hoca, "Bi dakka," deyip kalkıyor. Ben hem çayımı içiyorum, hem o kitabı düşünüyorum. Bir türlü adı aklıma gelmiyor. (Peynir ekmek de çok hora geçti doğrusu.) Dedemin kitapları arasında bir kitap vardı, annem onu hiç elinden düşürmezdi. (Neydi ya...) İçinde portreler vardı. Çok masum, çok güzel çok sevimli bir fotoğraf, azılı bir katil, hain bakışlı, iri çeneli, kalın kaşlarının altından kötü kötü bakan bir adam, dünyanın en masum adamı olabiliyordu. Tam anımsıyordum ki, o gene güldü. Bütün dişleri ortada, yüzü aydınlanarak, bir çocuğa güler gibi gülüyordu. (Ben ki otuzunu aşmış, saygın bir adı olan Avukat Günseli değil miyim? Ne demek bu gülüş şimdi?)

"Beden Yapısı ve Karakter" dedi. "Bul bakalım yazarın adını."

"Ah evet!" diyorum yavaşça. (İçimden bağırıyorum, aa nerden anladı bu adam ya ne düşündüğümü.) Gülüyor gene.

"Ben dudak okuma uzmanıyım. Dilsiz ve sağırlarla çalışıyorum zaman zaman. Düşünürken dudaklarını oynatıyorsun. Söyle bakalım adamın adını." (Sanki o öğretmen, ben öğrenci. Bir türlü avukat havamı bulamıyorum. Bir de kırk yıllık tanıdığımmış gibi ona güveniyorum. 'Sen' demesine bile kızmıyorum. Ne tuhaf.)

"Frenç, Kreç şey, öyle bir şey..." (Ne güzel gülüyor. Şimdi tam Fazıl'a benzedi. Ağabey kılıklı. Kolunu sandalyenin arkasına atarak hafifçe kaykılış. Biraz uykulu, gülerken bile, çok şeyler düşündüğü belli. Burada Fazıl'dan ayrılıyor. Fazıl yaşamayı hafife alır. Oysa bunun sorumluluk duygusu çok baskın. Seziyorum.) Damdan düşer gibi:

"Evet, mutluyum," diyorum. "Mutluluk soyut bir kavram. Şöyle diyelim, bana verili olan bu zaman parçasında, aklımın kestiği, canımın istediği gibi, kendimce, biçimlendirebilme şansım olarak..."

"Sen sahiden avukatsın yahu!" diyor. Gene gülüyor. (Adama bak, senli benli olduk hemen. Ama hiç kızamıyorum. Ona yakışıyor bu ağabey tavrı.) Ne demeliyim acaba şimdi? Bilemiyorum ki! Artık pek korkmuyorum. Kendimi emniyette hissediyorum.

"Mutlu olduğunu biliyorum," diyor. Sanki Fazıl karşımda. Onunla konuştuğum gibi konuşuyorum birden:

"Nerden biliyor muşsunuz bakalım?" diyorum. Sanki, Fazıl'a şımarıyorum. Sandalyesinde doğruluyor. Hafifçe içini çekiyor. Ciddileşiyor ama gülerek:

"Ben bilirim," diyor. (Kestirip atıyor. O bilirmiş. İşte o kadar. Bitti. Bu budur. Aynen babam. Aynen Rıfat Dayım. Aynen Ergin Enişte, hatta aynen Orkun Bey kardeşimiz. O da adam olup girdi ya sıraya! Bacaksız!)

Ne oldu? Birden sıkıntılı bir ciddiyet geldi üzerine, onun da kaşları çatıldı. (Eyvah! Ne oldu bu adama şimdi?) Sıkıntılı bir sesle diyor ki:

"Korkunuzu anlıyorum. Ne düşündüğünüzü de. Haklısınız.

Memleketin durumu ortada. Ama, şimdi bana güvenmek zorundasınız. Başka çıkar yol yok. Ben buraya hocamın bir işini görüşmek için geldim. Ben de Ankara'dayım. Gün ışırken yola çıkacağım. Benimle geleceksiniz." Artık gülmüyor. 'Siz' diyor. Bir şeyden gocundu sanki. (Ben de hemen toparlanıp Avukat Günseli olmalıyım. Sözünü esirgemeyen, ciddi Günseli.)

"Durum o kadar çaresi kesik bir durum ki, öyle teşekkür falan edilemez. Yani...."

"Tamam. Biraz sonra, güzel bir kahvaltı yapar, yola çıkarız. Evdekilere haber verdiniz mi?"

"Yok, şey, yani, annem de bizimle yaşıyor. Yaşlı. Çok heyecanlanır şimdi. Fazıl da, eşim, gelmeye falan kalkar. Onun için..."

Yazar, burada tıkandı kaldı. Önce, kişisini birinci kişi olarak yazmakta zorlanmaya başlamıştı. Sonra, asıl yazmak istediği, çaresiz bir durumda duyulan korkuydu. Sadece o kadar. Peki öykü ne olacaktı. İnanılır gibi değil, ama düşünmemişti, sadece o korkuyu yazmaktı istediği. Ne var ki, öykü onu tutsak etti. Aldı başını gitti. Üstelik burası çok önemli, tıkandığı yere bir de düğüm attı. Yalan söyletti. Annesi çok yaşlı falan değil. Üç kız doğurup bir erkek evlat sahibi olamadığı için damadını, yani Fazıl'ı oğlu gibi seviyor. Öbür iki kız zaten yabancılarla evlenmişlerdi, hem de çekip gitmişlerdi. Fazıl, çok 'şeker' çocuktu, ama dalgacıydı. Keyfine düşkündü. Rakısını içmiş, anacığının yaptığı o güzel yemekleri yemiş, maçını seyretmiş, kızıyla oynamış, sonra günün yorgunluğunu atmış olarak yatıp mışıl mışıl uyumuş olacaktı. Telefon etseydi, ne annesi ne de o hiç telaşlanmayacaklardı. "Günseli halleder!" diye düşüneceklerdi. Evdeki konumu buydu. Günseli'ye soralım, Günseli bu duruma ne der, Günseli başarır, Günseli karar verir... Fazıl, uykulu uykulu telefonu açacak, durumu öğrenince "Tamam canım. Ben şimdi hallederim," deyip, başka bir numara çevirerek aynen şöyle diyecekti: "Orhancım be, yahu, Günseli'yi otobüs bırakıp..." Uzun uzun anlatıp sonra şöyle bitirecekti. "Aslansın be oğlum. Ben bu akşam biraz kaçırdım. Yani, yoksa... Yaşa. Zaten anam da yollamaz beni böyle biliyorsun. Harikasın. Aslanım benim. Kimde

var böyle arkadaş. Hadi görüşürüz. Eşşek herifler yahu! Acele etme. Dikkatli sür. Tamam. Hadi!"

Günseli ona hiç kızmaz. Onu öylece kabul eder. Çünkü Fazıl öyle insan adamdır ki, Günseli'yi, evini, kızını, 'kaynana anam' dediği anayı öyle sever ki... (Falan...)

Durum böyle. Yazar olmak çileli bir iş. Ben bunu her zaman, her çalışma sonuçlandığında hissederim zaten. İlle söylemek. Açıklamak, anlatmak gelir içimden. Yapamam. Bir süre de sonuç sıkıntısı yaşarım bu yüzden. Zaten, her zaman söylerim ya, yazarlar biraz hafiften çatlağımsı, karışık birileridir. Elbette bu bence böyle. De, bu durumda şimdi ben kim oluyorum. Burası hepten karışık.

Yaşamın zor yolunda yürürken, her kişinin yüreği kendi kendine çarpar; o yolda yaşamın tılsımını, o bilinemezi, arasa da, bulsa da, bulamasa da...

Fotoğraf

Kaç zamandır, uzun uzun baktığım bir fotoğraf var. Onun öyküsünü yazmak istiyorum. Önce çağrıştırdığı sözcükleri sıralayarak başlıyorum.

En ağır basan: Yeşil; yeşil dediğin hemen akla gelen kırlardaki çimen yeşili değil; hani ufka dek uzanıp giden sonsuz çayırlıkların çimen yeşili; baharı, kuş seslerini, adaçayı kokularını hemen akla getiren o yeşiller yeşili...

Değil.

Nasıl bir yeşil peki?

Sırayı bozmamak gerek. (Zor bir tanımlama olacak.)

Öbür iki sözcük, karanlık ve fırtına. Fırtınanın geleceğini haber veren dumanlı bulutlar, yığın yığın gökyüzünü kaplayarak ışığı yok etmişler.

Bu, karanlıkların gölgesinde bir yağ yeşili.

Deniz.

Yağ yeşili bir deniz, karanlıklara karışmış.

Bulanık.

Bulanıklığın sessizliği...

Denizin ortasında bir kara sandal; sandalda, tek başına bir adam. Kenardan kuru dallarını uzatmış kapkara bir ağaç. Uzayıp gitmiş kara dalın ucunda bir karga. Karakarga.

Gak demeyen. Susup kalmış.

Adam?

Adam da... Başı önünde. Ellerini, kürek saplarına öylece bırakıvermiş.

Başı önüne düşmüş.
Bakışları?
Görünmüyor.
Denildiği gibi, yağ yeşili bir fotoğraf bu.

Bakanın (o rengi, o yalnızlığı, o boşluğu algılayabiliyorsa, fırtınadan az önce) içi bir hoş oluyor.

Bu fotoğrafı çeken, dalgın bakışlı bir adam. İçinde ağır ağır dalgalanan büyük heyecan, yüzünde hafif bir tebessüm olmuş. Bir iki günlük sakalı var. Zayıf, soluk renkli, ama yapılı; ince, kemikli yüzü nereden geldiği belli olmayan bir ışıkla aydınlanmış. Çektiği fotoğrafa gözlerini kısarak, keyifle bakıyor.

Kocaman, hantal bir ceviz masanın başında dikiliyor. Masanın çevresinde, arkalıkları oymalı, gene ceviz ağacından, oturma yerleri bordo renkli, desenli kadifeden (gene hantal) sandalyeler dizilmiş. Adam, masa ve sandalyeler birbirini tutmuyor. Adamın yanında, fotoğrafa dalıp gitmiş bir genç kız duruyor. O da, masayla, sandalyelerle ayrı düşüyor. Yüzünde derin bir hayranlık var. Zayıf, çelimsiz, soluk bir kız. Fotoğrafa bakarken duyduğu derin hayranlık ona gizemli, hoş bir hava veriyor.

O, uyumsuz ses, masayla, sandalyelerle tam bir ses ve renk anlaşması içinde giriyor araya; sarı, rengi bozuk açık yeşil, kırmızı, lacivert vs eşliğinde, parlak, cırlak, saldırganımsı, ahmak ünlemlerle. (Ah! Üf aman! Ay sıkıntı!)

Ses, adamla kızın arasından geçip buz gibi oluyor.

Dolgun memeler, ipek hışırtısı, birörnek dudak ve tırnak boyası pırıltılarıyla çalkalanan kalçalar. Bir de ses! Ne dediği belli olmayan, ince, cırlak, sıkıntı yayan bir ses.

Fotoğrafın tüyleri ürperiyor. Diken diken oluyor. Kızın da... Adam aldırmıyor. Alışkanlığından geçirip duymazdan geliyor.

"Kahve isteyen? Ay hadi gelin. Gelin oturalım. Aa! Bakın kocaman bir yolcu gemisi geçiyor. Ne gemisi bu acaba?"

Araya serpiştirilen 'ayol!' 'ay aman üf!' 'valla!' ünlemleri sıkıntıyı yayıyor.

"Nereden bulursun bu karanlık resimleri? Şey gibi yani, ay n'ebliym hani..."

Kızla adam birbirlerine bakıyorlar.

Bir anlamda buluşmanın derin sessizliği içinde; yüzlerinde, gözlerinde sadece bu var, buluşup iç içe geçen...

Kısa bir sessizlik oluyor.

Ucu çok uzun: konuşmadan, sessizce birbirine geçen konuşmaların, fısıltısı bile olmadan...

Evet! Bak, duy beni.

Anlaşılabiliyor mu sıkıntının kökü, derinlerde, kök salmış, değiştirilmesi artık düşünülemez. Aynı anlamda buluşamamak, iki özün birbirini tutmaması...

Evet! Anlıyorum. Hep anlıyorum, hep... Kafam karışıyor. İçinde çaresizlik, acı olan bir karışıklık. Hüzünle bitiyor.

Dünyadaki bu çılgın, bu çılgın, bu çılgın... Yani, bu savaşlar insanın varoluşundan bu yana, bu değil mi zaten?

Ne?

Sevgi duygusunun insanlara eşit olarak dağıtılmamış olması. Egemen olan sevgi olsa, herkes sahiden birbirini sevse...

Ona bakılacak olursa, akıl da öyle. O da eşit dağıtılsaydı...

Dedim ya kafam karışıyor. Bir kördüğüm bu. İnsanın başına bir ağrı saplanıyor ki...

Adamın çok derinlerinde bir yerde, çok uzak bir dırdırlanma var, kimsenin duymadığı.

"Kimsesiz bir çulsuz oğlandı. Zor bela okumuş. Anası da, öyle; kadıncağızın biri. Çaresiz. Yoksuldu bunlar. Eh kızın da zamanı gelmişti. Kısmetmiş de anam. Sonradan bu böyle oldu. Ünlü fotoğrafçı, bilmem ne. Sonradan kazandı parayı, ama dayalı döşeli eve gelmeseydi..."

Bir de şu ünlem var, geçmiş zamanı mıhlayan.

"Nah!"

"Nah bulurdu bu şöhreti! Nah adam olurdu! Biz olmasaydık arkasında, nah giderdi Avrupalara mavrupalara. Benim aptal kızımın aklı işte. Ne desen boş. Kısmetmiş!"

O derinlerde, o uzaklarda, gene adamın duyduğu, kızın duymadığı, cıvıltılı iki küçük çocuk sesi var.

O iki çocuk, fotoğrafa bakarken gözleri pırıl pırıl, şunu sormuşlardı, tıpkı o soluk ince kızın sorduğu gibi:

"Babacım, bu sandaldaki adam, ne düşünüyor acaba?"

Kız da, bütün sesleri yok eden, sevgiyi, heyecanı düze çıkarıp adamın içini aydınlatan bir fısıltıyla:

"İnsan, bu fotoğrafa bakarken, ürperiyor," demişti.

Diyorum ki

Diyorum ki: (bu öykünün yazarı olan ben)

"Yaş otuz beş yolun yarısı eder" demiş ya şair, artık geçerli değil o. Yirmi birinci yüzyılda, bu ortalama, ellilerin ortası, altmışların başı olarak değişti. Orta yaş denince bu anlaşılıyor. Buradan tutturup kuruyorum öykümü.

İki Erkek. Orta Yaşlı.

Zamanın vakitlerinden birinde... (Zaman denilen yirmi birinci yüzyıl, 2007. Memleket, Türkiye. Durum, yüzyıllardan beri sürüp gelen çıkar kavgaları, ekmek kavgaları, gene milletleri birbirine salmış durumda. Yüzyıl üzerine ilim bilim adamları tarafından büyük, yeni sözlerle açıklamalar yapılagelse de işin ucu bu kadar basit. Her yüzyılda, bir nalı kırık herif çıkar, körükler bu ateşi. Bu yüzden, bitmez tükenmez bu savaşlar, bu acılar, bu insanların çilesi. Olanlar Allahın kullarına olur.)

Türkiye'de, bir kıyı kentte, akşamın indiği, renklerin hafiften gölgelenmeye, güneşin ufukta kızarıp kırmızının çeşidini sulara saldığı, o güzel akşam saatlerinden birinde, bu öyküdeki (orta yaşlı da, delikanlı görünüşlü) iki adam rastlaştılar.

Üniversiteden sınıf arkadaşı olan bu iki kişi, otuz yıldır birbirlerini görmemişlerdi. Sarıldılar, gülüştüler, üç beş bakışta hızla birbirlerini gözden geçirdiler.

İkisi de çok değişmemişti. Sağlıklı, bakımlı, güneşte akıllıca yanmış, keyfi yerinde görünen iki kişiydiler. Sesleri, gülüşleri, duruşları bile çok değişmemişti. Saçlarına kır düşse de, biraz kilo almış olsalar da...

Deniz kenarına dizilen balıkçı lokantalarından, denize en yakın olanına geçip oturdular. Masa, ânında mezelerle donandı. "Ne içiyoruz?" sorusu, keyifli, kahkahalı gülüşlerle "Rakıı!!" olarak onaylandı. Bu arada ikisi de, kentli alışkanlığıyla, kollarındaki saatlerinden şortlarına, gömleklerinden spor ayakkabılarına, saç tıraşlarından akşamın o saatlerinde hafiflemiş de olsa havanın içindeki dalgalanan, tıraştan sonra sürdükleri kokularına dek, hızla, kendileri bile farkında olmadan, birbirlerini gözden geçirmiş oldular. Sonuç, ikisinin de parasal durumu aşağı yukarı aynıydı. Keyifleri bu bakımdan yerindeydi.

Şişede Durduğu Gibi Durmayan

Duble sözü, pek çok yabancı sözcük gibi Türkçeye girip yerleşmiştir. Hiç yadırganmaz. Evet, bu öykünün orta yaşa gelmiş iki genç adamı, birinci dubleyi çabucak içtiler. İkinci duble de oldukça hızlı içildi; kahkahaları arttı. Çünkü bu iki duble, sohbetleri boyunca, güzel ızgara kokuları, o yörenin lezzetli mezelerinin tadı, çevre masalarda oturanların konuşmaları, gülüşmeleri, lokantacının çaldığı nostaljik denilen, geçmişin çok sevilmiş şarkıları arasında geçiyordu.

Okul anıları, hayatta neler yaptıkları, evlilikleri, çocukları vb konuşulmuştu. Pek keyifli bir sohbet havası vardı. Ama üçüncü dubleye gelindiğinde, hafiften bir durağanlık, hafiften hüzne benzeyen, ama hüzün olmayan, sıkıntıya benzeyen, ama sıkıntılı olmayan, karşısında, kendisini anlayacak, yaşam hakkında felsefesi olan birini bulmanın getirdiği, huzura benzeyen, ama huzur olmayan bir durumun gölgesi düşmeye başladı.

Kara yağız olan kalın seslisi, güldüğü zaman bile kara gözlerinde gizlenmiş bir dolu sorunun verdiği sıkıntı sezilen, uzun uzun uzaklara baktıktan sonra, anlattıklarını sonuçlandırdı:

"Yani azizim," dedi, "sonuç olarak, kuyruğum sıkışmış du-

rumda. Bankacılığı hiç sevmedim zaten. Sevmesem de, iyi bir bankacı oldum. Sadece iyi bir bankacı. Öylesine yoğun çalışmak zorunda kaldım ki, hiç kendimi yaşamaya, kendime gönlümce bir yol çizmeye vaktim olmadı. Senin işin daha..."

"Yok! Benimkini de sayma. Biliyorsun ben akademiye gitmek istiyordum. Babam rahmetli işte... Mühendislik hiç benim işim değildi. O, müteahhitler, kalfalar, işçiler... Çok zorlandım. İyi kazandım, rahat yaşadım. Ne var ki, zamanımı çok kötü harcamış oldum."

"Dediğim o işte benim de. Çok şükür emekli oldum sonunda. Oldum da, bu emeklilik işini daha oturtamadım. İstediğim, şuraya gelip küçük bir ev edinmek, balık tutmak, mahalle hayatı denen, daha doğrusu, bir yerli olmanın tadına varmak, hani insanların içinde gene yalnızsın, ama bir birlikteliğin tadını bulmak gibi falan..."

"Karın ne diyor bu işe? O razı mı buralarda..."

"Yok canım! Asla! O asla gelmez. Zaten emekli olmama da çok karşı çıktı. Epey dalaştık her zamanki gibi. Takmadım ben. Pek anlaşamayız zaten. O babasının kızıdır ne yazık ki! Şu memleketin hali, şu siyasetin rezilliği, yarın kaygısı falan onun hiç umurunda değildir. Boş ver, açmayalım o konuları."

"Çalışıyor mu?"

"Yok. Benim de iş durumum hep iyi gitti. O da zaten babadan zengindir. İyi kızdır. Kızları da güzel büyüttü. Amma... İşte mesele gelip bu 'amma'da düğümleniyor. Senin durumun ne?"

"Ya, ben... Doldur bakalım. Daha rahat konuşmaya faydası olsun. Ben biraz yakışıklıyım biliyorsun."

"Bilmez miyim? Yahu, okulda sana âşık olmayan kız mı kalmıştı!"

"İki oğlan var bende. Derken bizimki, kız da kız diye tutturdu: Neyse bir de kız oldu. Gelgelelim, Nermin, karım, zaten sinirli bir yapısı vardır, büsbütün huysuzlandı. Üç çocuk zor geldi. Bakıcı falan var da, istiyor ki, ben de her dakika evde olayım, yanında olayım falan... O arada işte, işin içine bir kız hikâyesi karıştı."

"Eyvaaah!"

"Çok güzel, çok iyi, aile kızı filan, duyuldu, Nermin çıldırdı, kıyametler koptu. Kız intihar etmeye kalktı filan."

"Vay vay vay. Yapma ya!"

"Rezillikti valla. Üç aile..."

"Nasıl üç?"

"Nermin'in anası babası, bizimkiler, kızın ailesi birbirine girdi."

"E, n'aptın?"

"Valla, atladığım gibi uçağa, Libya'ya gittim."

"Yapma ya! Aslansın. Hayırdır, neden Libya?"

"Bizim komünist Mehmet Haydar orada ya."

"Ayı Mehmet mi? Ee, ne alaka?"

"O uzun zamandır orada. Büyük inşaatları falan var. İyi para yapmış. Büyük iş adamı şimdi o."

"O da mı döneklerden?"

"Yok yahu! Hiç değişmemiş. Sadece biraz daha irileşmiş, biraz daha küfürbaz olmuş. Kafadandır bilirsin. Çok yardımcı oldu bana. İki yıl çalıştım orada. Gelmedim hiç."

"Hadi yau! E, çoluk çocuk?"

"Paralarını muntazam yolladım. Sonra döndüm. Yeni döndüm ben. Altı ay falan işte."

"Eee? Şimdi?"

"Şimdi, hiç. Kocaman bir hiç. Çocuklar var işte. Büyüyorlar. Seviyorum onları. Çok tatlı çocuklar. İnsanı oyalıyorlar. Ama artık hiçbir şeyin eski zevki kalmadı... Tutmadı yani. Zaten öylesine, işte ne bileyim, erkenden evlendik, annemler falan çok ısrar ettiler o zaman. Eh dedik. Eh dedik işte! Şimdi Nermin gene öyle sinirli, bağırış çağırış, dır dır kıyamet. İşte öylesine götürüyoruz."

"Ulan be, şöyle bir uzun oturup cıgaramızı yakıp, gözlerimiz yarı kapalı, çocukluğumuzu, anamızı babamızı düşünecek bir zaman parçası bile düşmedi nasibimize."

"Sahi, sen şiir yazardın, birkaç tanesi de yayınlanmıştı, hatırlıyorum."

"Ben babamın cenazesine bile gidemedim Bayburt'a. Teftiş vardı. Canına yandığımın. Neyse... Sen de gel buraya. Buraya yerleşelim."

"Sen baya baya ciddisin bakıyorum."

"Öyle. Artık şehirde bizimkilerle yaşamama imkân yok. Boğuluyorum birader. O kokteyller, yok nişan, yok düğün. Bir de karım konkenci. Kızlar da kolej, tenis menis. Çok yalnızım. Yalnız kaldık bu dünyada."

"Evet! Güzel laf. Yalnız kaldık bu dünyada. Benim için de öyle."

"Çok düşündüm. Küçük bir ev alacağım burada. Yazın isterlerse onlar da gelirler. Ama ben burada yaşayacağım."

"Valla çok akıllıca. Harika!"

"Okumak istiyorum yahu. Ben, uzun hikâye benimki, ben paraya esir ettim kendimi, bu heriflerin yüzünden. Onlardan aşağı kalmayayım, onlara muhtaç olmadan geçimimi sağlayayım diye..."

"Onlar dediğin kim bu arada?"

"Kendimizi kaybettik. Ben nasıl okurdum bilirsin. Elimize kitap alamaz olduk. Bu millet okumuyor diye dar dar ediliyor ya, nasıl okuyacaksın? Sanki yerleşmiş, tıkır tıkır işleyen bir iş düzeni var da, insan gibi yaşanıyor da..."

"Ben de, işte öylesine resim yapıyorum. Yolları, kırları, mağaraları, dağları falan çiziyorum. Rahatlatıyor beni."

"Ha, resim yapardın sahi sen de. Emekli oldun mu?"

"Yok, ben kendi kendimi emekli ettim. Kendimle boğuşuyorum daha. Kararsızım çok. Seçeneğim de yok, hevesim de."

"Valla, bi düşün derim. Bi düşün. Yaş ilerliyor oğlum. Biraz da kendimizi yaşayalım bakalım. Görüyorsun dünyanın halini."

"Haklısın! Haklısın da, daha şu Libya'yı sindiremedi bizimkiler. Bir de, ne bileyim. Baksana ortalığa. Dünya karmakarışık. Oğlanları tam bu yaşlarda, yani, başlarında olmak gerek. Tam delikanlılık yaşındalar. Bir de..."

"Doğrusun. Benim için, aslında bu konu, boktan bi konu, bir yılan hikâyesi de, yani, senin anlayacağın, anaları, anasının sülalesi, yeteri kadar sahip çıkıyor kızlara. Benim pek esamim okunmuyor. Olsam da olur olmasam da. Benimki Şam babalığı. Cazgır bir heriftir kayınpeder. En birinci etek öpücülerden."

"Bu, hani kantine gelirdi, sarışın kız, onunla evlenmemiş miydin sen?"

"Gençtik birader. Cahildik. Hanyayı konyayı çok sonraları öğrendik. Bizimki, yani kayınpeder, ne biliyor musun, amirinin yanında el pençe divan duranlardan. İki paralık heriflerin arkasından arkasından yürüyerek, iki lafın başında 'beyefendi' 'zatıâliniz' diyenlerden. Benim babam bakkaldı, ama mahallenin Ümran Bey amcasıydı. Onurlu adamdı. Hiçbir zaman boyun eğmedi kimselere. Anam da aynen. Boş ver be oğlum, nerden açtık bu konuyu. Boş veeer! Ömrümün geri kalan kısmını kurtarmam gerek. Ne kadar ömrüm kaldıysa."

"Hadi içelim! Ben de bunu bir düşünmeliyim. Ne güzel olur yahu. Zaten seviyorum ben burayı. Doğa güzel, insanlar güler yüzlü. Balık falan tutarız, bol bol yüzeriz, dağlara falan yürürüz, ha?"

"Hadi özgürlüğümüze içelim."

"Ne özgürlük ama. Gene de hadi içelim."

Sonra? Sonra denilmesin! Diyorum ki:

Sonrası uzun. Daha kaç öykü yazılır, bir bu, 'sonra' için. Sonrasını da okuyan üretsin. Öykücüye de bu kadar yüklenilmez ki canım. Şu yazdığını ortaya çıkarıncaya dek, beyni ne hallere geliyor. Ona da yazık.

Bizim Çaylar Bulanık Akar
Döner Döner Bendini Yıkar

Dedi ki:

"N'apalım canım! Abartma lütfen. Herkesin babası ölüyor. Benim canım yok mu, ben babamı görmedim bile. Ana yok, baba yok, öksüz başıma, hala kapısında. Nereye bu kışta kıyamette... Zaten yollar kapalıymış, demin televizyon söyledi."

Yanıt yok.

Bavula kalın gri kazak da konuldu.

"Ya Sedat, sana söylüyorum. Sustun gene. (Ayiiyh! İllet. Böyle susar işte.) Bırak şu bavulu, rica ederim. Vallahi sıkıntıdan, of, her yanım kaşınıyor. Gidilmez bu kışta kıyamette, çocukluğun lüzumu yok."

Altın bir tümce bu:

"Çocukluğun lüzumu yok!"

On ikiden vuran bir tümce.

Bu gidiş, çocukluğa. (Anlamaz ki!)

Baba öldü. (Hala oğlu öyle dedi telefonda.)

Hayır!

Hayır! Çocukluktaki baba orada.

Hani, aşağıya, istasyona giden yoldan ayrılıp yukarı mahalleye sapan eski, taş döşeli, dik yokuşun başında, hani meşhur çardaklı kahve vardır ya...

Büyük çardaklı kahve! Hâlâ vardır. O kentin nişan taşıdır. Üç yıl önce oradaydı. Gene oradadır.

Kent değişse de, aşağıdan istasyon caddesinden gelip yukarı mahalleye varan eski büyük cadde, iki yanında sıralanan, en hafif esintide, uğul uğul uğuldayan o bin yıllık çınarlar kesilse de, caddenin de, yokuşun da parke taşlarını söküp asfalt dökseler de, Çardaklı Kahve, çoktan yıkılıp yerine yüksek mi yüksek, suskun mu suskun bir iş merkezi yapılmış olsa da...

Olursa Olsun.

Kenti hiç anlamamış, gece yarıları, kent derin uykulardayken, yoldan geçen, istasyondan yolcu getiren faytonların parkelerde şakırdayan nal seslerini duyup, atların burnundan çıkan soluğun kokusunu duymamış, asla güvenilmeyen o 'şey'in haddine mi düşmüş Çardaklı Kahve'yi yok etmek.

Çardaklı Kahve oradadır.

Baba da orada. Onun yeri köşededir. Rıza Amca'nın köşesi. Güleç yüzü, heybetli göbeği, bir de gürültülü gülüşüyle oradadır. Hiç sönmeyen sigarasından çıkan o uçucu, ince beyaz dumandan hep sol gözünü kırparak.

Okul dönüşü, yol ne yapıp edip kahvenin oradan geçirilir. Baba onu görünce sevinir, seslenip çağırır, tavlada kazandığı bütün lokumları verir. Beyaz, benekli, pembe, mavi, yeşil pelür kâğıtlara sarılmış küçük lokumlar.

Baba, sırta şakacı bir yumruk indirir:

"Anana söyle, patlıcan közleyiversin bana," der.

Çocuk, babanın, kahve dönüşü eve gelirken, büyük cumbalı evin üst katındaki pencereye göz ucuyla baktığını, orada sarı saçlı bir kadının perdeyi çektiğini bilir. Nedenini tam anlamadan heyecanlanır. O da babası gibi, kaşlarının altından, gözünün ucuyla bakar yukarı doğru.

Baba, közlenmiş patlıcan salatası isteyince de sevinir. Onun da nedenini bilmez.

Baba, akşamları rakı içer. Anneyi, anneanneyi, küçük teyzeyi hep güldürür. Kapısı bahçeye açılan mutfak odası gülüşmelerle dolar. Anneanne hep:

"Hay Allah iyiliğini versin oğlum, hiç güleceğim yoktu," der. Annenin gülmekten hem gözünden yaşlar iner, hem böğrüne ağrı girer. Küçük teyze şakayı anlamayınca da baba daha çok güler...

Sordu:

"Lacivert kazağım nerede? Bulamıyorum."

"Bilmiyorum. Kirlilikte olabilir."

"Kazak kirliliğe konur mu yahu!"

Dedi ki:

"Of Sedat of! Sen insanı çıldırtırsın. N'aparsan yap! Aliler bekliyor. Ben gidiyorum. Kız o kadar hazırlandı. Lütfen iyi düşün. Vazgeçersen gelirsin. N'apıcaksın gidip de anlayamıyorum ki!"

Bu da bir gümüş tümce! "Anlamıyorum ki!" (Anlamamak; zaten çok kullanıldığı için eskidi.)

Yanıtladı: (içinden)

"Faytona bineceğim. Araba Çardaklı Kahve'nin önünden geçerken, arabacıya yaşını, Çardaklı Kahve'yi bilip bilmediğini soracağım. Biliyorsa sevineceğim, bilmiyorsa anlatacağım. Mutfak odasında anneannemi, annemi, küçük teyzemi, yeğenlerimi öpeceğim. Enişte mle kucaklaşacağız. Seni sorduklarında, bir sürü yalan söyleyip selamlarını ileteceğim. Geç saatte, gam yükünü alıp yanıma, sohbet yorgunu olarak yatınca, o zaman, işte o zaman, senin yanında yapamadığımı yapar, ağlarım herhalde."

Dedi ki:

"Ben gidiyorum. Sana laf anlatılmaz. İyi yolculuklar. Hadi güle güle bakalım!"

Yanıt gelmedi.

Bavulun kapanan fermuarının cızırtılı sesi, ağrı gibi, bulantı gibi, çökeldi mideye.

Aşağıdan kapanan kapının sesi gelince de, insanın yüzünü sapsarı yapan tasa kuşu, çığlık çığlığa uçtu gitti bilinmeyen, anlatılamayan bir yere. Kanatlarındaki bezginliğin yükünü zor taşıyarak.

Derinde, Çok Derinlerde İçini Kıyar da İnsanın, Gene de Tam Bilinemez Olan

Bir eski zamanda, o eski geleneğin, göreneğin rengini, (kokusunu, biçimini alarak doğmuş, onu aklını kullanarak yaşamına geçirmiş) dişsiz ağzı sımsıkı kapalı, kenarları iğne oyalı, beyaz başörtüsünün altında, şişman yanakları pembeleşmiş, güngörmüş, erdemli, melek gibi bir anneanne, (yeni zamanları pek anlamasa da) torununa demişti ki: "Yavrum, erkekler, hep erkek çocuk olarak yaşarlar. Hangi durumda olurlarsa olsunlar, hep kadının sevgisine, anlayışına muhtaçtırlar. Onlar birer oğuldur. Bunu böyle bil, kocana ona göre davran. Rahat edersin."

Kız, o zaman, çok genç olduğu için, sessizce dinlemişti. Ama, hiç unutmadı. Hep göz önünde bulundurdu; yaşamının çeşitli evrelerinde hep anımsadı. Hoşgörüsünü, anlayışını kullanırken, birçok durumu irdelerken hep düşündü. Bir de şiir vardı sevdiği. Şöyle:

Dingin bir günün*
fırtınaya dönüşmesi

Yel yok

Işık dayanıyor

* Güven Turan (*Gizli Alanlar* 2. Kitap / *İZ SÜRMEK*, YKY 2001)

Yaz olsa
yapraklar uçuşurdu

Kuru dallar kıpırtısız

Fırtınanın nerede olduğu
belli

Henüz genç sayılabilecek iki kadın, sabah kahvesi içmek için birinin evinde buluştular. Eski arkadaştılar. Selma ile Canan.

Canan, ev kıyafetiyleydi. Üzerindeki renk uyumu (mavi 'eşofman'ları ona çok yakışmıştı), 'makyajsız' yüzü, şöyle bir tepesine toplayıverdiği saçlarıyla, 'hoş kadın' tanımlamasına uyuyordu. Şişman değildi de, memelerinin büyük oluşu, şişman izlenimi uyandırıyordu. Bu öykü için önemli olan, onun kısarak baktığı ela gözlerindeki düşünceli, dingin, kırık, hatta gizli bir hüznü yansıtan bakışı, ağırbaşlı görünüşüydü.

Selma tam tersi, uzun, zayıf, esmer bir kadındı. Büyük ninesinin gündelik konuşmaları dışında, biz hiç oturup uzun uzun konuşmayız.

"Ben de Ahmet'i susturamam biliyorsun. Ahmet de gevezedir."

"Belki beni yetersiz buluyordur bu konularda."

"Yok canım. Nereden çıkarıyorsun?"

"Öyle! Çünkü arkadaşlarıyla uzun uzun konuşabiliyorlar. Tartışıyorlar. Taktığı bir isimle 'Şatifilli', anneannesine göre Süslü Şaziment, annesine göre Zirtullahi Kiram'dı.

Çok gülüyordu, durmadan elleriyle kollarıyla, gözleri neşeyle ışıldayarak, arada bir de kahkahayı basarak konuşuyordu. Arkadaşına sorarsan deli dolu, ama çok şeker, çok insan kızdı.

Evet, çok süslüydü. Yüzünün, gözlerinin, dudaklarının boyası bir yana, koluna, boynuna, parmaklarına bir sürü takı takmıştı. Takmış takıştırmıştı. Yakıştırmadığı söylenemez. Güzel denilemezdi; bakımlı oluşu özellikle omuzlarına bırakıverdiği dalgalı, uzun siyah saçları baktırıyordu yoldan geçenleri; sanki güzelmiş gibi bir duygu uyandırıyordu.

Bu iki eski arkadaş birbirilerini severlerdi.

Her zaman olduğu gibi, gene uzun uzun konuştular. Güldüler. Memleketin durumu, savaşın kahredici haberleri, cilt bakımı, savaş meseleleri, Amerika, siyaset, kilo almak, pratik yemek tarifleri, beslenme, çocuklar ve üç nokta konacak pek çok şey. (Ucuzluktan alınan harikalar da döküldü ortaya tabii.)

Sohbet tam kıvamını bulmuş, sıra her zaman konuşulamayan, daha duygulu durumları bekleyen konulardan, evlilik, mutluluk, yaşamanın anlamı vb hakkında söz alıp vermeye gelmişti, tam kıvamını bulmuştu ki, vakit doldu. Ev onları bekliyordu. İşleri, kocaları, çocukları ve sorumlulukları vardı. "Hep de böyle olur, tam konuşmaya başlamışken zaman biter," diye hayıflanıp ayrıldılar. Konuşmalarının ilgi çekici, öykülük bölümü şöyleydi:

Canan sözün özünü açıklayarak bir yere getirip durumu kotardı.

"Bak, bütün mesele ne biliyor musun, bizim, Fahri'yle kimyamız tutmuyor. Hiçbir zaman tutmadı zaten."

"Yapma! Siz hep birbirinizi sevdiniz. Ya da biz öyle gördük, öyle algıladık. Siz hep mutlu çiftsinizdir bizler için."

"Selmacım, ben, mutsuzuz demiyorum ki. Mutluluk neyse! Fahri, iyi insandır, saygılıdır, iyi kocadır."

"E, sen de öylesindir. Birbirinize yakışırsınız da... Sonra, Fahri, iyi babadır da. "

"Kızım, bak ben başka bir şeyi anlatmaya çalışıyorum."

"Yani hoş görülecek, yani neb'liym, çevremizdekilere bakınca..."

"Evet, tamam, bunların hepsi doğru. Doğru da, yetişme biçimlerimiz, diyelim mesela, yetişme biçimlerimiz uymuyor. Babannem, sağlıklı kadındı bilirsin. Canlıydı, neşeliydi, mesela, şakacıydı falan filan. Bizi o yetiştirdi. Töreleri, âdetleri, bilmem işte, saygıydı, terbiyeydi, hepsini iyi bilirdi. Biliyorsun sen de. Çok da akıllıydı."

"Ah çok akıllıydı canım, bilmez miyim? Bizleri o akılla idare

etti yetişirken. Hem de, öyle eğitimi falan olmadığı halde biliyor musun? Oğlandı, kızdı demedi, hepimiz sizin evde büyüdük sayılır. Bizimkiler, Allah vermesin! Ben, bilirsin işte, bir arkadaşımı, eve çağırmak değil, lafını bile edemezdim. Hele erkek arkadaş, aman Allah"

"Babaannem, Fahri'yi de, öylece, olduğu gibi kabul etti. Dedemi nasıl kabul ettiyse. Bizim arkadaşları nasıl kabul ettiyse. Yadırgamadı hiç. Evdeki erkekler işte!"

"Fahri de severdi ama Mucize Teyze'yi."

"Eh! Severdi kendince belki, ama onu anladığını sanmıyorum. Hoş babaannem de onu bağrına basmadı. Damat mı damat işte. Şimdi kızım, bak, biz, günde üç kez sofra kurulan bir evde büyüdük. Gece yatarken ayakları yıkatılan, misafir yanına çıkmayan çocuklar olarak... Emine de ben de. Bazen konuşuruz da..."

"E, Fahri'yle bunun ilgisi ne? Yani Fahri bunu anlamayacak adam değil ki!"

"Imh! Bu anlamak anlamamak meselesi değil ki yahu! Bu başka bir şey. Bak şimdi, Fahri, ev hayatını sevdi, çünkü öksüz bir çocuk olarak yatılı okullarda büyümüş. Halaları, yengeleri falan onu pek istememişler galiba. Konuşmaz ki! Aile, ona iyi geldi. Ben de, babaannemden, işte annemden gördüğüm evi kurdum."

"Hep öyle yapmadık mı! Ay hep öyle yaptık ya! Bu fıstıkları sen nereden alıyorsun allasen. Çok taze bunlar, bayılıyorum."

"O evi sevdi. Sevdi de, nasıl anlatayım, ev düzeni onun için çok yabancıydı. Dörtyol'daki kuruyemişçiden. O kendi hayatını, istediği gibi sokakta yaşayıp yani bekârlığı boyunca, işte, arkadaşlarıyla meyhanesi, kulüpleri, maçları falan nasıl yaşadıysa aynen! Aynen öyle yaşadı. Asla vazgeçmedi. Evin düzenini, yani benim kurduğum düzeni değil, kendi düzenini yaşadı."

"Ama seni de hiç ihmal etmedi ki! Sen de hep yanındaydın."

"E canım, gençtik bizde o zamanlar. Evliliğin icabı odur sandık. Zaten çalışıyordum. Derken çocuk oldu bilmem ne..."

"Biliyor musun çocuklar bizi geçti. Onları bu düzene sokamadık."

"Eh çevre diye bir şey var. Çevre bizden baskın çıktı."

"Ben bir kahve daha yapıyorum. İçiyor musun? Tamam. Of of! Doğrusun valla. Aklımız başımıza geldiğinde, bir de baktık orta yaşa gelmişiz bile."

"Şimdi düşünüyorum da, biz hoşlanma evlilikleri yaptık. İşte, meslek sahibi olması, güzel giyinmesi, konuşması falan cazip geldi herhalde."

"Ya, bir de, belli bir yaşa gelince ille de evlenmek gerekiyor sanki. İlle evlenmek, ille çocuk doğurmak. Bir evin sahibi olmak, nebliym... Çevre buna koşullandırıyor insanı."

"Hakikaten yahu. Önce bu koşullanmışlık var. Sonra..."

"Hoş benimki sadece bir an önce evden kurtulmaktı biliyorsun."

"Kızlar için genellikle öyle zaten. Bir çeşit özgür olma hevesi. Ne var ki, bu her zaman tutmuyor. Birçok evlilik öyle be Selmacım. Çoğu öyle."

"Ana baba, ev baskısı kalkınca özgür olunur sanıyor insan. Farkına bile varmadan başka baskılar giriyor devreye."

"Biz evi sevdik, çocuklarımızı sevdik, aklımızca yeni bir yaşama, hani ne bileyim annemlerinkine benzemeyen bir düzen kurduk sözde. Falan filan... Fazla düşünmedik, oyalandık durduk."

"Ama, kendimizi de harcadık. Neye yaradı o zaman bizim yüksek eğitim! Fısladı gitti arada."

"İşte onu söyleyeceğim ben de, bizim kendi sözümüz oluşmadı. Âdet neyse onu, tıpatıp değilse bile, onu uyguladık. Kabul edelim ki, eğitimimiz olduğu yerde kaldı. Gazete okumaktan, ajans dinlemekten öte geçmedi."

"Bazen ona bile fırsat bulamadık. Evdi, çarşıydı, mutfaktı, çocuktu derken. Valla doğrusun. Yalnız bu sadece bize has değil hani. Başka toplumlarda da aşağı yukarı böyle. Üstelik biz geç uyananlardan sayılırız kızım. Şimdikilere baksana. Valla ilkokulda başlıyorlar dünya üzerine, yaşamak üzerine fikir beyan etmeye."

"Tabii. Evet. Şu bilgisayar var ya. Hele televizyon! Sonra, gelişmiş ülkelerin eğitim sistemi insanı anaokulunda başlıyor eğitmeye.

"Sonra kalkıp gençlik felaket, gençlik şöyle, gençlik böyle. Ne verildi ki, ne bekleniyor gençlikten. Valla ben, Benim oğlanlar başta..."

"Ne denirse densin, ben gençliğe inanıyorum. Bir yerden yırtacaklar bu aymazlığı."

"Ciddi misin?",

"Çok ciddiyim."

"İyi de, güzelim, eğitim yerlerde sürünürken nasıl olacak bu iş? Benim asıl sıkıntım..."

"Eğitim deme bana. Çıbanın başı orada. Felaket vallahi..."

"Hem nasıl!"

"Bak, ben başka bir şey anlatmaya çalışıyorum. Benim içim ağrıyor. Sıkılıyorum ben. Çok sıkılıyorum."

"Ay sıkılmayan mı var be! Hepimiz sıkılıyoruz!"

"Bu, öyle günlük sıkıntı değil, yani tamam, herkes sıkılıyor, toplumun karmaşası, ekonomik durum falan, ama benim demek istediğim başka bir sıkıntı. Yani, bak mesela... Immh, Fahri, çok dağınıktır. Sırtından çıkardığını, önüne ilk gelen yere koyar. Sen arkasından toplarsın, bu onu hiç ilgilendirmez. Sofraya oturur, yer içer kalkar. Hayatında bir gün, masadan bir şey alıp mutfağa getirmemiştir. Hani yani, yardım etmek için falan."

"Aman Nermin'in Ahmet fır döner kızın peşinde. Eee? Yemediği nane yok biliyorsun."

"Benim dediğim, bir beraberliği benimseme meselesi gibi bir şey. İlgilenmek, eve, evin yaşamına katılmak falan yani... Senin Ahmet mutfaktan çıkmaz, bizimki, çatal kaşık gözü hangisidir bilmez."

"Ayyyh! Aman Allah aşkına. Beni hep sinir eder Ahmet bilirsin. Her an mutfakta, ayağımın altında."

"İşte bunu söylüyorum. Orası Ahmet'in de mutfağı. Anlatabiliyor muyum? Sizin eviniz, sizin mutfağınız. Fahri için, böyle bir şey söz konusu olamaz. Mesela, Fahri, belli bir akşam saatinde eve gelip sofraya oturmayı hiçbir zaman kabullenemedi.

Biz akşam yemeklerini, hep onun eve geliş saatlerinde yedik. Egemen olan onun kurallarıydı. Ben sinirlenip de kafa tutmaya başladığımda artık çok geç olmuştu. Çocuklar bile isyan etmeye başlamıştı."

"Oğoo! Ona bakarsan hepimiz nelere katlandık! Hem biliyor musun, bu erkekler açısından da geçerli."

"Doğru onlar da bize alışıncaya kadar aynı şeyleri yaşadılar zahir."

"Allahtan Fahri de, Ahmet de iyi insandırlar. Ya Allahın zıpırı olsalardı, Ercüment gibi? Ya da Recep gibi karı kız peşinde."

"Canım tabii, evet. Evet de, ya bu içimizdeki boşluk ne olacak? Bu dayanılmaz tekdüzelik? Bu garip, ne olduğunu tam kestiremediğim özlem?"

"Dert! Ne olacak dert. Vallahi! Haklısın valla. Hiçbir şeyin eski tadı yok artık."

"Ben artık sevinmiyorum, eğlenmiyorum. Çocuklarımız var Allahtan. Bir de, şu bahçem, şu kediciklerim olmasa, sonra..."

"Sevinip eğlenecek hal mi kaldı zaten, şu memleketin haline baksana kızım... Aklım oğlanlarda her an vallahi ha!"

"Hayır! Ben başka bir şey söylüyorum. Memleketin durumu, zaten iyileşemeyen bir yara gibi. Olamazın oluşu. Bu duygu beni bitiriyor. Zaten bitmişiz kederden. Vallahi sabah gazeteyi elime aldığım an, ya da..."

"Ya da televizyonu açınca... N'olacak bu işler ya! Felakat vallahi. Bu herifler..."

"Benim dediğim çok başka bir şey. Nasıl anlatayım, boşluk, amaçsızlık, tuhaf bir bilinmezlik... Böyle bir şey. Kendime bile anlatamıyorum. Ne diye yaşadığıma bir ad koyamıyorum. Bunun bir yanıtı olmalı diye düşünüyorum. Bir anlamı yok yaşamamın. Olduğu gibi geldik, verildiği gibi yaşadık, çekip gideceğiz sonunda da."

"Farkındaysan, bizim yaşımızda olanların, şu ellilik, altmışlıkların çoğu bizim durumumuzda."

"Bir de, ne var biliyor musun, biz âşık olmadık. Aşk başka bir şey herhalde. Hayatımızda, sanki bir şey hep eksik kaldı."

"Ah evet! Bence de. Ben bunu hep düşünmüşümdür. Âşık olmayı çok isterdim. Biz durumu kabullenip kıçımızı kırıp oturduk."

"Başlangıçta seks meks derken, onu aşk sandık. Zaman geçip de iş sıradanlaşınca, kişiliklerimiz ortaya çıkınca... Zaten benim dediğim sadece kadın erkek aşkı meselesi değil. Aşk daha kapsamlı, yani nasıl söyleyeyim, büyük, erişilmesi zor, bireyle yaşam arasında kurulabilecek, yani ne bileyim işte, başka bir heyecan. Başka bir şey."

"Evet. İşte yaşama aşkı, yaşama sevinci falan deniyor ya hani, şekerim, çocuklar çabucak büyüdüler, işte o, hani hayat gailesi denilen, ne yapacaktık ki! Bir de alışmak var. Bir zaman sonra, arada öyle büyük aykırılıklar yoksa hani yani kavga, gürültü, anlaşmazlık falan, hani nefret gibi filan, birbirine alışıyor insan. Akraba gibi, öyle bir şey oluyor işte. Birbirimize alıştık, kabullenip oturduk. Oturmayanlar ayrıldı biliyorsun."

"Ayrıldılar da, asla şen dullar cennetinde değil çoğu."

"Nezihe Meriç'in bir oyunu var. Tek kişilik bir oyun. *Sevdican*. Oradaki kadınlardan biri, sekiz mi dokuz mu ne kadın var. Aynı oyuncu canlandırıyor hepsini. Bu durumu irdeler orada. Açıklamasını yapar. Sonuç..."

"Haa, biliyorum o oyunu. Ahsen söyledi. Aldım geçen gün. Daha okumadım. Bak, aşk evet. O ayrı bir şey. De, ben asıl, Fahri'ye, hiçbir zaman güvenemedim. Fahri egoist bir adamdır. Ön planda hep kendisi, özbeni vardır. Ben âşık olmaktan çok, hep birine güvenmek, dost olmak istedim. Hayatta hep bunu aradım. Fahri iyidir, hoştur, o kadar. Onu, hiçbir zaman, tam tanıyamazsın."

"Nasıl yani?"

"Nasıl söyleyeyim, tanıyamazsın işte. Kapalı bir kişiliği vardır. Neye kızdığı, neye sevindiği, yaşamdan ne istediği hiçbir zaman açık seçik belli değildir. Kendini beğenir, giyimine özen gösterir, alışverişini kendi kendine yapar ve..."

"Sahi, hakikaten, öyledir Fahri. Ay ne iyi valla. Ahmet de tam tersi. Donundan çorabına dek ben alırım. Salak bi de sevinir ki görsen, çocuk gibi."

"Ve bölüşmez. Zaten dedim ya, konuşmaz. Mesela, şu memlekette olan biten her şeyi takar. Küfreder, sinirlenir, içer, ama konuşmaz. Anlatmaz. Memleketi kurtarıyorlar. Beraber kızıyorlar, gülüyorlar. Bir gün, evimize gelen biri, ne dedi biliyor musun, şey dedi, 'Yeter beyler, yengeyi sıkmayalım.' Herife bak yau. Tutuldum kaldım. Vallahi öyle bir ateş bastı ki anlatamam. Hiç sesimi çıkaramadım. Ne diyeyim evimde misafir. Macit anladı."

"'Ne diyorsun yahu, o yenge dediğin, seni sulu götürür, susuz getirir,' demelere kalktı. Fahri farkında bile değildi. Başka biriyle konuşuyordu. Gülüyorlardı."

"Ne arıyormuş o, yengeli bilmem neli kifayetsiz adam, onların arasında hayret. Yalnız ne var biliyor musun, bakma sen, Macit ince adamdır, onu geç. Aslında erkeklerin çoğu böyle. Ona bakarsan Ahmet de öyledir."

"Yok, Ahmet, belki lisedeyken, senin hayalini kurduğun, şair sevgili değil, ama ailesini seven, işine düşkün, çok derin düşünemese de, gene de konuşan, anlatan, yaşadıklarını anlatarak bölüşen bir adamdır. Arkadaştır. Neşelidir hiç olmazsa. Telefonun çalıyor."

"Ay Ahmet'tir. Ah, gene batırmıştır mutfağı. Alo! Selma'dayım hayatım. Aman ne olsun, lafladık işte biraz. Daldırmışım. On dakikaya evdeyim. Söylerim. Hadi, tarafımdan öpülüyorsunuz. Ay deli, güldürme insanı. Tamam. Güle güle. Selamı varmış, solgun yanaklarından öpüyormuş."

"Vay vay vay. Bak neler de bilirmiş. Ne diyor?"

"Ay zevzek işte bilmez misin? Çok acıkmışmış da, acaba hamile miyim diyor."

"Ahmet işte! Bana bak, saçlarının boyası çok fena çıkmış. Boyat şunları"

"Biliyorum da, Esma'nın kız evleniyor ya, ona denk getireyim diyorum."

"Ayy! Bir de o var değil mi. Ne giyeceksin sen?"

"Aman ne bileyim. Hani geçen yıl ucuzluktan uzun gri bir etek almıştım ya. Üzerine bir şey uydurup giyerim diyorum."

"İyi. Ben de, gene, kızın mezuniyetinde giydiğim o..."

"A, o sana çok yakışır biliyorum. Ay çantam nerede. Hah! Hadi kaçtım."

"Güle güle. Uf! Akşama yemek yok biliyor musun? Artık yemek yapmayı da sevmiyorum."

"Ben hiçbir zaman sevmedim zaten. Hadi bana eyvallah."

"Güle güle. Ahmet'e selam. Ben de onu öpüyorum."

"Sağ ol canım. Emrin olur. Söylerim."

"Deli. Hadi güle güle. Neyse ki, hâlâ gülebiliyoruz. Uf!"

Kapılı Öykü

1

(Ben Mehmet'i severim; yirmi yıllık eşim. O da beni sever. Biz iyi arkadaşızdır. Da!)

(Kafama takıldı. Yani!)

Düşünüyorum da, evet, o zaman, daha ilk seferinde! (Hıımm!) Dikkatimden kaçmış. Evet evet, iyice anımsıyorum.

Günlerden bir gün, kapı çalınmıştı, (dün gibi) kapı çalındı.

Hırkamın bir kolunu geçirmiş, öbürünü geçirmeye çalışarak, koridoru geçip kapıyı açtım..

Kargo!

Paketi alırken, yukarı katta bir kapı kapandı, ayak sesleri, koşar adım değilse bile, ona benzer bir hızla indi merdivenleri.

Durmadan geçti önümden, asık suratlı, uzun, kara bir adam.

Geçerken bakışlarımız karşılaştı. Bir saniye bile değil.

O ne biçim bakıştı öyle!

Sonra, birkaç gün sonra, gene, kapı çalındı.

Yüzümün kremini yedirmeye çalışıyordum. (Ovuşturunca yüzü renkleniyor insanın.)

Koşup açtım. Sucu.

"Geç Abdul, boşu da bırak..." dedim.

Yukarı katta bir kapı kapandı. (Gene. Yeni taşınanların kapısı bu.) Biri, koşar adım değilse bile, ona benzer bir hızla inmeye başladı merdivenleri.

O! Uzun, kara adam.

Durmadan geçti önümden. Geçerken bakışlarımız karşılaştı gene. Bir saniye bile değil.

O ne biçim bakıştı öyle!

Yutkundum. Sözümü tamamladım:

"Sular kesilecek diyorlar da. Boş bidon gerekir belki diye düşünüyorum," dedim.

"Tamam, abla," deyip gitti Abdul. Öylece dikildim kapıda bir an. Sonra girdim içeri. Mehmet kalkmış.

"Günaydın," dedi.

"Çayını koyayım mı?" dedim.

"Gazete nerede?" dedi. Masanın üzerinde görüp aldı. Yüksek sesle esnedi. Beni de esnetti.

Çayları koyarken taşırdım. Kızdım kendime.

"Hadi Mehmet, koydum çayları," dedim. Her zamanki gibi, istifini bile bozmadı.

Sele zeytinine bayılırım. Tam mevsimi. Ekmekleri de kızarttım.

Bir huzursuzluk var içimde. Ne bu?

Bu adam kendini ne sanıyor. İnsana bakmıyor, gülümsemiyor. Selamlamıyor. Ama, öyle bir hiçe sayışı, öyle bir adam yerine koymayışı, öyle bir, 'kadının biri' diye, ilgisini elindeki anahtarların şıkırtısına verişi var ki!

Adam beni yok sayıyor.

Ben sıradan bir kadın değilim ki! Mehmet her zaman söyler. Ben hep her yerde fark edilen biri oldum. Bu adam, sinirime dokunuyor. (Benimki de saçma. Elin adamı. Sana ne, derler adama. Ama...)

Mehmet beni hep güzeller. Yanımdan geçerken, enseme, yanağıma, saçlarıma bir öpücük kondurmadan geçmez. Ne bilmiştir o! Bu öpücükler sus payı. Bilir yaptıklarını sezdiğimi. Çocuk gibidir aptaliko!

Zaman! Sen nesin acaba be zaman? Nasıl, (???) geçip gidiyorsun...

Garip ama, böyle! Neredeyse hemen her sabah, tam O inerken kapı çalınıyor. Koşup açıyorum. (Saçlarımı fırçalamış, yüzümü acele kremlemiş oluyorum. Ne sinir!)

Bu sabah gene zıtlandım, inceden.

"Ne sinir herif!" dedim, kapıyı kaparken.

Bu, onu kaba bulduğumdan, komşuluk ilişkilerindeki saygı çizgisini bilmediği için ayıpladığımdan falan değil.

O bir anlık bakışı var ya!

O bakış var ya! İşte!

"Kim o sinir herif?" dedi Mehmet.

"Yukarı kata taşınan adam. Karısını, daha, bir türlü göremedim," dedim.

"Karısı yok ki! Yoo sinir falan değil. Akıllı adam. Atom mühendisiymiş" dedi.

Güneş buluttan çıkmış gibi bir şenlik duygusu, içimi titretti. (Allah Allah!)

"Sen nereden biliyorsun yahu bunları?" dedim. Şen şakrak.

"Yahu Nesrin; şu benim sarı dosyalardan biri evde kalmış olabilir mi?" dedi.

"Bir soru sorduk herhalde!" dedim.

"Geçen gün buralarda bir yerde gördüm sanki" dedi. "Ha, ne dedin? Evet, geçen gün beraber gittik. Arabasının lastiği patlamış. Ben bırakıverdim." (Bir yandan da çevreyi hızla gözden geçiriyordu; aklı sarı dosyada) .

Karısı yok ki! Ne demek bu? Kadın sesleri geliyor yukarıdan (Üf aman bana ne! Laf işte.)

Oturup çalışmalıyım. Yığınla yazılı ödev kâğıdı... Boşanmış mı yani?

"Evlenmemiş mi, boşanmış mı?" diye sordum dayanamayıp. Mehmet, kendi telaşında:

"Yahu çantamı da bulamıyorum ki! Ona koymuş olabilirim. Geç kalıyorum. Biraz ilgilensen nasıl olur?" diye efelendi hafiften.

"Sen, bir beni kaybetmiyorsun bakıyorum," dedim ben de; biraz tersçe. "Telaşın ne? Toplantın 14.30. N'oluyor?"

"Şey canım. Yani..."

"Durakta seni göremeyince üzülecek genç kadın. Mehmet Bey'e bir şey mi oldu diye telaşlanacak. Yazık kızcağıza! Evladım!"

"Aa! Başlama yahu!"

"Hadi hadi. Bakıyorum bolca koku sürülmüş gene. İyisin.

Şıklığına laf söyleyen taş olur. Kadının hakkı var. Yürüyüşün falan da pek değişti gene. Gözümüzden kaçtığını sanmayın bayım. Meral de fark etmiş. 'N'oldu buna? Pek karın içeri, göğüs dışarı bu günlerde!' diyor. Gülüyoruz arkandan."

"Meral kendine baksın. Gömleğe benzeyen elbiseleriyle... Ayıp yahu, memeleri ortada dolaşıyor. Sen dalganı geç bakalım, sonu ne olacak! Hadi ben gittim."

Ne? (Neeeeeee? Ne diyor bu be! Ne demek bu yani şimdi!)

"Mehmet!" (Mehmeeeeet!)

"Efendim yahu? Geç kaldım."

"Ne biçim gidiş öyle? Nerede küçük veda busemiz?"

"Akşama akşama. Gelirken iki tane getiririm."

"Zevzek!".

(Bir korna çalmadığı eksik. İyi be! Bu yaşta onunla mı uğraşacağım!)

Amma birikti bu yazılılar. Yarın da sınav yapmalıyım. Uf! Meral on bir kahvesine gelmeden bitirebilsem şunları. (Akşama eve geleceksiniz nasıl olsa Mehmet Bey! Görüşürüz. İyi be!)

Kafa mı kaldı? Memleket elden gidiyor, biz neyin derdindeyiz.

Çok yorgunum. Kafam çok karışık. Şu 'hayat devam ediyor' sözüne illet oluyorum ama, hayat devam ediyor.

Kapılı Öykü

2

"Ay soluğum kesildi ya! Ne dik yokuşmuş bu be dayı!"

"Öyledir. Bu kent, ilkin dağın eteklerine kurulmuş. Sonra yukarı doğru yayılmış. Onun için eski mahallelere hep yokuş yukarı çıkılır."

"Bi dakka şimdi, kent ilk nereye kurulmuş ki?"

"Yukarı tabii. İlk evler yamaçlarda başlamış belki, ama sonra kent yukarı doğru gelişmiş, emniyet için olacak bir de kale yapılmış. Eski kente o yüzden Kale İçi denir... Kale içi. Sonra, zamanla bağlar bahçeler çoğalmış, koşullar değişmiş, aşağılara inilmiş eteklere doğru, daha sonra da kıyıya."

"Ben bu kentin tarihini hep çok merak ederim. Yani neredeyse çocukluğumdan beri. Kaleyi falan... Daha çok çıkacak mıyız?"

"Eh, biraz daha."

"Valla yoruldum. Sıcak olmasa..."

"Işık da yoruyor biraz. Hani ne oldu senin sporcu, aslan kız oluşun? Boy bos da yerinde ama..."

"Ee n'apalım, biz sizler gibi eski toprak değiliz beycim! Hem, hakkaten çok sıcak ya!"

"Al şu kasketimi vereyim sana. Baş açık dışarı çıkılmaz bu saatlerde bilmez misin? Topla şu saçlarını da be canım. Bu sıcakta."

"Yok, çıkarma, senin çıplak kafa daha muhtaç ona."

"Al sen şunu. Berem var benim çantada. Onu takarım."

"Tamam o zaman. Işık da yorar ne demek? Nasıl yani?"

"Baksana yokuşun iki yanı da yüksek taş duvar. Ama beyaz kireçle boyanmış. Gökyüzü de, yukarıda koca bir açık leke. Sıcak onu da soldurmuş. Bu ışık, bu iki büyük beyazlık gözleri kamaştırdığı için, baksana ağaçlar bile..."

"A! Ayh! Ne güzel! Bu ne ya?"

"Ne, ne? Vay! Yakıştı benim kasket."

"Yakıştı mı? İyi. Duymuyor musun? Bak bir kız şarkı söylüyor. Sese bak ya, su gibi. Nasıl bir kız acaba? Bence çok güzel bir kız."

"O belli olmaz! Büyükbabam (rahmetli neyzen Mahmut Rıza) 'katık gibi' derdi bu sesi duysa. (Ne adammış meğer. Yetmişi devirince anladım onu ama, ne çare, geç kaldım.)"

"Ne demek katık? Güzel mi demek?"

"Yok yahu! Katık nedir bilmez misin? Biz küçükken analarımız 'ekmeğine katık et' derlerdi. Dur bakayım, kaç yaşında oldun sen?"

"On yedi. Neden?"

"Tam elli yıl. Benden elli yaş küçüksün. Hatta, dur bakayım, elli dört yahu."

"Ciddi mi? Aa! Çok büyükmüşsün be dayı. Hiç belli olmuyor."

"Sahiden güzel sesli bir kız bu. Tanrısını bilmiş. Eğitimsiz ama, yanlışsız söylüyor. Yorumlamaya da çalışıyor. Farkında olmadan."

"A! Yoruldun mu?"

"Yoo! Neden? (Yahu bu yorumlamayı da anlamadı. Yoruldum dedim sandı."

"N'ebliym. Sesin bir tuhaf çıktı da."

"Çıkar. Biliyor musun, ben çocukken de bu yokuşu çıkıyordum, delikanlıyken de... Aradan bunca yıl geçti, saçı sakalı ağarttık..."

"(Ya dayıcım, kasabada hani sana tuhaf ressam diyorlar ya, hani onlarla pek ahbaplık etmiyorsun, 'Doktor amca' gibi kahveye takılmıyorsun, dağ tepe dolaşıp resim yapıyorsun falan...) Dayı be, biliyor musun, bazen bana Çince konuşuyormuşsun gibi geliyor."

"O neden o?"

"Yani n'ebliym! Örneğin 'tanrısını bilmiş!' Bundan ne anlamalıyım?"

"Hımmm!"

"Ne demek şimdi bu?"

"Hangisi?"

"Aman dayı! (Aman be dayı! Sen sahiden tuhaf bir adamsın. Resimlerin gibi...)"

"(Bunlar nasıl gelmişler üniversiteye falana yahu! Cahil bunlar. Kör cahil. Cahal cahal... Bu yeni kuşak, vah ulan be!)"

"Ah! Ah, ay böyle bir şeyi asla düşünemezdim."

"N'oldu kız?"

"Bi dakka, bu sandaletler iyi hoş da, bazen bir taş parçası, hah çıktı... Ah dayıcım, şu aralık kapıdan görünen bahçe... Aa! N'oldu? Neden bozuldun?"

"Ümran Teyze'nin gevezeliği bu, değil mi?"

"Hangisi?"

"Bırak numarayı şimdi..."

"Hiiiiih! Aman Allahım, bu ne ya! Ben hayatımda böyle sonsuz bir yeşillik, böyle fışkıran su, böyle çıldırmış çiçekler görmedim. Şu kapının aralığından görünen güzelliğe bakar mısınız! Ay n'oldu ya şimdi. Ümran Teyzeme n'olmuş?"

"Bana bak, seni biraz hafife aldım galiba ha? Bahçeyi iyi tarif ettin, ama iyi yalan söyleyemiyorsun. Gülme! Numaracı seni."

"Ama çok merak ediyorum. Böyle bembeyaz duvarların arasında, tenha bir yokuşu çıkarken birden bir kapı açılıyor, kapı açılıyor, karşında cennet. Bu kapılar beni çok heyecanlandırıyor. Çook!"

"Afferim kız! Bu kapıları görmek bir ayrıcalıktır. Buralılar farkında bile değildirler."

"Böyle bir bahçesi varmış onun da. Ah! ay! Yoksa bu bahçe miydi?"

"Hayır. Yok efendim! Allah Allah! Burası değil. Değil burası. Geveze Ümran! Gevezeliği bir yana. Anlatmayı da bilmez."

"A, hiç de değil. Çok güzel anlattı. Gözleri doldu. Daldı gitti o genç yıllara. Bir düş kızıydı sanki anlattığı. Hâlâ çok güzelmiş. Ve sen hâlâ..."

"Bana bak küçük hanım. Bu senin boyunu çok aşar. Burada keselim bunu."

"Ama dayı be... Ben büyüdüm artık."

"Evet! Mademki bu kentin tarihini merak ediyorsun, o zaman..."

"Ama ben seni de merak ediyorum."

"Etme. Yorulursun. Pek anlamazsın da."

"Nedenmiş o?"

"Ucu uzundur o hikâyenin. Kırk elli yıllık. Çok uzaklarda kalmış, ama yaşamın her soluğunda hep beraber olunmuş... Bırak şimdi bunu. Söyle bakayım, o geçen gün gelen o kıvırcık sırık oğlan, senin neyin oluyor?"

"Ay güldürme dayı. Kıvırcık sırık oğlan! Ne demek neyin oluyor, sen söyle bakalım."

"Yani arkadaşın mı, sevgilin mi, öylesine tanıdığın bir ahbabın mı, yani ne bileyim, mesela..."

"O benim erkek arkadaşım. Ah! Ay ben bu yokuşa bayıldım. Kapılar hep kapalı, ama açılınca içerisi cennet. Peki bir gün anlatır mısın bana dayı?"

"Neyi?"

"Yapma ya!"

"Dur bakalım şimdi. Erkek arkadaş olunca, nasıl oluyor. Mesela, sen ya da o, yani birbirinize âşık mısınız?"

"Ya, bu aşk sözcüğü tuhaf bir şey. Yani biz beraber olmaktan çok hoşlanıyoruz. Çok gülüyoruz. İkimiz de aynı şeylerden hoşlanıyoruz. Ama sizinki, o aşk dediğiniz, başka bir şey. Ben onu hem anlıyorum, daha doğrusu anlar gibi oluyorum. Hem hiç anlayamıyorum."

"....."

"Siz, o kızla sen birbirinize çok âşıkmışsınız. Ama sen bırakıp onu, çekip gitmişsin. Neden? Öyle âşıkmışsınız ki, o da sen de evlenmemişsiniz. İşte burasını tam anlayamıyorum."

"Peki siz, o kıvırcık oğlanla sen evlenecek misiniz? Yani ileride?"

"Ay hayır. Yani bilmiyorum. Evlenmek bu kadar önemli mi? Sen neden evlenmedin o zaman?"

"Bırak şimdi beni. Sen..."

"Hayır efendim, önce sen. Lütfen dayıcım, lüüütfeeen!"

"Hani sen büyümüştün?"

"Büyüdüğüm için merak ediyorum ya. Buyur bakalım!"

"Pekâlâ! Dur bakalım şimdi. Eveeet! Tepeye vardık. Dön bak arkana bakalım şimdi. Bak nasıl çepeçevre göreceksin, kıyıları ve kenti. Harikadır bu görünüm harika."

"Pekâlâ demiştin? Neden gülüyorsun? Lütfen!"

"Eveeet! Ne inat kızsın yahu! Pekâlâ. Evet. Madem büyüdün, şimdi söyleyeceğimi bir daha tekrar etmeyeceğim. Hemen anlamazsan bile sormayacaksın. Anladığın zaman, kendine açıklayabildiğin zaman konuşacağız. Anlaştık mı?"

"Tamam. Razıyım. N'apiym!"

"Immhhk! Evet biz birbirimize âşık olmuştuk o gençlik yıllarında. Ama hayata dair sözümüz birbirini tutmuyordu."

"Nasıl yani?"

"Rahat düşünebilmen için, bir iki ipucu ister misin?"

"Evet, lütfen."

"O buraların kızıydı. Buraları çok seviyordu. Bir evi, pılısı pırtısı, çanağı çömleği olsun, çocukları olsun, eşi dostu, anası danası bir arada yaşayıp gitsin istiyordu. En önce ben vardım elbette. Bütün bunları benimle beraber istiyordu."

"Oysa sen dayıcım, çok iyi anlıyorum ama, düşüneceğim bunu. Bir yazında okumuştum, sen dünyayı, kentleri, doğayı, sesleri, renkleri merak ediyordun. Onları görmek, duymak, yaşamak istiyordun."

"Ve, ve, ve, bunları çizmek, boyamak, sonra oturup onlarda kendimi görmek, dinlemek, anlamaya çalışmak.."

"Dur dur dayıcım, gene Çince'ye başlama. Düşüneceğiz herhalde de, yani..."

"Hadi bakalım. Bu kadar! Sonra düşünürsün. Şimdi soluğumuzu toparlayıp şu köşeyi dönünce bayır aşağı koyuvereceğiz yürümeyi."

"Teşekkür ederim. Israr etmemek gerektiğini bilecek kadar büyüdüğümüzü anlayacaksınız efendim bu arada."

"Sen, giderek anana benzemeye başladın. O da senin gibi akıllı bir güzel kızdı."

"Yoruldum valla. Çok sıcak. Bir teşekkür daha borcum olsun. Gülmeyin lütfen bey dayıcığım."

"Yürrüü!"

Kapılı Öykü

3

Gözyaşlarının tuzu var ya, bilen bilir, (ama herkes bilmiyor ki) öyle acıtır ki yüreği, bu öyle ince, öyle şifa verici bir tuzdur ki, yanaktan süzülüp dudağın kenarına vardığı zaman, dil usulca çıkıp ucuyla alır onu; o yürekten kopup gelen hıçkırık, o sessiz, o bütün varlığı sarıp şiddetle titreten duyguyu hafifletir gibi olur. Bu sessizce ağlamaları da bilen bilir (ama herkes bilmiyor ki).

Burula burula ta derinlere inmiş olan, sızım sızım sızlayan bu duygu kimselere anlatılamaz. Anlatmalara gelemez, dil tutulur, söz dağılır. Anlayamayanlar, (öylece, içi boş) bakışlarıyla lime lime kıyar yüreği. Anlayabilenler, Tanrı'yı görmüş gibi olur, donar kalır.

Leyla, Mecnun'u gördü. (Bu kadar.)

Apartmanlar betondan, kentin güzelim toprakları betonla kaplı. İnsan ilişkileri, ilgisizlikten, sevgisizlikten, bir de günlük yaşamın hiç hatır gönül dinlemeden, uğuldayarak geçişi yüzünden katılıp kalmış... Bunu herkes, bütün kent ahalisi biliyor. Herkes kendince anlatıp konuşuyor bunları, yakınıyor.

Ama yüzyıllar boyunca, adına aşk denilen duygu kim ne derse desin kaybolmuyor. O hep var. Dipdiri. Cana can katarak.

Kapının önündeki beton girişin bir yeri, incecik çatlayacak

olsun, oradan bir sarı çiçek, sızan suyla beslenip günün birinde boynunu uzatıveriyor. Papatyagillerden.

Leyla, bir apartmanın beşinci katında oturuyor.

Bir vaktin birinde, sabahın köründe, birisi onun ve karşı dairenin kapısını peş peşe çaldı.

Leyla'nın elinde boş bir cam kâse vardı. Kahvaltı sofrasından kalkmış, mutfağa doğru yürüyordu. Kapı çalınınca döndü, kapıyı açtı. Geceliğinin, sabahlığının yakası açıktı. (Epeyce açık.) Üzerinde, göğsünde, uykudan biraz şişmiş göz kapaklarında, sabah halinin mahmurluğu vardı; buram buram tütüyordu.

O anda karşı kapı da açıldı. Orada duran adam da, aynı durumdaydı. Uykusu tam dağılmamış (afyonu patlamamış) bir haldeydi. Elinde gazete, saçları dağınık, pijamasının açık duran önünden kıllı göğsü görünerek... Çalınan kapıyla hiç ilgilenmediği halde, sırf kapının yanından geçerken çalındığı için elinin ucuyla, şöyle bir açmıştı. Neden çalındığını, kimin çaldığını hiç merak etmiyordu. Bu her halinden belliydi. Aklı, elindeki gazetede okumakta olduğu haberdeydi. Haber, onu allak bullak etmişti. Bu da açıkça görülüyordu. Kızgınlık, hırs, küfür sinmişti duruşuna, bakışına...

Aynı anda evlerinin kapısını açan bu iki kişi öylece birbirlerine baktılar.

(Şimdi burada sıradan tanımıyla, edebiyat yapılacak. Başka türlü ifade etmek olası değil çünkü. Zor.)

Onlar birbirlerine baktıkları zaman, şimşeğin çakmasıyla, gök gürültüsünün beklemeden patlaması bir oldu ve bir yağmur boşandı. Yağmurdu işte. Gökyüzü suya kesmişti, bütün haşmetiyle, olduğu gibi boşanıyordu yeryüzüne.

Leyla'nın elindeki cam kâse, tam o sırada yere düşüp bin parça oldu. Erkek kaşlarını çatarak dişlerini sıktı. Öyle ki, yanaklarının üzerinde, kulağa yakın yerlerde kabaran damar, atmaya başladı.

Dimdik bakıyordu. Kapıyı kapamadan döndü, içeri yürüdü.

(Girişteki betonun çatlağındaki sarı çiçek o anda açtı demeli mi?

Denilebilir.)

Leyla kırılan kâseye baktı, eğilip toplamadı. Kapıyı kapadı. Unuttuğu bir şeyi anımsamaya çalışıyormuşçasına, tuhaf bir bakışla, kahvaltı masasına doğru yürüdü. On altısına yeni giren küçük kızı, annesine, şaşkınca bakarak:

"Anne ne oldu, neden öyle tuhaf bakıyorsun?" dedi. Baba gazete okuyordu. Başını kaldırıp bakmadı. Zaten duymadı konuşmayı.

"Yahu," dedi ortaya, "benim bir Ankara yapmam gerekecek galiba. Yani!"

Sofrada akşamdan kalan sigara börekleri vardı. Kız, sabahları, sigara böreğiyle çay içmeye bayılıyordu.

Leyla, bir zaman sonra:

"Yok bir şey," dedi. İçinden kendiyle halleşerek, düşünüyordu.

"O güzelim cam kâse durup dururken, nasıl da düşüp parçalandı!"

Ürperiyordu. İçi titriyordu.

Gözyaşları!

Gözyaşları epey bir zaman sonra, kapılar açılıp açılıp kapandıkça, zaman geçip geçip gittikçe, gizlice, kimselere belli etmeden... Yanaklardan süzülerek, incecikten...

Leyla Mecnun'a âşık oldu.

Ya Mecnun? O da!

Maşinga

Adam, pencerenin önünde dikilmiş, yağan karı seyrediyor. Apartmanın sekizinci katında pencere. Sadece kar görünüyor; aralarda savrulan koyu duman renkleri, karın içinde bir görünüp bir kaybolan gökyüzü parçaları.

O dumanların arasında, küçük toprak evden bir kadın çıktı. Omuzlarını kısarak hırkasının önünü kavuşturmuştu. Üşüyordu. Koşarak evin kapısının yanındaki küçük ahşap kapıya geldi. Aceleyle kapıyı açtı. Ağzından, burnundan buram buram beyaz dumanlar çıkıp karlar içindeki çevreye yayılıyordu. Kapıyı açınca, ayaklarının dibine yuvarlanan tezekleri, aceleyle elindeki sepete doldurup kapıyı kapamasıyla koşup evin kapısından girmesi bir oldu. Pencerenin önünde kar yağışını seyreden adamın omuzlarından bir titreme geçti; birden uyanıverince, gördüğü düşü anımsayamayanın tedirginliğine benzeyen bir titreme. Gözlerini yumdu, ama tutturamadı. Yanaklarından süzülen gözyaşlarının ıslaklığına şaştı; elinin tersiyle silerken. Gözlerini açmadı. İmgeleminde yarım kalanı, düş gücüyle kurmaya çalışıyor.

Sonsuz bir kar dünyasının bembeyazlığı içindeki o toprak ev, Türkiye'nin uzak, çok uzak, Doğu illerinden birindeydi. Yıllardan 1930'ların sonu, 1940'ların başı. Kadın bir odaya girdi. Oda sıcacıktı. Ortada bir maşinga yanıyor, üzerinde çaydanlık, etrafa kızgın sular fışkırtarak fokur fokur kaynıyordu. Kadın çaydanlığın kapağını araladı. Maşingaya bir iki parça tezek attı. Yandaki kapağı açıp kızaran böreğe bakarak kapadı. Köşedeki

muslukta ellerini yıkarken güzel gözlü küçük oğlanın sesi duyuldu:

"Anneeeee!"

Kadın sedire doğru seslendi:

"Yavrum! Uyandın mı sen?"

"Borek oldu mu?" Kadın sedire oturup oğlanı kucağına aldı. Yanağından, boynundan koklaya koklaya öperek güldü.

"Olmaz mı?" dedi. "Borek değil kuzum. Börek de bakayım."

"Borek!"

"Borek deyen ağzını severim senin. Borek oldu. Az bekle, baba da gelsin, abiş de gelsin, ablaş da gelsin, çay da demlensin..." Küçük oğlan, kollarını annesinin boynuna doladı. Hayalinde kurulan sofra için gülümsedi.

Bu öyle güzel bir manzaraydı ki, kar dayanamadı, lapa lapa yağmaya başladı.

Pencerenin önünde dikilen adam gizlice içini çekti. Tam o sırada, yanına gelen karısı, ona arkasından sarıldı.

"Oo! Kar amma da hızlandı," dedi. Adam yanıtlamadı. Kadın, başını onun sırtına dayayarak:

"Kar böyle yağınca ben hep dağ yollarında sefer yapan kamyonları düşünürüm biliyor musun?" dedi. "Onlar için hep üzülürüm. Dua ederim." Adamdan ses gelmedi. Kadın bir önseziyle eğilip yandan, ses çıkarmayan kocasının yüzüne baktı. Gözyaşının izini görünce yanağında, ellerini onun pantolon cebindeki ellerinin yanına sokarak, usulca ensesinden öptü. Öpücük ona dedi ki:

" İyi ettin: Çok hüzünlendi." Kadın da öpücüğe dedi ki:

"Hiçbir zaman içindeki dünyayı bilemeyeceğim." O sırada adam onun ellerini tutarak cebinden çıkardı. Döndü onu omuzlarından sararak:

"Sen maşinga nedir bilmezsin. Bak sana anlatayım..." dedi.

Balkonlu Öykü

1

İstanbul'da, semtlerden ferah, aynası açık bir semtte, öğle sonuyla akşamüzeri öncesinin en güzel vakti.

Bir park.

Eski zamanlardan (Bu eski zaman tanımlaması büyülü. Alıp götürür insanı düşlerle dolu, gizemli anılara.) kalma yüzyıllık ağaçlarının gölgesinde, görkemli koyuluklar, yapraklarının güneşi elediği, birbirine girmiş dallarının arasında esintili hışırtılar gizleyen Büyük Park. Adı üstünde: Büyük Park.

Bu öykü için, görünürde göze çarpan üç kişi var ilk bakışta. İki küçük kız. (Yedi sekiz yaşlarında. Biri sarı kız. Çiçekli tokaları var, alnına düşen sarı bukleleri toparlayan. Öbürü, bütün yüzüyle gülen, zayıf kara kız.)

Bir simitçi. (Söz açınca bu olmasa da olur da, akşamüzeri renkleniyor onun varlığından. Akşam simidinin mis gibi kokusunu da yabana atmamalı.)

Kızlar parkın kenarındaki alçak duvara oturmuş, konuşuyorlar (bıcır bıcır).

Bir oyun oynuyorlar da, karşıdan bakınca konuşuyorlarmış gibi görünüyor.

Bir de, parkın içindeki sıralardan birinde, akşam güneşinde kitap okuyan genç kadın var. (Kitaba dalıp gitmiş. Yüzündeki ağırbaşlı ifade, atkısındaki acı yeşille, çingene pembesiyle uymuyor. Çünkü içi, beklentilerinin, umutlarının, yaşamakta olduğu

zamanın getirdiği pek çok rengin, sesin, ilişkinin iyi yönlerini görmeyi becerebilmenin dingin sevinciyle dolu. Hayaller kuran, neşeli bir yapısı var. Çingene pembesi bunların karşılığı. Kocaman da bir çantası var; içi eve getirdiği dosyalarla dolu. Geç saatlere dek çalışacak. Bu da atkının acı yeşili.) Parkın köpeği kocabaşı, üç yavrusu olan sarı mırnık kediyi de eklemek gerekir.

Kuş sesleri, ağaçların belli belirsiz hışırtısı, kentin uğultusu, bakkalın radyosunda haberleri okuyan spikerin yumuşak sesi vb... (Öykü bu ayrıntıları istiyor. Bir çeşit giyinmek bu onun için.)

Bu dingin havanın sessizliğinin sesi, belki çok uzaklarda, düşlerde üflenen bir ney sesi olabilir.

Bu iki küçük kız ne konuşur acaba?

Az önce söylendi, kendi uydurdukları bir oyunu oynuyorlar:

"Ben parkım."

"Ben ağacım."

"Olmaz ama, ağaç parkın içinde."

"Peki, ben, ben, ben şeyim, yokuşum."

"Ben yokuş başındaki şu evim, ama..."

"Hangisi?"

"Bak şimdi, birinci apartman değil, ikinci, değil, dur, bir iki üç, dördüncü apartmanım."

"Hani penceresinde çiçekler olan mı?"

"Evet."

"Ama o, bak, bir iki üç dört beş, beşinci."

"Hayır dördüncü."

"Hani altında temizleyici olan mı?"

"Evet."

"İyi o zaman. Ben, bu oturduğumuz duvarım."

"Ben bu yediğimiz simidim."

"Ka ka kiki kaka kiki."

"Ben, köşedeki suyu akmayan eski zaman çeşmesiyim."

"Ne demek eski zaman çeşmesi?"

"Dayım öyle diyor."

"Sen dayını sever misin?"
"Çok severim, ama ablam sevmiyor."
"Aa! Neden?"
"Bir oğlan var, hani, eczacının orada çalışıyor ya..."
"Ee?"
"Bilmem işte, dayım ona kızıyor. Ablam da dayımı sevmiyor."
"Aa! Ne komik."
"Ka ka kiki ka."
"Tamam. Ben minareyim."
"Ben kubbeyim."
"Olmaz. Kubbe minareye aittir."
"Yaağ! Peki, o zaman, ben, eczaneyim."
"Ben de, marketim."
"Olur mu?"
"Tabii olur. Yalnız market deyince abim kızıyor."
"Aa! Neden kızıyor?"
"Çünkü şey... Dur söyleyeceğim, çünkü market Türkçe değil."
"Peki nece bakalım?"
"Şeyce... Bilmem!"
"Peki. Sen marketsen, ben de, balkon olayım."
"Hani? Burada balkon yok ki!"
"Vaaaaar."
"Hayır yok. Varsa göster bakalım."
"Buradan görünmüyor ki!"
"Peki, o zaman nerede bakalım?"
"Arkada o."
"Sayılmaz ki!"
"Nedenmiş?"
"Görünmeyenler sayılmaz."
"Bu oyunda sayılır."
"Peki sayılsın. Nerede bu balkon o zaman?"
"O balkon Sumru Teyze'nin balkonu."
"Nerede diyoruz ya?"
"Bak şimdi, karşıdaki ağaçlı sokak var ya, oraya gidince, gene sokak var bir tane, sağ tarafta, oraya sapınca..."

"O sizin sokak be!"

"Biliyorum. Bizim arka tarafta bahçe var ya bir tane, hani dut ağacı var, işte oraya bakıyor."

"Kim?"

"Balkon be!"

"Ka ka ka ki ki ki kaka kiki ka..."

"Gel gidip bakalım mı?"

"Bakalım." ('I' burada uzar biraz, 'bakalıııım' olur. Bu, tabii olur, neden olmasın, bence bir mahzur yok demelere gelir.)

İki kız sağa sola bakarak yokuştan inen kamyonu bekledikten sonra karşıya geçip balkonun baktığı ara sokağa varınca, balkonu gördüler... Sarı kız sordu:

"Hangi balkon?"

"İşte. Bak, dördüncü katta."

"Hayır üçüncü."

"Üçüncü bizimki be! Dördüncü!"

"İyi dördüncü olsun."

"Bu balkon var ya, Sumru Teyzemin sığınağıymış. Öyle diyor."

"Aa! Hitler mi?"

"Nee?"

"Sığınak Hitler demek. Biliyorum. Annem de biliyor."

"Hayır ya! Sumru Teyze sigarasını orada içiyor da ondan. Bebeğe dokunmasın diye. Hitler sığınak demek değil bi defa!"

"Ne demek peki?"

"Şey demek...Bilmem!"

"Kikikirt, kikikirt."

"Gidip annene soralım mı?"

"Olu(uuuuuuu)r."

"Hadi gel."

Tam o sırada, parktaki genç kadın bir balkon hayali kuruyordu; evine doğru, yokuş yukarı çıkarken.

Bu balkon, kızların baktığı balkona hiç benzemiyordu. Önce, kızlarınki somut, onunki soyuttu.

Kızların balkonu, içinde eski tahta bir dolap, üst üste konmuş iki üç eski sandalye, bir gaz tüpü; üzeri naylonla örtülmüş,

(naylon zamanla çok kirlenmiş, lekelenmiş, beyazlığını kaybedip duman rengi olmuş) bir kova, bir süpürge, iki boş bidon olan, bakımsız, sevilmemiş, renksiz, kokusuz, suskun, neşesiz bir balkondu.

Parktaki, kitap okuyan kadının evi, iki yanı ağaçlıklı yokuşun sonuna doğru cadde üzerinde, bir apartmanın beşinci katındaydı. (Bir küçük salon, iki küçük oda, karanlığa bakan, gene küçük bir mutfağı olan bir evdi.)

Oysa o balkonu çok severdi. Hep bir balkonu olsun istemişti.

Örneğin mi demeli, imgelemde canlandırılan o soyut balkonu tanımlamak için; biriktirilmiş onca balkon hayali içinde...

Örneğin ön tarafta caddeye bakan bir balkon vardı. Evin önündeki yan yana dikilmiş, üç kestane ağacının koyu yeşil yapraklarına üstten bakıyordu. Küçük bir balkondu. İki üç kişilik bir masası, Horhor'dan alınmış eski, küçük, ama kesimi insana okşama duygusu veren, hezarenli üç küçük sandalyesi olacaktı. İç açan, parlak renkli düz masa örtüsüne karşılık, parmaklıklara asılan saksılardan deli fişek çiçekler taşacaktı rengârenk. Bakımlı, gülüşen çiçekler: Sopranoların çoğunlukta olmasına karşın, altoların kendini kuvvetle duyurduğu, (ancak, yüreğindeki Tanrı'yı bilen bazı kimselerin) duyabildiği gizemli bir koroydu hepsi bir arada. (Gizem sözcüğü buraya çok yakışıyor.)

Bembeyaz badanalanmış duvarlarda da bir dolu gönül açıcı takı. Bir dizi kurutulmuş kırmızıbiber, bir maviş (nah bu kadar) nazar boncuğu. Bir dolu da, çerçevelenmiş kedi resmi. Birbirinden güzel. Kuş resimleri. Onlar camlanmış. (Kediler için ihtiyatlı olmakta fayda var.)

Ne kaldı? Arkadaşları çaya çağırmak. (Ah ne güzel, ne güzel be!)

"Balkonum artık bir bahçe oldu. Bahçem çok güzel. Boğaz'ı görüyor. Hem de esintili. Bana çaya gelin."

İçin için gülüyor o zayıf genç kadın. Evet, aynen böyle söyleyecek arkadaşlarına.

Küçük kızlar, iplerini almak ve Hitler'in kim olduğunu anneye sormak için evlerine giderken hâlâ top mu ip mi tartışmasını sürdürüyorlardı. Yokuşu çıkan, parkta kitap okuyan kadın, evin kapısına varmıştı. Başını kaldırıp kestane ağaçlarının yaprakları arasından gökyüzüne, oradan beşin kattaki dairenin pencerelerine baktı.

Kapıyı açarken, usulca "Ah!" dedi.

('İçini çekti' daha mı uygun ne.)

Anne, Baba, Küçük Kız

Anne huysuzlandı.

"Biricik, gel buraya, kebabını bitir," dedi.

Baba, tabağının üzerine eğilmiş, Adana köftesini yiyordu. Yediklerinden öyle memnundu, öyle iştahla yiyordu ki, yüzü zevkten baymıştı. Küçük kız masanın yanında ayakta duruyor, sütunun üzerindeki aynada görüntüsüne bakarak, kendi kendiyle konuşup gülüyordu. Anne gene huysuzlandı.

"Biricik gel buraya diyorum. Ay Allahım, sürme ellerini oraya. Şu ellere bak!" Çocuk tınmadı. Başını bile çevirmedi. Anne, babaya kızdı:

"Ay Ceyhun al şunu şuraya. Yesin yemeğini." Baba, büyük beyaz peçeteyle bıyıklarını silerek:

"Bu adanayı en güzel burası yapıyor," dedi. Anne üsteledi

"Ya, alsana şu kızı şuraya." Baba sordu:

"Bir lahmacun söyleyelim mi? Yarı yarıya yeriz."

Anne, lahavle çekerek gene küçük kıza döndü:

"Biricik, gel canım, gel bak buz oldu köfteler." Baba, şöyle bir kıza doğru baktı. O sırada çocuk da babasına bakmıştı bir şey söylemek için. Güldü. Baba da ona güldü. Çocuk, sevinçten yüzünde güller açarak:

"Babaci bak," dedi, "aynada ben varım."

Kebabçıdan çıktıklarında. Küçük kız koşup babasının elini tuttu.

Baba kızına güldü. Anne huysuzlandı. Dedi ki:

"Ay ne yediğimi anlamadım vallahi. Ne geniş adamsın. Bu kadar olur."

Küçük kız babasını elinden çekerek:

"Babaci, bak ne güzel kedi diy mi?" dedi. Baba güldü.

"Hı hı!" dedi.

Bu Öyküyü Bir Şair Okusa da Adını O Koysa

Çok güzel bahar sabahlarından biri; dalgın bakışlı uzun ince bir delikanlı; küçük sarı mırnav kedi; yaşlı, kibar, soluk bir bey amca; karakaşlı, kara gözlü, ilk bakışta sporcu olduğu belli olan bir ikinci delikanlı aydınlık, ağaçlı, güzel bir caddenin, otobüs durağında bir araya geldiler.

İki genç, birbirini tanıyordu. Neşeli bir tavırla merhabalaşıp konuşmaya başladılar. Bahar olsun, yaşlı bey amca olsun, durak olsun bir de bu iki delikanlı yaşamaktan memnun görünüyorlardı. Çünkü hepsinin bahar güneşiyle aydınlanmış yüzleri dingin, rahat, hatta keyifli görünüyordu. Duraktaki sıraya oturan bey amca, hemen bir sigara yakmıştı, memnuniyetinden gülümser gibiydi. Zaten bunu sezen sarı mırnav kedi de onun ayaklarının dibinde dolaşıyor, kısa kısa mav deyip onun sorularını yanıtlıyordu.

Güzel bir sabahtı. Çok güzel bir sabahtı. Dünyada dert, sıkıntı, felaket, açlık, ölüm, savaş mavaş yok gibiydi. Hatta hiç olmamış sanılırdı. Çünkü bu ilkbaharın güneşli günü, sabahın bu erken, dingin saatlerinde çok güzeldi. Derken...

Derken, sporcu olan, kanlı canlı, kara kaşlı kara gözlü delikanlıdan birden bir soru geldi:

"N'oldu ya?"

Dalgın bakışlı delikanlı fısıldadı:

"Yavaş. Yok bir şey."

"Neye bozuldun birden? Ne var?"

"Hişşş! Yavaş dedik ya! Sus!"

"Allah Allah, neye sarardın birden şimdi ya?"

"Yavaş dedik oğlum. Yavaş!"

Sporcu, dalgacı, kanlı canlı, durmadan ince bir sesle 'kiki kiki kihhhk' diye gülen delikanlı, başını hızla sağa sola çevirerek etrafı bir acele kolaçan etti. İkinci bakışta, (ki durakta şimdi dört beş kişi daha vardı) içini titreten bir duyguyla, o zayıf, çelimsiz, utangaç, çekingen, güzel yüzlü kızı gördü. Yanakları, alnı, boynu kıpkırmızı olmuştu. Önüne bakıyordu. Heyecandan titriyordu dense abartılı olmaz.

Sporcu delikanlı gülerek, bir şey söylemek için arkadaşına döndüğünde, onun yüzünde, o dalgın bakışlarında, öyle bir suskunluk, öyle bir çok yükseklerde uçan bir yüce kuşun, duyulmayan kanat sesleri gibi tanımlamalara sığacak, bir yoğun duygu yükü gördü ki, bakakaldı. Sustu. Gülmesi kırışıp döküldü yüzünden. Gözleri doldu bile denebilir.

"Hadi bana eyvallah!" deyip çekti gitti.

O An Hep Vardır

Şu insanoğlunu, onun yaşamındaki, varoluşundaki ince duyguları, ayrıntıları yazmaya kalkan, bu isteğin gücüyle baş edemeyen öykücünün nasıl zorlandığını bilmeyenler, onun sıkıntısını, bunalışını da bilemezler. Bu, öznesi okuyucunun hayal gücüne bırakılmış bir öyküdür. Şöyle başlar:

O an, hep vardır. Gölgesi gibidir insanın. Birdenbire geldiğinde beliren duygu, bütün duyguları bastırır, egemen olur. Ölçüsü yoktur. Tanımlaması kolay değildir. Vurucu bir duygudur gelen. Bu vurucu duygu, insanın, yaşadığı zamanı gözlemleme, anlamlandırma yetisine göre biçimlenmiştir. Bir sığınma duygusudur; biçimi, insanı şaşırtacak kadar değişiktir. Örneğin, özlenen, küçük bir el çantası da olabilir. Çantanın içi, yaşanan zamana değgin anıları çağrıştıran, anlamları çok büyük, kendileri minicik öte beriyle doludur ama, sahibinin ruhudur. Kaybolduğu, yok olduğu zaman getirdiği çıplaklık, kimsesizlik duygusu perişan eder onu.

Ya da bir konaktır. Küçük çantaya karşılık, bir büyük, bir kocaman ev. Özlenen, bu kocamanlığın içinde bir köşedir. Bir pencere kenarı (ovaya açılan bir pencere, denize açılan bir pencere), bir sedir, bir balkon, bir cumba, bir camın önünde rahat bir koltuk... Orada olmak ister gönül. İlle! Önüne geçilemez, olmazsa olmaz bir istekle. (Bu duygu, bu aranan 'şey' sonsuzca çoğaltılabilir.)

Günlük yaşamın dağdağasından, dağların kırların sonsuz, uçsuz bucaksız büyüklüğünün getirdiği sığınaksızlık duygusundan kurtulmak ya da çevresindeki insanlardan kaçmak, ona kavuşup kendini bulmak istedi miydi insan, o gelmiş, bastırmış demektir. Düşünmek, karar vermek, 'bir şey'leri, kabullenmek ya da reddetmek, başkaldırmak, savaşmak, boyun eğmek vb için ona sığınmak, insanı kendine getirir.

Bu özlenenin, akla hemen geleni, en bilineni evdir. Ev bizi koruyan, bizimle bütünlenmiş olandır. Bazen, zamanın bir yerinde yaşam birden sanki duraksar. Öyle zamanlarda tek istenen, tek özlenen odur. Bir kulübedir, diyelim çerden çöpten. Bir kıyı kent evidir, güneşten kızmış taşları; denizin sesiyle yıkanan. Bir ahşap ev belki. Tahta kokusu, insanı eski zamanların, tam bilinemeyen, yaşamlarının gizemli kokusuna götüren. Ya da, Şey apartmanının falan numaralı dairesi. Salon. Televizyonun karşısındaki rahat, büyük koltuk; arka odadaki tek kişilik konuk yatağının yanındaki küçük, herkesten uzak, dingin, halden anlar küçük koltuk...

'Ah evim' denir. 'İnsanın evi gibisi yok', 'ah canımı bir eve atsam', 'ay eve girdiğimi bir görsem' denir. Öyle ya da böyle, o koruyan, o bizi içine alıp yaşamamıza verdiğimiz anlamı kurmaya çalışandır. Onun için, 'Çalı idi çırpı idi evim idi' demiş ya masaldaki kadın.

Ev insanın aynasıdır da denmiş midir? Densin. Evin, insanı belirleyen, anlatılması, açıklanması, üzerinde düşünülmesi gereken pek çok ayrıntısı vardır. Ama ilk anda özlenenlerin içinde yatıp uyunacak –sanki bir liman– yatağı, yıkanıp paklanılacak bir yeri, bir de –asıl– mutfağı önde gelir.

Mutfak kadrini bilene yaşamdaki cennettir. Doğan çocuk açlığını bilerek doğar. Ağlar, meme ister. Çok ayrıntılı, çok çeşitli gereksinimleri büyüdükçe gelişecektir. Ama doğar doğmaz açlık duygusu insanla beraber gelir yeryüzüne. Aç ayı oynamaz, gibi kaba bir tanımlaması da vardır işin; kültürden kültüre değişen incelikleri, insanı belirleyen ayrıntıları da. Değişik mutfaklardan, değişik ürünlerden, onlardan yapılan yemeklerden, kokulardan, bunların yaşamı etkileyişinden falan söz edilebilir. En baskını açlık duygusudur. Bunu herkes bilir.

Mutfak, kadrini bilene cennettir dedik. Öyledir. Herkes bir anlam kurmak zorundaysa kendine, –bu kaçınılmazdır. Anlamsız yaşanamayacağına göre– bunların içinde, mutfağı bilenler, onun insanla olan ilişkisini, eve getirdiği huzuru, sevinci, tadı keşfetmiş olanlar kazanır. Bir demet maydanozun saplarını yıkarken duyulan toprak kokusu, aldığı gibi getirir ekili tarlaları mutfağa. Domateslerin kırmızısı, biberlerin yeşili, kerevizin keskin kokusu, çevredeki tarlalardan doğru esen rüzgârın içinde gelir, donatır, ışıldatır bıçağı, ocağı, mutfağın kıyısını köşesini... Ocak yanar. Yanan ocak mutfağın sevincidir, ya da kaynayan tencere. İster büyük kentlerin mermerli tezgâhına gömülmüş elektrikli ocakta olsun, isterse, sarı çamurla sıvanmış köy mutfağının ocağında, etli yaprak sarmasıyla, erimiş tereyağındaki kırmızı biberin kokusu, ikisinde de aynı mis kokudur.

Aslolan, evi bilmek, evi tanımak, sonra onu canlı tutmaktır. Çay diyelim, pirinç diyelim, çırpılan ceviz, toplanan zeytin, üzüm, bağ bozumları diyelim, gözümüzün önüne getirmeye çalışalım. Ne emek! Ne insan gücü. Ev (hele kent evleri) bunları pek bilemez, onları raflarında, dolaplarında, dizi dizi kavanozların, küçük toprak küplerin, parlak renkli paketlerin içinde görmeye alışıktır. Ama, yaşamı, her soluk alışında algılayarak, duyumsayarak yakından izlemeyi bilen, kendine, aklını kullanıp sağlıklı bir yaşama biçimi seçebilen, kendine bir anlam kotarabilen insan, insanın bu doğal, bu olmazsa olmaz duygusunu ille (genel adı mutfak olan; su, ateş, yenilebilecek şey bir araya gelince vücut bulan) mutfakta bulur. Doğanın, emeğin gücünü ta iliklerinde hisseder o zaman. Sağlıklı beslenmenin, ağız tadından duyulan hazzın getirdiği dingin, rahatlamış insan, evden, evin mutfağından geçen insandır. Kıyılmış maydanoz, dövülmüş sarmısak, kavrulmuş soğan kokusu çıksın diye pencereler açılır. Açılır da, baharatın, kaynatılmış reçellerin, yaz meyvelerinin, kış meyvelerinin kokusu hemen çıkar gelir. İmgelemde, daha ne kokular, ne fısıltılar, ne gülüşmeler, ne su sesleri vardır mutfakla ilgili.

Evet, mutfak bir cennettir. Her yerde kurabilir insan onu. Önemli, olan onu icat etmeyi bilmek değil midir? Ozanın dediği gibi, bir bardak suda okyanusu görebilmek!

Savaşların, kıyımların, doğal felaketlerin, insanın insana reva gördüğü acıların, mal mülk kavgalarının, hainliklerin, hıyanetlerin, ekmek kavgalarının, kötülüklerin, insanı insan kılan güzelliklerin ... İnsana ait her bir şeyin içinde özlenen o tanımlanması olanaksız duygu eve aittir.

*"Uğurlar Olsun, Uğurlar Olsun / Hüzünlü Bulutlar Yoldaşın Olsun"**

Ben varım ya ben...

Bu, ben dediğim / diyebildiğim, ben, bağırmak istiyorum uzun zamandır.

Ben dediysem, bu ben, biziz. (Öyle kalabalığız, öyle çoğuz ki, tek tek ad veremem. Binlerce, milyonlarcayız.) Ben, bağırmak (Siz beni hep kendiniz bilin. Öyle okuyun.) istiyorum, ama bazılarına bağıramam. Gözyaşlarımla, usulca, dua ederkenki, rahmet dilerkenki fısıltılı sesle, (Yineliyorum. İyi öykülemeliyim diye titizlendiğimden. Yorgunuz, gamlıyız. Çok kızgınız. Ben dediysem, biziz. Birbirimizden habersizmiş gibiyiz. Oysa değiliz. Yurdumuzun bütün nehirleri çağlayıp aksa, bir araya gelse, yüzyıllardır akıttığımız gözyaşlarımıza erişemez.) diyorum ki:

Uğurlar olsun, uğurlar olsun / Hüzünlü bulutlar yoldaşın, yoldaşımız olsun.

Çıkıp, bağırmak istiyorum. (Çakır gözlerimiz çakmak çakmak, kara gözlerimiz pırıl pırıl, mavi gözlerimiz, yeşil gözlerimiz, ela gözlerimiz, sanırsın doğanın ebemkuşağıymış da, yıldırım çarpıp ateşlemiş her birini; öylesine hırslanarak, kızarak, sinirlenerek, aklımıza sığdıramayarak, söylenerek...) Her şeye karşın, gene de, insana olan inancı elden bırakmadan, sevgiye, akla, hoşgörüye sığınmış olarak bağırıp sormak: Neden susu-

* Sözleri Ali Çelik'e ait şarkı.

luyor? Neden karşı çıkılmıyor? Neden? Korkuluyor mu? Bizi pıstıran ne? Yüreğimizdeki coşkuyu, sevinci, aşkı, kim söndürdü? Ölü toprağı deniyor. Aklımıza, fikrimize kim serpti bunu? (Biz toprak anayı hep sevdik. Bu başka bir şey zahir.) Bu, neden araştırılmıyor? Biz, kendimizi bu günler için yetiştirmedik mi? (Çalışıp çabalayıp elimizden gelenden fazlasını yapmak için çırpınarak...) Bir kara günümüz olursa, yüzyıllardır kanı akan kara bahtımız gene depreşirse diye düşünerek yetişip adam olalım diye beklemedik mi?

Ne güzeliz oysa. Bizim memleketimizin güneşi de denizi de, toprağı da insanı da güzeldir.

Değil midir?

Öyledir. Öyleyizdir.

Yüzyıllardır, içimizde mikrop tutmayışımızdan belli değil mi?

Beklenen ne?

Yollara çıkılsın, gece gündüz denmesin. Gece olunca ışık yakmıyor muyuz? Işıklar yakılsın o zaman. Neden yakmıyoruz bütün ışıkları? Eldeki olanaklar neden kullanılmıyor? Yazık değil mi onca çabaya, onca emeğe, onca gayrete? Yabana mı gitsin? Buna can mı dayanır?

Milletimiz bilgisiz, onun için cahil deniyor. Milletimiz aç. Çöpten ekmek topluyor. Açlık, hastalık, fakirlik, çaresizlik yamru yumru ediyor çoğumuzu. Bir atasözü var: Gül sunan elde, daima bir miktar gül kokusu kalır. Ne güzel, ama (Bu, Çin atasözüymüş. Olsun. Güzel söylemiş. Söylemiş de ...) bizim milletimiz bitleniyor, çocuklarımız lağım sularında oynuyor, güzel kızlarımızın, kadınlarımızın, adamlarımızın yıkanacak yerleri yok, sabun da pahalı. Gül kokusunun lafı mı olur?

Bağırmak istiyorum bazılarına. (Bağırmak yerine ilenmek, küfretmek, lanetlemek mi demeli?)

Benim içimde sen ne arıyorsun? Bu ne iştir ki, senin kökün bir türlü kurumadı? Zaten, kökün kurusun istenmedi ki! Seni kalkındırmak, seni onarmak, seni karanlıklardan aydınlıklara çıkarmak için, dünyadaki öbür insanlar yolunu nerden bulup da, nasıl edip de, böyle uygarlık denen yerlere gelmişlerse

(Konuşma! Çöpsüz üzüm mü var? Gül dikensiz, kul kusursuz olur mu? Sözümüz o değil.) oraya ulaşasın diye olmazlar oldurulmuş. Güzel tanımlayabilmek için, geçmişimizin ateşleri mi diyelim, güneşleri mi diyelim, onlar, yeniden tutuşturulmuş, yeniden doğmuş ufuklardan.

Sen, bizim yüzümüzün karası mısın?

Neden bizim gibi düşünmüyorsun?

Sen milletinin halini görüp neden mahcubiyetinden yerlere girmiyorsun? Sen ne biçim yüzsüz bir insansın? Sen ne biçim bir yavuz hırsızsın.

Bak, şu genç adamı görüyor musun? Bak, dinle benden o zaman: (Bir küçücük öykücük sanırsın ama yangını da bir kıvılcım tutuşturmaz mı?)

Bu genç adamın adı Ali, soyadı Alim. Sağlam yapılı, keyifli çocuktur. İnsan onun yüzüne bakınca, "A, gözlere bak, ne güzel!" diye düşünür önce. Sonra sıralar: Saçları ne kadar gür, hem de kıvırcık, ne de güleç yüzlü, güldü müydü, dişleri, sanki sedefden yapılmış. Allah neler yaratıyor..."

Sözün özü, bu Ali Alim yakışıklı çocuk. Bir de gencecik karısı var, şairin nar tanem, nur tanem dediğinden. Kara kızların, en parlak kara gözlüsünden. İnsanı elinde olmadan gülümseten kahkahalar atan. Bütün çevresini ışıldatır onun sevinci, onun gülüşleri. Üç tane de kız var. En büyüğü daha dördünü doldurmadı. Ortanca ikisinde, üçüncü kucakta. Üçünün de küçücük elleri, ayakları var. Minicik; yumuk yumuk. Gülmeleri başka güzel, ağlamaları başka. Taytayları, bağırmaları, yürümeye çalışırken kıç üstü oturmaları...

Bu Ali Alim'e, Alim Alim diye bir türkü tutturur ki bu kara kız, sevdanın böyle şenliklisi (o yokuş üstündeki evden, çocuk ağlamalarıyla karışık, kahkahalısı, sevinçlisi) az görülmüştür. Gökten kan yağacağını, kurşun yağacağını, ölüm yağacağını aklının ucundan bile geçirmez (di).

Ali Alim, her şeyi, sabahları, akşam olunca yıldızları, ay ışığını, set üstünde oturan komşularını, çocukları, yeni yetişen kızları, delikanlıları, sarmısaklı yoğurdu ve acısı bol mantıyı, patlıcan biber kızartmasını, tel kadayıfı, bir gün sahip olacağı motosikletin hayalini kurmayı, balık tutmayı, yaşamanın her çe-

şidini, set üstünün Ali Abisi olmayı.... Hepsini sever. Yaşamak güzeldir (di).

Günlerden bir gün, kirazlara kar yağmaz mı? Bin bir çeşit belanın içinden, bir çeşidi de geldi onu, onları buldu. Ali'leri kurşunladılar, Ali'leri zindanlara attılar. Ali'leri işsiz koydular... Hiç kimse sesini çıkarmadı. Bu tümce var ya, bu tümce, tek başına yeter! Ünlem! Hiç kimse sesini çıkarmadı. Ünlem! Ses çığlık bile olamadan ağıtlara karıştı, gözyaşı olup kayboldu.

Bu ne mi bu şimdi? N'ossun ! Hikâye...

Ben, ben varım ya ben, bağırmak istiyorum avazım çıktığı kadar bazılarına:

Allah belanızı versin, diye.

Sözüm/üz, bütün aymazlara, bütün memleketini, insanını sevmeyenlere (beğenmeyenler defolup gitsinler, beğendikleri memleketlere).

Bu memleket bizim. Her şeyiyle. Doğusu batısı, hırlısı hırsızı, akıllısı, sersemi, iyisi kötüsü, hepsiyle. Ama namerdiyle değil.

Eeeee?

Böyle!

Ne bu şimdi?

Bu bir öykü!

Değil mi?

Neden?

Gülün İçinde Bülbül Sesi Var, 1950 kuşağının öykücüleri arasında kendine belli bir çizgi oluşturan Nezihe Meriç'in *Çisenti*'den (2005) sonra yazdığı öykülerini bir araya getiriyor.

Dışarıda, kentte, yollar açık demek ki, sabaha yakın bu vakitte.
Balkona kedi geldi. Onun sevdiği kedi. Gümüş.
Burnunu cama dayadı, onun oturduğu koltuğa bakıyor. Karanlıkta seçemiyor.
Bu saatlere alışıktır. Geceleri gelir, balkondan içeriye bakar. Balkon kapısının önüne kıvrılıp yatar.
Yatmıyor. İçeri bakıyor. O'nun da burada, benim yanımda olduğunu seziyor. Ama göremeyince şaşırıyor. Anlayamıyor.
Beni aranıyor. Beni de tam seçemiyor.
Hafifçe mav dedi.
Beni göremeyişine şaştı.
Burada olduğumu biliyor.
Gene mav dedi.
Neden buradayız?

Kapak fotoğrafı: Utku Özdem

THG 0735376 NPY

ISBN 978-975-08-1359-7
16 TL
KDV'den muaftır.
9 789750 813597